Nsyɔ̃-á Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tir nɛ̂ wãrkɩ Yesu tyí sɔkɔ

*Yesu nɛ̂-á Liyel Pi núkúnı̂nɛ, ǹmɔ ye wɛynɛ nɛ̂-
á min nétɛ̃̋nɛ*
1 Tyi pól tyah gbı̃̋nɛ, nɛ̂-á wɛynɛ,* à lésõ mɛ. À
lésõ mɛ ànɛ̂ Liyellɛ. Liyel ye ǹnɛ. 2 Ǹmɔ ye lésõ
mɛ ànɛ̂ Liyellɛ tyah gbı̃̋nɛ. 3 Yı́yı̀n pól mɔ ǹmɔ
gbȍ yõ sɔkɔ. Yı̀ nónó pól-á mɔ, sé kèyǎh ńtɛ̃ náh
mɔ nɛ́ ǹmɔ náh. 4 Ǹmɔ sɔkɔ ye min n wɛ. Kénɛ
min ye kyòolɛ névye tyí. 5 Kè mɛ kõ tɛ̃ kyòo fɛ̃̋ntȗ
sɔkɔ, tɛ́ fɛ̃̋ntȗ náh tɛ̃ wɛ ké yah kõ.
6 Képah sɔkɔ, Liyel pɔ dı̃̋ yɔ́ tõ, nɛ̂ yı̃n-á
Nsyɔ̃nɛ.† 7 Ǹmɔ ye pɔ kyòo mɛ̀ tyí yo wah névye
tyí, nɛ pé pól wɛ sɛ̃ ké yõ sɔkɔ ǹmɔ gbȍ yõ. 8 Ǹmɔ
náh sȍ kyòo mɛ̀nɛ, ǹtɛ ké tyí yónwàh-ǹsah ye sȍ
à pɔ. 9 Wɛy mɛ̀nɛ, kyòo kègbɩ ye sȍ kélɛ, nɛ̂-á pɔ
kèkõyő sɔkɔ, à pɔ pɩ kyòolɛ no pól tyí. 10 Tɛ́ nɛ̂-á
wɛy mɛ̀nɛ, à sȍ mɛ kèkõyő sɔkɔ. Kèkõyő mɔ ǹmɔ
gbȍ yõ sɔkɔ, ǹtɛ képah fyé yõ, kèkõyő névye náh
tɛ̃ wɛ à yah pı̃. 11 Ǹ yɛ̃̋ngbɛ̃ tyah sɔkɔ ye à pɔ, tɛ́
ǹ no náh à tɛ̃ plɛ. 12 Ǹtɛ nónó tɛ̃̌ wɔ-á à tɛ̃ plɛ tɛ́

---

* **1:1** 1.1 - Wɛy nɛ̂ tyí-á n yo ásȏ sɔkɔ yɔ̀, Liyel Pídı̃̋ Yesu ye. Légbı̃̋nɛ à náh tɔ̃̋nɩ̀ sȍ mɛ pɩ névilɛ. Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.14. † **1:6** 1.6 - À wil Nsyɔ̃ 1.42 ànɛ̂ Nsyɔ̃ 21 tyí sɔkɔ, Nsyɔ̃ sɛ́bɛ́y mɛ̀ pól sɔkɔ, yâh fyɔ̀ Nsyɔ̃ yı̃n wɛ wɑ̃̋rkínsàhnɔ́lɛ ńyãh sɔkɔ, wèlnwı̃̏lkı̀-ò Nsyɔ̃ ye pè n ye.

sɛ̃ ǹ yõ, à tɛ̃́nwɛnɔlɛ pépi kɔ̃ pè pɩ Liyel wɛ̃́npɩ̏lɛ.
13 Ǹtɛ tố sɔkɔ dubi dùkù, képah náh pɩ wil gbɛ̃́nsê
dékè, képah náh pɩ névi dyɔ yɩ̃́́ tɛ̃ sɔkɔ náh pè
pɩ Liyel wɛ̃́npɩ̏lɛ dɛ́! Liyel gbɔ̏ yõ sɔkɔ ye pè wɛ.

14 Wɛy ye vi mɔ pɩ névilɛ à pɔ twah tɛ̃ á wrɔ́.
Yɔ̏bènɔrɩ pɩ́-ò ye ǹnɛ, ànɛ̂ à mɛ gbɩ ó ǹ tɔ̂ɔ́. Ǹmɔ
nɛ̂-á Liyel Pi núkúnínɛ, á ye ǹ tɔ̃́rɩ́ wɛ, tɔ̃́rɩ́ nɛ̂-á à
wɛ syi ǹ Sú tyɩ́. 15 Ǹmɔ tyɩ́ ye lésõ Nsyɔ̃ yo tũ léyy
nɛ ńkɛ̃́: «Ǹmɔ tyɩ́ sɔkɔ ye mé lésõ kè yo nɛ ńkɛ̃́:
‹Ǹnɩ̂ kɩ n pɔ n pi ńmɔ tyɩ́ náh, tɛ́ à mɛ tɛ tɛ́ ńmɔ
dubi, képah ye à kal ńnɛ.›» 16 Ápi mɛ yɔ̏bènɔrɩlɛ
n tɔ̃ n wɛ n yuku ǹ nɩ̀gbɛ̀kɩ̀ tnɔ́nkàhnmɔnɔ gbɔ̏
yõ, ǹmɔ nɛ̂-á Yesulɛ. 17 Moyisi gbɔ̏ yõ ye Liyel
ǹ tyi kɔ̏nsàhnɔ́lɛ á kɔ̃. Ǹtɛ Yesu nɛ̂-á Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ, ǹmɔ wɔ gbɔ̏ yõ sɔkɔ ye yɔ̏bènɔrɩ
ànɛ̂ gbɩ wɔ wɛ. 18 Ǹnɩ̂ yɔ́ ńtɛ̃ yɩ̃́ náh tɛ̃ yah Liyel
yõ. Ǹtɛ ǹ Pi núkúní nɛ̂ tyɩ́-á yo sɔkɔ, ǹmɔ nɛ̂-á
Liyellɛ, tɛ́ mɛ Sú Liyel tnɔ̂, ǹmɔ ye Liyel dùkùlɛ
á wɛ̃kɩ.

Wèlnwɩ̏lkɩ̏-ò Nsyɔ̃-á ǹ gblɔ̌y tyɩ́ dùkù yo wah sɔ̃́

19-20 Nsyifunɔ yɔ̏tãm lésõ Yerusalɛmɩ kwil
sárká syɩ́nwɩ̏lkɩ̏pu, ànɛ̂ Levi yɩ̏kɩ̏ névye yɩ́syɔ́ tõ
Nsyɔ̃ tyɩ́, pè kyɩ à piki yah nɛ, ǹmɔ tɛ̃ se nɛ nɛ̂
ó-á péwɔlɛ nɩ? Nsyɔ̃ náh yahle ké yónɔ́lɛ pé tyɩ́
dɛ́! Ȁ kè yo dal mɔ pé tyɩ́ pnɛ́yy pé pól yɩ̃́ yah nɛ,
péwɔ náh Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. 21 Képah sɔkɔ,

pè mɛ nɛ, ǹtɛ nɛ̂ se ǹmɔlɛ nɩ? Ńkɛ̃́ ńmɔ se Yelilɛ‡
nɩ? Nsyɔ̃ mɛ pè syah nɛ, ǹmɔ náh péwɔlɛ. Pè nɛ,
ǹtɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò§ nɛ̂-á kɩ n pɔ n pi, ǹmɔ
se ǹnɛ nɩ? À mɛ nɛ ɔ̃́ɔ̃-á. 22 Képah tɛ̃́nɛ, pè nɛ,
ǹtɛ ǹmɔ tɛ̃́ se nɛ nɛ̂ ó-á pélɛ nɩ? À kè yo pé syah
pé kɔ̃ pé kyɩ wɛ yo pé tɔ̃́pú tyí kɛ̀. Ńkɛ̃́ sɔ̃́ se à kɩ
yo ǹ gblɔ̌y tyí sɔkɔ nɩ? 23 Képah sɔkɔ, Nsyɔ̃ mɛ
nɛ: «Ńmɔ tyí ye lésõ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò Yesayi
yo sah ǹ wɛy sɔkɔ nɛ,
ǹnî yɩ̃́npɔ̃́-á mɛ n dɔkɔ gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
‹Yé wɛ̃́kì tɔ̃ sah Tɛ̃́ ǹgbɛ̃ yĩnnɛ!›»*
24 Ǹtɛ nónó-á sɔ̃̀ pè tõ Nsyɔ̃ tyí, Farisi wɛ̃́kì
kɔ́pú ye sɔ̃̀ pélɛ. 25 Pè tɔ̃ à piki yah nɛ, ǹmɔ-
à ńkɛ̃́nɛ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ, képah náh pɩ
Yelilɛ, képah náh pɩ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-òlɛ, ǹtɛ
kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́ à névyelɛ n wel n wilki ni sɔkɔ
nɩ? 26 Képah sɔkɔ, à yo pé tyí nɛ: «Ńmɔ tɛ̃́ wɔ
mɛ nolɛ n wel n wilki ni sɔkɔ, ǹtɛ ǹnî mɛ yépi
wrɔ́, nɛ̂-á yé náh ǹnɛ n pnɛ. 27 Ǹmɔ kɩ n pɔ n
pi ńmɔ tyí náh. Tɛ́ ńmɔ ńtɛ̃ fɔ̃́rɔɔ kah ǹ lékyêh
mnɔ fyé dɛ́nmɔnɔlɛ.» 28 Kénɛ tyi pól sɔ̃̀ pɩ Betani
kwil sɔkɔ, Nsyurdɛ̃ yɔ́nkahnɩnɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye
sɔ̃̀ Nsyɔ̃ n wel n wilki nolɛ ni sɔkɔ.

---

‡ **1:21** 1.21 - Yelilɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò ye lésõ ǹnɛ, tɛ́ à pɔ à yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ yɩ̂nyõ. Kè mɛ yónɔ́lɛ Malaki 3.23 sɔkɔ nɛ, wǎh kɩ ǹ syɩ pɔ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ pɔ́nɔ́ tyi tɔ̃ sah. Képah ye Nsyifunɔ kɔ̃ pè Nsyɔ̃nɛ n piki n yah nɛ Yeli se ǹmɔlɛ nɩ? § **1:21** 1.21 - Nsyifunɔ gbɔ̃̀ sàhnɔ́ sɔ̃̀ mɛ Tɔ̃nyonɔ sɛ́bɛ́y 18.15-22 wɛy yõ sɔkɔ nɛ, Liyel-á kɩ ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò tɛkɩ mɔ n pi Moyisi tyí kɔ̃lɛ. * **1:23** 1.23 - Yah n tɛ Yesayi 40.3.

Tyî̃pêl tɛ̃́nyɔ̃̀-òlɛ

29 Ké ɗĩndallɛ, Nsyɔ̃-á Yesu wɛ à mɛ n pi ǹ
tnɔ̂, à nɛ ńkɛ̃́: «Yé yah, Liyel-á képɔ́píkì† nɛ̂ tɛkɩ
mɔ kèkõyɔ̃́ névye tyî́pêl tɛ̃ yõ yĩnnɛ, ǹmɔ ye yɔ̀.
30 Ǹmɔ tyɩ́ sɔkɔ ye mé lésõ kè yo nɛ ńkɛ̃́: ‹Ǹnî kɩ
n pɔ n pi ńmɔ tyɩ́ náh, tɛ́ à mɛ tɛ tɛ́ ńmɔ dubi,
képah ye à kal ńnɛ.›» 31 Ńmɔ ńtɛ̃ tɔ náh lésõ ǹnɛ
n pnɛ. Ǹtɛ yáh wɛ mé pɔ wèlnwȉlkȉnɔ́lɛ n pɩ ni
sɔkɔ, ǹ dùkù ye mé Yisrayel tãnnɛ n wɛ̃kɩ.»
32-33 Nsyɔ̃ tyî́yókè mɛ̀ yo Yesu tyɩ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ nɛ mé wèlnwȉlkȉnɔ́lɛ n
pɩ ni sɔkɔ, à lésõ yo ń tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: ‹Wáh kɩ Liyel
Mirki wɛ kè tiki pɔ tɛ̃ nɛ̂ yõ, ǹmɔ ye kɩ névyelɛ n
wel n wilki Liyel Mirki sɔkɔ.› Ńmɔ ńtɛ̃ náh lésõ
ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ mé pɔ Liyel Mirki wɛ kè wil yĩ̂nyõ
à n tiki n pi kèpíkípíkí tyɩ́ kɔ̃lɛ, à pɔ tɛ̃ ǹ yõ. 34 Mé
ye kè wɛ yĩ́nɛ. Képah ye mé kélɛ n yo n dal mɔ
nɛ, Liyel Píɗĩ́-á ɗĩ́ mɛ̀nɛ.»

Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nɛ́gbrolɛ

35 Tɛ́ ɗĩndallɛ, Nsyɔ̃ tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́ ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀
sɑ̃́hpú sɔkɔ nɛ́pĩ̂ nímí yísyɔ́lɛ. 36 Wǎh Yesu wɛ à
pɔ n sɔkɔ à nɛ ńkɛ̃́: «Yé yah képɔ́píkȉlɛ, nɛ̂-á Liyel
tɛkɩ mɔ.» 37 Képah tɛ̃̀nɛ, Nsyɔ̃ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nɛ́pĩ̂ nímí
nɔ́pi-á ǹ wɛy mɛ̀ noh sɛ̃́, pè kõ Yesu náh. 38 Yesu-
á vi yah tɛ́ pé wɛ pè mɛ ǹ sɔ̃̀ tɛ̃, à pè piki yah
nɛ, kwâh nɛ̂ se pè n yah n kɔ̃ nɩ? Pè mɛ à ye
Wrabilɛ, nɛ̂ kɔ́r-á kwɔ́-ò ɗĩ́nɛ. Tɛ́ à piki yah nɛ,
ǹ twáhntɛ̃̀-ǹsah se mɛ ńyɑ̃h sɔkɔ nɩ? 39 À mɛ yo

† **1:29** 1.29 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 12.3.

pé tyɩ́ nɛ, pè pɔ, pǎh kɩ kyɩ kè wɛ. Pè mɛ ǹ sȍ
tɛ̃ kyɩ ǹ twáhntɛ̃̆-ǹsah wɛ lɛ́rɩ́nɔ́ gbãm-ò kénkɔ̃
sɔkɔ.‡ Képah sɔkɔ, pè mɛ wũ ǹ tyɩ́, à lésõ gbȉyȉkȉ
tɛ́y pɩ.
40 Nsyɔ̃ tȍ sɑ̃́hpú nɛ́pȋ nímí nónó-á sȍ ǹ wɛy noh
tɛ́ Yesu sȍ tɛ̃, pé sɔkɔ núkú yɔ́ yĩn ye Andrelɛ.
Simo-Pyɛrɩ yṹnpi ye sȍ ǹnɛ. 41 Andre-á yal
nɛ́npɔ́, kénɛ Simo-Pyɛrɩ tyɩ́ ye à kyɩ wil gbennɛ,
ǹmɔ nɛ̂-á ǹ nɛ́nkyɩ́dɩ̃́nɛ, tɛ́ yo ǹ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: «Ápi
Krista wɛ.» Krista kɔ́r ye Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ.
42 Képah sɔkɔ, à Simo tɛ̃ yuku Yesu tyɩ́. Yesu-á
Simo wɛ, à à yah, tɛ́ yo ǹ tyɩ́ nɛ, Nsyɔ̃§ pídɩ̃́ Simo-
á ǹnɛ, tɛ́ páh kɩ yĩn yɔ́ dyɩ à kɔ̃ Sefasɩlɛ. Wâh
noh nɛ Sefasɩ-á, ké kɔ́r ye légbɩ̃́lɛ. Kénɛ yĩn ye tɔ̃
pè n ye Pyɛrɩlɛ.
43 Ké dɩ̃ndallɛ, Yesu kè yah tɔkɔ nɛ, páh kɩ
yuku Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Wǎh Filipi wɛ, à yo
ǹ tyɩ́ nɛ, à pé sȍ tɛ̃. 44 Betisayida kwil nɛy ye sȍ
Filipilɛ. Kénɛ kwil tãn ye sȍ Andre ànɛ̂ Pyɛrɩ tɔlɛ.
45 Képah náh, Filipi kyɩ wil Natanayɛlɩ tyɩ́, tɛ́ yo ǹ
tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: «Moyisi tyi kȍnsàhnɔ́ ànɛ̂ Liyel tɛ̃ntȍ
syɩ́nyopu-á nɛ̂ tyɩ́ yo sah, á ye à wɛ. Nsyosɛfu
pídɩ̃́ Yesu ye. À n wil Nasarɛtɩ kwil.» 46 Wǎh yo
sɛ̃́, Natanayɛlɩ à syah nɛ, kwáhgbɩ́ se kɩ fɛ̃ wil
Nasarɛtɩ kwil sɔkɔ nɩ? Filipi mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, à
pɔ n yah. 47 Képah sɔkɔ, Yesu-á Natanayɛlɩ wɛ à

‡ **1:39** 1.39 - Gbɩ̃́ nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásȏ sɔkɔ yɔ̀, Nsyifunɔ lɛ́rɩ́ yãh dùkù sɔkɔ, mɛ́ndwɔ̃̆ gbɩ̃́ (16 h) kénkɔ̃ tyɩ́ ye pè n yo. Tɛ́ Wrome tãn wɔ lɛ́rɩ́ yãh dùkù sɔkɔ, pɔ̃̆y tɔ̃ gbɩ̃́ tyɩ́ ye pè n yo. § **1:42** 1.42 - Nsyɔ̃ nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásȏ sɔkɔ yɔ̀, túkù ǹnɛ n ye Nsyonasɩlɛ.

n pi ǹ tnɔ̂, à nɛ ńkɛ̃́, Yisrayel nɛy tɔ́tɔ́-á yɔ̀, nɛ̂-á
yĩ́nvĩ̀ náh mɛ ǹ sɔkɔ póllɛ. 48 Natanayɛlɩ mɛ nɛ,
ńyãh sɔkɔ se à pĩ péle nɩ? Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ,
Filipi-á pópó ǹnɛ n ye, gbĩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ à mɛ sènsóké
séswɔ̂ sɔ̃̀ sɔkɔ, páh sɔ̃̀ mɛ ǹnɛ yah. 49 Képah sɔkɔ,
Natanayɛlɩ mɛ nɛ: «Kwɔ́-ò dĩ́, Liyel Pídĩ́ ye álɛ.
Ǻwɔ ye Yisrayel tãn yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ.» 50 Wăh yo sɛ̃́, Yesu
mɛ à syah nɛ, páh yo ǹ tyí nɛ páh sɔ̃̀ mɛ ǹnɛ n
yah, gbĩ́ nɛ̂-á à mɛ sènsóké séswɔ̂ sɔ̃̀ sɔkɔ, képah
kó à kɔ̃ à sɛ̃ pé yɔ̃ nɩ? Ǹ̆tɛ ǹ yĩ́-á kɩ tɔ̃ n tɛ̃ n pi
tyí-ǹgbnɔ yɔ̃ kɩ kal nɔ́pilɛ. 51 Tɛ́ tɔ̃ ǹ syɩ yo pé tyí
nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̆ yɔ̃, mé kélɛ n yo yé tyí, yé kɩ
yĩ̂nyɔ̃ wɛ yíkínmɔnɔlɛ, tɛ́ yĩ̂nyɔ̃ tɔ̃̀npɩbɩ kɩ mɛ n
dɔkɔ, tɛ́ kɩ n tiki Névi Pídĩ́* yɔ̃̀tah sɔkɔ.»

2

Fúr syáh nɛ̂-á syah Kana kwil sɔkɔ

1 Képah náh, ké sèpĩ̀n tɔ̃́-ò sɔ̃lɛ, fúr syáh yɔ́ sɔ̃̀
mɛ n syah Kana kwil, Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Yesu
yṹ sɔ̃̀ mɛ ké sɔkɔ. 2 Tɛ́ pè sɔ̃̀ mɛ Yesu tɔ ye ké sɔkɔ,
ànɛ̂ ǹ tɔ̃ sɑ̃́hpúlɛ. 3 Păh mɛ fúr syáh mɛ̀ sɔkɔ, dĩ̀vɛ̃
pɔ tɛkɩ. Kăh pɩ sɛ̃́, Yesu yṹ mɛ yo ǹ tyí nɛ, dĩ̀vɛ̃-á
mɛ tɛkɩ no tyí dɛ́! 4 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, kwâh
nɛ̂ se à n yah n kɔ̃ pé tyí nɩ? Pé gbĩ náh tɔ̃̆nì sɛ.
5 Képah sɔkɔ, ǹ yṹ mɛ yo dĩ̀vɛ̃ díbípú tyí nɛ, wàh
kɩ fyɔ̀ pɔ tyi nónó yo pé tyí, pè sé pól pɩ. 6 Tɛ́ dyêh

* **1:51** 1.51 - Yesu-à Névi Pídĩ́ tyílɛ n yo, ǹ gblɔ̃̌y ye à n ye.

yầhnpní kénúkò sồ mɛ Nsyifunɔ gblɔ̌y tɔ̃́nsàhnɔ́*
yĩnnɛ à yĩnɛ pé tyi kồnsàhnɔ́lɛ. Sé núkú núkú pól
sồ mɛ lítírnɔ́ lèkwɛ̌kwɛ kénkɔ̃lɛ. 7 Dǒ Yesu mɛ yo
pé tyí nɛ, pè ni mɔ pní nɔ́pi yĩ́yĩlɛ. Pè mɛ ni mɔ
sé yĩ́yĩlɛ. 8 Ȁ mɛ nɛ, núkúnúkú pè tãh kyɩ tyi yah
wàh-ò dɩ̃́ kɔ̃. Pè mɛ tãh kyɩ à kɔ̃. 9 Képah sɔkɔ,
tyi yah wàh-ò dɩ̃́-á kè wɔ yah, kè sồ mɛ vi mɔ
pɩ dɩ̀vɛ̃nɛ, tɛ́ à náh sồ mɛ kénɛ dɩ̀vɛ̃ wɩ̀l-ǹsah pĩ.
Ǹtɛ dɩ̀vɛ̃ díbípú nónó-á sồ di mɔ yɔlɛ, pépi wɔ sồ
ké wɩ̀l-ǹsah pĩ. Képah sɔkɔ, dɩ̃́ mɛ fúr pí-ò dɩ̃́ ye,
10 tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, no pól-á ńkɛ̃́nɛ dɩ̀vɛ̃ pènɛ̀kɩ̀ ǹgbò
dibi. Névye-à wɔ kè syɔ̃ pé sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, nɛ̂-à
mɛ nɔ́nyɩ̃́-ńkɛ̃́nɛ, pè n pyě képah dibi. Ǹtɛ ǹmɔ
pyě dɩ̀vɛ̃ pènɛ̀kɩ̀ tɛ̃ wɔ koh sah à pɔ nɔ yɩ̃̌nkɔ̃ gbɩ̃́
tyí nɩ?

11 Képah ye pɩ Yesu gbɩ̌l tyípíní gbennɛ, à ǹ
tɔ̃́rí wɛ̃kɩ. Kǎh pɩ sɛ̃́, ǹ tồ sẫhpú mɛ gbah sɛ̃ ǹ
yõ. Ȁ gbɩ̌l mɛ̀ pɩ Kana kwil, Kalile gbɛ̃̌nyah sɔkɔ.
12 Képah náh, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ yṹ, ànɛ̂ ǹ yṹnpyé, ànɛ̂
ǹ tồ sẫhpú tiki yuku Kapɛrnayumi kwil sɔkɔ. Tɛ́
sèpȉn kwéy ó ye pè pɩ nɛ́npɔ́.

Gbɔ̀yĩbɩ yɩ̃́nînwɩ̀lkɩ̀nɔ́lɛ Liyel nɩ̂-ńsah gbô sɔkɔ

13 Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh-á sồ mɛ de n
tɛ sɛ̃́, Yesu mɛ dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ.

---

* **2:6** 2.6 - Dyêh yầhnpní ànɛ̂ gblɔ̌y tɔ̃́nsàhnɔ́ nɛ̂ tyí-á n yo Liyel yah sɔkɔ yɔ̀, Nsyifunɔ ńkɛ̃́nɛ ni mɔ n sah kénɛ yầhnpní sɔkɔ, tɛ́ pàh wil kɔ́lɔ́ sɔkɔ, képah náh pɩ, pàh n tyah yõke yɔ̃́nɔ́lɛ, pě pé gblɔ̌y kãm n wel sépi ninɛ, ǹ pé gblɔ̌y tɔ̃ n sah Liyel yah.

14 Wăh kyɩ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à kyɩ nɛ n
yah gbɔ̀yĩbɩ mɛ gbɔ̀lɛ n yĩ ké sɔkɔ. Túkù mɛ
nyehlɛ n yãm, túkù mɛ képyɛ́nɩ̀nɛ n yãm, túkù
mɛ kèpíkípíkínɔlɛ n yãm, tɛ́ túkù tɔ mó mɛ pɔ pé
pɔ́ duke dukenɔ mɔ sah tàbălnɔ́ yõ, mɛ sélɛ n sah
n tũ. 15 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu mnɔ yísyɔ́ pɩ yèfõhlɛ,
tɛ́ gbɔ̀yĩbɩ nɔ́pi pól yĩni wilki kélɛ Liyel ní-ńsah
gbô sɔkɔ, à tahlɩ pé képyɛ́nɩ̀ ànɛ̂ pé nyeh tyɩ́. Tɛ́
pɔ́ sàhntũ̀pu tàbălnɔ́ tu wilki mɔ, pé pɔ́nɔ́ kõ sè
kwɛ. 16 Képah sɔkɔ, tɛ́ yo kèpíkípíkínɔ yã̀mpu tyɩ́
nɛ, pè sè pól tɔkɔ n yal ásõ̂. Pè káh pé Sú Liyel
gbôlɛ n pɩ gbɔ̀ yĩ́-ńsah gbôlɛ. 17 Wăh fyɔ̀ képah
yo, ǹ tõ̀ sã́hpú dyɔ núkú to kõ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
fĩ́ yɔ́ tyɩ́lɛ, ńyãh sɔkɔ-á kè mɛ wã́rkɩ́nsàhnɔ́lɛ nɛ
ńkɛ̃́:

«Liyel, á wɔ̀kɔ̀ tyɩ́ nɔ yĩ́ ń tyɩ́, fɔ́ɔ́ ké tyɩ́ sõnɔ n
pɩ ń ko ko tɛ̃̀nɛ.»†

18 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yõ̀tãm Yesu syah nɛ,
gbĭl tir nɛ̂ se à kɩ fɛ̃ pɩ, nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ, yĩ mɛ̀
pɩ́nɔ́ wɛ̃̀kɩ̀-á mɛ ǹ tyɩ́ nɩ? 19 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu mɛ
pè syah nɛ ńkɛ̃́, pè Liyel ní-ńsah gbô mɛ̀ sɔ, páh
kɩ kè tõ mɔ sèpĩ̀n tɔ̃́nɩ̀ sɔkɔ. 20 Wăh képah yo
sɛ̃́, Nsyifunɔ yõ̀tãm à syah nɛ, è, gbô nɛ̂nɛ mɔ ye
tikininí pɔ́ kénúkò sɔkɔ, ǹmɔ kɩ pɔ képah tõ mɔ
sèpĩ̀n tɔ̃́nɩ̀ ó sɔkɔ nɩ? 21 Ǹtɛ Liyel ní-ńsah gbô nɛ̂
tyɩ́-á sõ̀ Yesu n yo, képah ye kɩ sõ̀ n pɩ n pi ǹ wil
gbɛ̃́nsêlɛ. 22 Képah náh, Yesu-á pɔ ku tɛ́ yilki mɔ
gbĩ́ nɛ̂nɛ, ǹ tõ̀ sã́hpú dyɔ to kõ nɛ wăh lésõ kè yo

† **2:17** 2.17 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 69.10.

sah. Képah sɔkɔ, pè sɛ̃ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y yõ sɔkɔ,
tɛ́ sɛ̃ Yesu wɛlɔ yónsàhnɔ́ tɔ yõ.

Yesu névye pól fɔkɔ sõnɔlɛ n pnɛ

23 Tɛ́ Yesu-á sȍ mɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, Nsyifunɔ
yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh mɛ̀ syáh-ńsah, à sȍ mɛ gbɩ̌l tyilɛ
n pɩ névye mɛ n yah. Kǎh pɩ sɛ̃́, névye náhnáh
sɛ̃ ǹ yõ. 24 Ǹtɛ Yesu sȍ mɛ pé pól fɔkɔ sõnɔlɛ n
pnɛ. Képah ye, ǹmɔ tɛ̃ wɔ náh sȍ mɛ sɛ̃ pé yõ.
25 Ȁ névi nɩ kèdùkùlɛ n pnɛ. Képah ye, à pɔ névi
kèdùkù tɛ̃ yo ǹ tyí, ké yétȍ̂ náh sȍ mɛ ǹ tyí.

3

Yesu ànɛ̂ Nikodɛmɩ wɛ̃ wɛ́nɔ́lɛ

1 Nsyifunɔ sɔkɔ, yɛ̃́ntɛ̃́ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye
Nikodɛmɩnɛ. Ȁ sȍ mɛ Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú sɔkɔ. 2 Sõ
yɔ́ lékȃ̂hnɛ, à kyɩ wil Yesu tyí, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ kwɔ́-
ò dɩ̃́, gbɩ̌l tyi nónó-á ǹmɔ n pɩ yɔ̀, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh
fɛ̃ sɛ̃́nknɔlɛ nɛ n pɩ n pi, nɛ́ Liyel náh mɛ tɛ̃̆nɛ.
Képah-á, páh pĩ nɛ ǹmɔ-á kwɔ́-òlɛ, nɛ̂-á Liyel tɛkɩ
mɔ. 3 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé
kélɛ n yo á tyí, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ Liyel tɔ̃́rí wɛ
n pi, nɛ́ tɛ̃ náh tõ dubi késȁ́nnɛ.» 4 Képah sɔkɔ,
Nikodɛmɩ nɛ, ǹtɛ névi wàhnmɔntɛnɔ náh, sɔ̃ se
képah kɩ fɛ̃ pɩ nɩ? Ȁ se kɩ fɛ̃ ǹ syɩ de ǹ yũ̋ fɔkɔ
sɔkɔ, kɩ tõ dubi kɛ ní-òlɛ nɩ? 5 Yesu mɛ tõ yo ǹ tyí
nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo á tyí, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃
náh fɛ̃ n de n pi Liyel tɔ̃́rí sɔkɔ, nɛ́ tɛ̃ náh tõ dubi
ni, ànɛ̂ Liyel Mirki gbȍ yõ. 6 Névi nɛ̂-à dubi névi
tyí, névi ye tɛ̃̆nɛ. Tɛ́ névi nɛ̂-à dubi Liyel Mirki

gbɔ̏ yõ, Liyel Mirki n nɛ n mɛ tɛ̃ sɔkɔ. 7 Káh n
yɛ kè á gbȁn du, máh sɔ̃́npɩlɛ yo á tyí nɛ, yáh
yĩnɛ yé tõ n dubi késɑ̃́nnɛ. 8 Ńyãh-à yɑ̃́hkí dyɔ,
nɛ́npɔ́ ye kè n nɛ n pɩ n yuku. Á kɩ ké pínɔ́ yĩ́nɛ
n nohnɩ, tɛ́ á náh n pĩ n pi ńyãh sɔkɔ-á kè wil,
ànɛ̂ kăh n yuku ńyãh. Névi nɛ̂-à dubi Liyel Mirki
gbɔ̏ yõ, tɛ̃ tɔ tyí n nɛ n mɛ sɛ̃́ntɛ̃̀nɛ.»
9 Wăh yo sɛ̃, Nikodɛmɩ tõ nɛ, sɔ̃ se képah kɩ
fɛ̃ pɩ nɩ? 10 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Áwɔlɛ tyi
kɔ̏nsàhnɔ́ kwɔ́-ò ǹgbɛ̃nɛ Yisrayel sɔkɔ, tɛ́ á náh
képahlɛ n pnɛ nɩ? 11 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n
yo á tyí nɛ, áyáh nɛ̂nɛ n pnɛ, képah tyí-á à n nɛ
n yo. Áyáh nɛ̂ wɛ, à n pɩ képah tyí yónwàhpulɛ.
Ǹtɛ yé náh mɛ sélɛ n fɛ̃ n syi. 12 Mâh sétáh yõ
tyilɛ n yo yé tyí tɛ́ yé náh mɛ sɛ̃ sé yõ, mâh pɔ
yȋnyõ tyilɛ n yo yé tyí, yé kɩ pyě fɛ̃ sɛ̃ sépi yõ sɔ̃?
13 Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh dɔkɔ kyɩ yah yȋnyõ sɔkɔ, à wil
Névi Píɗí̃ tyí sɔkɔ, ǹmɔ nɛ̂-á wil yȋnyõ à tiki pɔ.
14 Sɔ̃-á lésõ Moyisi wahy kètɔ̀ pɩ yésãhrɩlɛ gbɛ̃nnɩ
sɔkɔ,* à dɔkɔ mɔ sah dahnɩ yõ, Névi Píɗí̃ tɔ yĩnɛ
à dɔkɔ mɔ sɛ̃́ntɛ̃̀nɛ. 15 Képah sɔkɔ, névi nɛ̂-à sɛ̃
ǹ yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ. 16 Yah, kèkõyɔ̃́ névye
tyí ye kah nɔ Liyel tyí, képah ye à ǹ Pi núkúní
tɛkɩ mɔ, nɛ névi nɛ̂-à sɛ̃ ǹmɔ yõ, tɛ̃ tyí káh yɩkɩ,
ǹtɛ tɛ̃ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ. 17 Liyel tɛ̃ wɔ náh ǹ Píɗí̃
tɛkɩ mɔ kèkõyɔ̃́ sɔkɔ nɛ, à pɔ lékàhlɛ névye kõ
pé tyípêl yĩnnɛ dɛ́! À ye à tɛkɩ mɔ nɛ, kèkõyɔ̃́
névye pwáhnmɔnɔ wɛ ǹmɔ gbɔ̏ yõ. 18 Névi nɛ̂-à

* **3:14** 3.14 - Yah n tɛ Yɑ̃́hnɔ́ 21.4-9.

sɛ̃ ǹmɔ yõ, tɛ̃ wɔ náh tɔ̃ n tuke n pi. Ǹtɛ nɛ̂-à
yahle sɛ̃nɔ́lɛ ǹmɔ yõ, tukey syıkı tɛ tɛ̃ yõ, wǎh
sɔ̃npí yahle sɛ̃nɔ́lɛ Liyel Pi núkúní yõ. 19 Tukey
mɛ̀ wɛ yɔ̀: Kyòo ye pɔ kèkõyɔ̃́, tɛ́ névye tyípínɔ́-á
pı tyítúkúǹìnɛ sɛ̃, fɛ̃ntũ̂ tyí nɔ kal pé tyí kyòolɛ.
20 Névi nɛ̂-à tyítúkúǹìnɛ n pı, kyòo tyí náh n nɔ
tɛ̃ tyí gbógbó. Tɛ̃ n pĩ nɛ páh kı pɔ kyòo yah,
pé tyítúkúǹì pínɔ́-á kı wil mɔ kwèyy. Képah ye,
à náh n pɔ kyòo yah sɔkɔ. 21 Ǹtɛ névi nɛ̂-à gbı
wɛ̃kìlɛ n kɔ, ǹmɔ n pɔ kyòo yah sɔkɔ. À n nɛ n
mɛ ké tyí nɛ, no pé tyípínɔ́ wɛ pnɛ́yy sépi nónó-á
mɛ n pı Liyel dyɔ dyɔ tɛ̃nɛ.»

Nsyɔ̃-á nɛ̂ yo Yesu tyí sɔkɔ

22 Képah náh, Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú pɔ tɛ̃ yah
Nsyude gbɛ̃nyah sɔkɔ. À sɔ̃̀ mɛ névyelɛ n wel n
wilki ni sɔkɔ. 23 Tɛ́ ni-á sɔ̃̀ mɛ dò Yɛno kwil sɔkɔ
sɛ̃, képah ye Nsyɔ̃ tɔ mó mɛ wèlwìlkìnɔ́lɛ n pı
nɛ́npɔ́. Névye sɔ̃̀ mɛ n pɔ n pɔ ǹ tyí, à kɔ̃ à pélɛ
n wel n wilki ni sɔkɔ. Nɛ́npɔ́ sɔ̃̀ mɛ yúkɛy Salimi
kwillɛ. 24 Légbĩ́nɛ, pè náh sɔ̃̀ tɔ̃́nì Nsyɔ̃ dah mɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.

25 Képah sɔkɔ sõ yɔ́lɛ, yékɑ̂b yɔ́ de Nsyɔ̃ tɔ̃̀
sɑ̃́hpú ànɛ̂ Nsyifu yɔ́ wrɔ́, pé gblɔ̌y tɔ̃ n sah dùkù
tyí yõ, à yĩnɛ pé tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ. 26 Kǎh pı sɛ̃,
Nsyɔ̃ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú mɛ Nsyɔ̃ nyáh sõ kyı yo ǹ tyí
nɛ ńkɛ̃, pé kwɔ́-ò dĩ́, dĩ́ nɛ̂-á lésõ ǹnɛ Nsyurdɛ̃
yɔ́nkahnınɛ, tɛ́ à ǹ tyílɛ n yo pé tyí kɛ̀; à yah, ǹ
tɔ-á mɛ yuku névyelɛ n wel n wilki ni sɔkɔ. Tɛ́ no
pól-á mɛ pé yah mɔ ǹmɔ tĩ̀nnɛ. 27 Ǹtɛ Nsyɔ̃ mɛ yo

pé tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́: «Nɛ́ Liyel náh yɩ̃́n-ńsah nɛ̂nɛ névi
kɔ̃, tɛ̃̌ se kɩ fɛ̃ kè wɛ? 28 Yépi ńtɛ̃ ye ńmɔ tàrfyɔ̀lɛ
nɛ máh lésõ kè yo dal mɔ yé tyɩ́ nɛ ńmɔ náh Liyel
nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. Ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ ó-á mé pɔ pɩ́-ńsah ǹ
yahlɛ.† 29 Yé yah, nɛ̂ tyɩ́-á sépɩ́llɛ, ǹ pɛ ye. Tɛ́ pɛ
mɛ̀ kóɗɩ́ n mó nɛ n mɛ pɛ mɛ̀ tnɔ̂. Kóɗɩ́ mɛ̀-à pɛ
mɛ̀ wɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ sɔkɔ, kè n pɩ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ ǹgbɛ̃nɛ ǹ tyɩ́.
Sɛ̃́nkɔ̃ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ ye ńmɔ sɔkɔ. Ń nɩ mɛ vɩ syɩ ké yɩ̃̀n
tyɩ́. 30 Wãn yɩ̃nɛ kè nɛ n mɔ ǹmɔ yɩ̃n wɩ̃̀lnɔ́ yõ,
kwâh mó nɛ n wilki ńmɔ tyɩ́ sɔkɔ.

31 Névi nɛ̂-á n wil yɩ̃̂nyõ, ǹmɔ ye no pól yõ. Tɛ́
névi nɛ̂-á mɛ sétáh mɛ̀ yõ, sétáh mɛ̀ névi ye ǹnɛ.
Sétáh mɛ̀ yõ tyi ó ye ǹmɔ kɩ fɛ̃ n yãh dò. Ǹtɛ, nɛ̂-á
n wil yɩ̃̂nyõ, ǹmɔ mɛ no pól yõ. 32 Wǎh tyi nónó
wɛ, tɛ́ tyi nónó noh, sépi tyɩ́ ye à n yo n wah, tɛ́
nɛy náh mɛ ǹ wɛy fɛ̃ syi. 33 Ǹtɛ nɛ̂-à ǹ wɛy fɛ̃
syi, tɛ̃̌ mɛ kélɛ n wɛ̃kɩ tɔ́tɔ́ nɛ gbɩ-á Liyel wɛynɛ.
34 Ǹmɔ nɛ̂-á Liyel tɛkɩ mɔ, à ǹ Mirkilɛ à kɔ̃ yɩ̃́ɩ̃́.
Liyel wɛy ye à n nɛ n yo. 35 Sú Liyellɛ, ǹ Pɩ́ɗɩ́
tyɩ́ nɔ ǹ tyɩ́. Képah ye à tyi pól dahbɩ ǹmɔ gbɔ̃̀.
36 Névi nɛ̂-à sɛ̃ Liyel Pɩ́ɗɩ́ yõ, tɛ̃̌ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ.
Tɛ́ névi nɛ̂-à yahle sɛ̃́nɔ́lɛ ǹ yõ, tɛ̃̌ náh kénɛ min
wɛ n pi. Liyel pèkè kɩ mɛ tɛ̃̌ yõ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́.»

4

Yesu ànɛ̂ Samari pi yɔ́lɛ

1-3 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú sɔ̃̀ noh nɛ
Yesu-á mɛ tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ n wɛ, mɛ pélɛ n wel n wilki

† **3:28** 3.28 - Yah n tɛ Malaki 3.1.

ni sɔkɔ à kal Nsyɔ̃nɛ. Tɛ́ Yesu ńtɛ̃ náh sɔ̏ n wel
n wilki névyelɛ ni sɔkɔ ǹ gblɔ̌y dɛ́, ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú
ye sɔ̏ n pɩ ké tɔ̏lɛ. Képah sɔkɔ, Yesu-á pɔ képah
yónɔ́ noh gbɩ̋ nɛ̂nɛ, à yal Nsyude gbɛ̆nyah sɔkɔ
ànɛ̂ ǹ tɔ̏ sɑ̋hpúlɛ, à ǹ syɩ n yuku Kalile gbɛ̆nyah
sɔkɔ. 4 Tɛ́ képah wɔ sɔkɔ, à sɔ̏ yĩnɛ à Samari
gbɛ̆nyah kɔ kah. 5 Wăh n yuku, à kyɩ yĩni tɛ̃
Samari kwil yɔ́ sɔkɔ, pè n ye Sikarlɛ. Kénɛ kwil
mɛ Nsyosɛfu swãh tnɔ̂, nɛ̂-á lésõ ǹ sú Nsyakɔbɩ à
kɔ̃. 6 Tɛ́ Nsyakɔbɩ kwlɛ̀y sɔ̏ mɛ nɛ́npɔ́. Yesu-á wil
kɔ́lɔ́ sɔkɔ tɛ́ kwlɔ, à sɔ̏ mɛ kyɩ kɔ̃ tɛ̃ kénɛ kwlɛ̀y
yõ. Tɛ́ gbĩ sɔ̏ mɛ yɔ̏tah sɩ́rr kénkɔ̃ sɔkɔ.

7 Képah sɔkɔ, Samari pi yɔ́-á pɔ yɔ dɩ́-ńsah,
Yesu mɛ à syah nɛ à ninɛ pé kɔ̃ pé wɔ. 8 Tɛ́
légbɩ̋nɛ, Yesu tɔ̏ sɑ̋hpú sɔ̏ mɛ sɔkɔ yõke yáhndwe-
ńsah kwil nɩyɔ̋. 9 Képah sɔkɔ, Samari pi mɛ à
syah nɛ, kè se pɩ sɔ̃ tɛ́ ǹmɔ nɛ̂-á Nsyifulɛ, à kɩ pɔ
wɔ wɔ ninɛ n ni péwɔ Samari nɛy tyɩ́ nɩ? Kègbɩ
tɛ̃ yõ Nsyifunɔ náh ńtyɩ̋nɔ sɔ̏ n pɩ n soh wɛ̃ tyɩ́
ànɛ̂ Samari tãnnɛ. 10 Wăh yo sɛ̃́, Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́
nɛ: «Liyel-á nɛ̂nɛ névilɛ n kɔ̃, wâh sɔ̏ mɛ kélɛ n
pnɛ, tɛ́ pĩ nɛ́dúkú nɛ̂-á n yo n mɔ á tyɩ́ yɔ̀, áwɔ
ye náhkɩ sɔ̏ ni wɔ wɔ ninɛ ǹ tyɩ́, tɛ́ à náhkɩ ninɛ
ǹ kɔ̃ nɛ̂-á minnɛ névilɛ n kɔ̃.» 11 Képah sɔkɔ, pi
nɛ pé yɔ̏tɛ̃, kwlɛ̀ndɩ̏kɩ̀ náh mɛ ǹmɔ tyɩ́, tɛ́ kwlɛ̀y-á
mó tɔ̃ mɛ súkúlɩ́nɔ́lɛ, à se náhkɩ sɔ̏ wɛ ńyãh kénɛ
ninɛ nɩ? 12 Ńkɛ̃́ pépi náh nɛy Nsyakɔbɩ nɛ̂-á pé
kɔ̃ kwlɛ̀y mɛ̀nɛ, tɛ́ ké ni wɔ sɔkɔ ànɛ̂ ǹ wɛ̃́npɩ̀lɛ, à
tahlɩ ǹ yɩ́pɛ̂y tyɩ́, ǹmɔ se kal Nsyakɔbɩ mɛ̀nɛ nɩ?

13 Yesu mɛ nɛ: «Névi nɛ̂-à kwlɛ̀y mɛ̀ ni wɔ, níkɩ̀
kɩ tɔ̃ pɔ tɛ̃ tɛ̃. 14 Ǹtɛ ńmɔ-à ninɛ névi nɛ̂ kɔ̃, tɛ̃-à
kè wɔ, níkɩ̀ náh tɔ̃ tɛ̃ tɛ̃ n yah n pi póllɛ. Kè kɩ n
pɔ n mɔ lègbèr tyí kɔ̃lɛ tɛ̃ sɔkɔ, kɩ tyɛ́-ńkɛ̃ minnɛ
n kɔ̃.»* 15 Képah sɔkɔ, pi à syah nɛ pé yɔ̃tɛ̃, à pé
kɔ̃ kénɛ ninɛ, níkɩ̀ kɔ̃ kè káh tɔ̃ pélɛ n tɛ̃, ànɛ̂ pé
káh tɔ̃ pɔ ásɔ̂ yɔ tɛ̃ di yĩnnɛ.
16 Wǎh yo sɛ̃, Yesu mɛ nɛ, à kyɩ ǹ pɛ ye pè pɔ
ásɔ̂. 17 Képah sɔkɔ, pi nɛ pɛ náh mɛ pé tyí. Yesu
mɛ nɛ, gbɩ-á à yo nɛ pɛ náh mɛ pé tyí. 18 Pɛbɩ
nɛ́pî kwâl tyí-á à tɛ̃ yah sɔkɔ, tɛ́ nɛ̂ tyí-á tɔ̃ ǹnɛ
núkúnúkú yɔ̀, gbɩ-á à yo, ǹ pɛ náh ǹnɛ. 19 Képah
tɛ̃nɛ, pi mɛ yo Yesu tyí nɛ pé yɔ̃tɛ̃, páh kè kyɔmɩ
wɛ nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̂ syínyo-ò-á ǹnɛ. 20 Ńkɛ̃ pépi
náh tãn-á Liyellɛ n gbilki ńyãh sɔkɔ, nɛ́npɔ́-á mɛ
yɔ̃lɩ mɛ̀ yõ yàhàh.† Ǹtɛ pépi Nsyifunɔ wɔlɛ, pépi
n nɛ n yo nɛ, Liyel-á yĩnɛ à nɛ n gbilki ńyãh sɔkɔ,
nɛ́npɔ́-á mɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ. 21 Képah sɔkɔ, Yesu
mɛ yo pi tyí nɛ: «Sɛ̃ ń yõ. Sõ yɔ́ mɛ n pi, nɛy náh
tɔ̃ pɔ Sú Liyel gbilki n pi yɔ̃lɩ mɛ̀ yõ, képah náh
pɩ, Yerusalɛmɩ ńtɛ̃ sɔkɔ. 22 Yépi Samari tãnnɛ,
yě Liyellɛ n gbilki tɛ́ yé náh ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ ápi
Nsyifunɔ tyí ye Liyel syɔ̃ à pwáhnmɔnɔlɛ n kɔ̃.
Képah ye á ǹnɛ n pnɛ, tɛ́ ǹnɛ gbilki. 23 Ǹtɛ gbĩ yɔ́
mɛ n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú ńtɛ̃nɛ yɔ̀. Képah
sɔkɔ ye Sú Liyel gbílkípú kègblɔ kɩ ǹnɛ n gbilki
ǹ Mirki gbɔ̂ yõ sɔkɔ ànɛ̂ gbɩ wɛ̃kɩ̀ yõ. Gbílkínɔ́

* 4:14 4.14 - Yah n tɛ Nsyeremi 2.13. † 4:20 4.20 - Nsyifunɔ-á
sɔ̂ yahle pínsɔ̀hnɔ́lɛ Samari tãnnɛ, képah ye Samari tãn kɔ̃ pè mɛ
kyɩ pé Liyel ní-ńsah gbô mɔ sah gbɔ̀pɔlɛ yɔ̃lɩ yɔ́ yõ, nɛ̂-á pè n ye
Karisimnɛ.

mɛ̀ dùkù pɪ́pú névye ye Sú Liyel n nɛ n yah n kɔ̃.
24 Liyellɛ, Mirki ye ǹnɛ. Képah ye, nónó-á ǹnɛ
n gbilki, pè yĩnɛ pè ǹnɛ n gbilki ǹ Mirki gbɔ̃̀ yõ,
ànɛ̂ gbɪ wɛ̃̆kɪ̀ yõ.» 25 Képah sɔkɔ, pi à syah nɛ,
páh pĩ nɛ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-á kɪ n pɔ n pi,
nɛ̂-á pè n ye Kristalɛ. Ǹmɔ-à pɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, wăh
kɪ pɔ tyi pól dùkù yo wah pé tyɪ́. 26 Yesu mɛ nɛ:
«Ǹmɔ ye ńmɔlɛ, nɛ̂-á n yo n mɔ á tyɪ́ yɔ̀.»

27 Wăh mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú mɛ pé
syɪ pɔ de. Tɛ́ păh pɔ à wɛ à mɛ n yãh ànɛ̂ pilɛ sɛ̃́,
kè pé gbɑ̃̀n du.‡ Ǹtɛ pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ syi à
piki yah nɛ, kwâh nɛ̂ se à n yah n kɔ̃ pi mɛ̀ tyɪ́,
képah náh pɪ, tir nɛ̂ se à n yo ǹ tyɪ́ nɪ? 28 Képah
tɛ̃̆nɛ, pi ǹ ni pĩ́n sah nɛ́npɔ́, tɛ́ to kyɪ kwil nɪyɔ̃́, à
kyɪ tyah n yo no tyɪ́ nɛ, 29 pè pɔ nɛ n yah dĩ́ yɔ́lɛ,
à péwɔ tyɪ́pɪ́nɪ̀ pól yo pé tyɪ́ lɛ́! Ǹmɔ káh kɪ nɛ̂
Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ dɛ́? 30 Képah sɔkɔ, névye
mɛ wil kwil nɪyɔ̃́ mɛ n yuku Yesu tnɔ̂.

31 Tɛ́ légbĩ́nɛ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔ̃̀ mɛ Yesulɛ n ni
nɛ, kwɔ́-ò dĩ́, à yõke yõ kɛ̀! 32 Ǹtɛ Yesu mɛ pè
syah nɛ, yõke yɔ́-á mɛ péwɔ tyɪ́ yõ yõ tɛ̃̆nɛ, nɛ̂-à
pépi náh kélɛ n pnɛ. 33 Képah sɔkɔ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔ̃̀
mɛ wɛ̃nɛ n piki n yah nɛ, ǹnî se kɪ mɛ pɔ yõkelɛ
à kɔ̃ nɪ? 34 À mɛ yo pé tyɪ́ nɛ: «Liyel nɛ̂-á tɛkɪ
mɔ ńmɔlɛ, wăh mɛ nɛ̂ tyɪ́, képah pɪ́nɔ́ ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀
pɪ́ntɛnɔ ye pɪ ńmɔ yõkelɛ. 35 Yépi náh ńkɛ̃́nɛ nɛ n
yo nɛ, ńwɔ̃lɔ́ ńyɑ̃́h-á tɔ̃ wũ tɛ́ sèmukɔ tɔkɔ gbĩ́ kɪ

‡ **4:27** 4.27 - Nsyifunɔ nónó-á sɔ̃̀ pɪ kwɔ́púlɛ, pè náh sɛ̂lɛ n tĩnki wàh mɛ ǹ gblɔ̃̆y; ké dú dɔkɔ kàh pɪ Samari nɛynɛ.

nɔ di? Ǹtɛ ńmɔ wɔ kɩ yo yé tyí nɛ, yé yé yey yɔ̃
n yah sèmukɔlɛ kòntɛ̃̀nɔ́lɛ swãh sɔkɔ, tɔkɔ tɔkɔ
tɛ̃̀nɛ. 36 Névi nɛ̂-à mɛ sèmukɔlɛ n tɔkɔ, ǹ tɔ̃̀ pínɔ́
lédyáhní mɛ tɛ ǹ tyí; sèmukɔ pɔ́rí nɛ̂-á à n tuke
n mɔ, névye ye nónó-á kɩ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ n pi.
Képah sɔkɔ, névi nɛ̂-á mɔ sélɛ, ànɛ̂ névi nɛ̂-á sè
tɔkɔ, pé pól kɩ nìvìnì pɩ wɛ̃ tyí. 37 Képah n wɛ̃kɩ
nɛ, gbɩ-á sèm̀ìrk̀ì mɛ̀nɛ, nɛ̂-á n yo nɛ ńkɛ̃́: ‹Ǹnî kɩ
sèmukɔ mɔ, tɛ́ ǹnî kɩ sè tɔkɔ.› 38 Yépi náh swãh
nɛ̂ tɔ̃, ńmɔ yé tɛkɩ mɔ nɛ, yé kyɩ képah sèmukɔ
tɔkɔ. Nósyɔ́ ye tɔ̃̀ pɩ ké sɔkɔ, yépi kɔ̃ yé pɔ wɛ de
pé tɔ̃̀ pínɔ́ yén sɔ̃̀.»

39 Tɛ́ pi mɛ̀-á sɔ̃̀ wɛy nɛ̂ yo nɛ, dɩ̃́ mɛ̀-á péwɔ
tyípínì pól yo pé tyí, képah yĩnnɛ Samari tãn
náhnáh sɔ̃̀ sɛ̃ Yesu yɔ̃ kwil mɛ̀ sɔkɔ. 40 Képah
ye Samari tãn nɔ́pi-á kyɩ Yesu tyí, pè à ni nɛ à
wũ pé tyí. Yesu mɛ wũ nɛ́npɔ́ à sèpı̀n nínì pɩ.
41 Képah tɛ̃̀nɛ, névye náhnáh tɔ̃ sɛ̃ Yesu yɔ̃ wǎh
wɛlɔ nónó yo pè noh sépi yĩnnɛ. 42 Tɛ́ mɛ tyah
n yo pi mɛ̀ tyí nɛ, ǹmɔ yóré ó yĩn náh tɔ̃ pépi
sɛ̃ Yesu yɔ̃ dɛ́! Ńkɛ̃́ pépi ńtɛ̃ tɔ-á ǹ wɛy wɛ noh
níkílɛ, tɛ́ pĩ nɛ kègbɩ tɛ̃̀ yɔ̃, ǹmɔ-á ńtyɩ̃́nɔ kèkɔ̃yɔ̃́
pwáhnmɔ-òlɛ.

Nɛ́-ǹgbɛ̃ yɔ́ pîdɩ̃́ dɛ́nmɔnɔlɛ

43 Yesu-á sèpı̀n nínì nɔ́pi pɩ tɛ, à yal nɛ́npɔ́ à
yuku Kalile gbɛ̃̀nyah sɔkɔ. 44 Tɛ́ à mó tɔ̃ lésɔ̃ kè
yo nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò náh n tɛ̃ plɛ ǹ sú kwil
sɔkɔ. 45 Ǹtɛ Kalile tãn tɔ-á lésɔ̃ kyɩ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ
tyɛ́nɔ́ syáh sɔkɔ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, tɛ́ Yesu tyípínɔ́

wɛ sɛ̃́, képah ye wǎh pɔ pɔ pé gbɛ̆nyah sɔkɔ, pè
mɛ à tɔ̃ sah tɛ̃.
46 Képah sɔkɔ, Yesu sɔkɔ kénɛ gbɛ̆nyah kwil mɛ̀
sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye Kanalɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye lésõ à ni
vi mɔ pɩ dǐvɛ̃nɛ. Tɛ́ nɛ́-ǹgbɛ̃ yɔ́ lésõ mɛ yɔ̃̀tɛ̃ dǐ́ yɔ́
tyí Kapɛrnayumi kwil sɔkɔ. Ǹ pídǐ́ náh lésõ mɛ
lènɔlɛ. 47 Wǎh pɔ noh nɛ, Yesu-á mɛ wil Nsyude
gbɛ̆nyah sɔkɔ à pɔ Kalile sɔkɔ, à mɛ ǹ nyáh sõ
kyɩ à ni nɛ, à tiki pɔ Kapɛrnayumi sɔkɔ, à pɔ pé
pídǐ́ dɛ mɔ pé kõ; wǎh mɛ n tyah kúnɔ́lɛ. 48 Yesu
mɛ yo ǹ tyí nɛ, pè se yɔ́ kɩ fɛ̃ sɛ̃ yah péwɔ yõ;
nɛ́ gbǐl ànɛ̂ gbɛ̆ndùnǐ tyi náh pɩ pè wɛ nɩ? 49 Ǹtɛ
dǐ́ mɛ tɔ̃ yo ǹ tyí nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, à tiki pɔ súú péwɔ
tǐ̀nnɛ pé dípír káh pɔ ku. 50 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ
yo ǹ tyí nɛ, à ǹ syɩ sɔkɔ ǹ tǐ̀nnɛ, ǹ pídǐ́-á dɛ. Dǐ́
mɛ sɛ̃ ǹ wɛy mɛ̀ yõ, tɛ́ ǹ syɩ. 51 Wǎh mɛ wɛ̆kì
yõ, ǹ tɔ̃̀npɩbɩ pɔ à yohnɩ, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, ǹ pídǐ́-á
dɛ. 52 À mɛ pè piki yah nɛ, gbǐ́ nɛ̂ se fàhfàh de ǹ
tyí nɩ? Pè mɛ yo ǹ tyí nɛ, ńníní gbǐ̀ntɔ̃ pɔ̃́ sɔkɔ-á
wílvyɑ̃́hnì à fin mɔ. 53 Képah sɔkɔ, dípír sú kè
kyɔmɩ wɛ nɛ légbǐ́ mɛ̀-ó sɔkɔ-á Yesu yo pé tyí nɛ,
pé nɛ n yuku, pé pídǐ́-á dɛ. À tɔkɔ légbǐ́ tyí, ǹmɔ
ànɛ̂ ǹ gbô tãn pól sɛ̃ Yesu yõ. 54 Tɛ́ Yesu-á wil
Nsyude gbɛ̆nyah sɔkɔ, à pɔ Kalile gbɛ̆nyah sɔkɔ,
képah ye à pɩ gbǐl ní-òlɛ.

5

Sèkùkù dǐ́ yɔ́ dɛ́nmɔnɔlɛ Yerusalɛmɩ kwil

1 Tyi nɔ́pi sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, Nsyifunɔ syáh yɔ́-á
pɔ n syah Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ, Yesu dɔkɔ yuku

nɛ́npɔ́. 2 Tɛ́ Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ, pɛ́kɩ̀ yɔ́ sɔ̏ mɛ
tɯ̏̃nsàhnɔ́lɛ ninɛ ké sɔkɔ ké kwil dé-ńsah yɔ́ tnɔ̂,
nɛ̂-á pè n ye Képyɛ́nɩ̀ dé-ńsahlɛ. Pè kénɛ pɛ́kɩ̀lɛ
n ye Bɛtɩsatalɛ Yebre wɛy sɔkɔ. Kènkɑ̏̃lnɔ́ kwlɔ́
sɔ̏ mɛ pɩ́nɔ́lɛ ké gbɔ̀pɔ sɔkɔ. 3 Yámpú náhnáh sɔ̏
mɛ sɛ̃́ntɛ̃̆nɔ́lɛ kènkɑ̏̃l nɔ́pi sɔ̏. Yɩ̃́tũbi sɔ̏ mɛ, ànɛ̂
gbáhkɩ̀ núkú névyelɛ, à tahlɩ sèkukubi tyɩ́. [Pè
sɔ̏ ńkɛ̃́nɛ nɛ mɛ ni dúkúrɩ̃́nmɔnɔ syɩkɩ n tɛ̃. 4 Yé
náh wɛ di, yɩ̃̂nyɔ̃ tɔ̃̏npɩ yɔ́ sɔ̏ ńkɛ̃́nɛ nɛ n de n pɔ
ni mɛ̀ sɔkɔ, ǹ kélɛ n dukuri n mɔ, tɛ́ yɔ́nwó nɛ̂
ǹgbò-à de ni mɛ̀ sɔkɔ, ǹ yam-à sɔ̃́ mɛ dùkù nɛ̂nɛ,
à n dɛ.] 5 Tɛ́ nɛ́npɔ́ sɔkɔ, dɩ̃́ yɔ́ lésɔ̃ mɛ sèkùkùlɛ
pópó ye yɔ̃gbɑ̃m pɔ́ kwɑ̆rtɔ̃nɔ. 6 Yesu-á à wɛ sɛ̃́,
tɛ́ pɩ̃ nɛ ǹ sɛ̃́ntɛ̃̆nɔ́ di-á mo nɛ́npɔ́, à à piki yah nɛ,
à se mɛ ké tyɩ́ nɛ pé dɛ nɩ? 7 Sèkùkù dɩ̃́ mɛ nɛ, pé
yɔ̃̏tɛ̃, ni-à tyah n dukuri n mɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, nɛy náh
n wɛ à pélɛ n yohnɩ n mɔ pé n wɛ n de ké sɔkɔ.
Péwɔ tɛ̃-à pópó nɛ pé wɛ n de, ǹnɩ̂ pé dyàh tɛ̃ n
de. 8 Wɑ̆h yo sɛ̃́, Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, à yuku ǹ sɛ̃
sɛ̃ kwɑ̂h tɔkɔ nɛ n kɔ. 9 Nɛ́npɔ́ swɔ, dɩ̃́ núkú dɛ.
À mɛ yuku ǹ sɛ̃ sɛ̃ kwɑ̂h tɔkɔ à n kɔ.

Tɛ́ lésɔ̃ pɔ yɩ̃nɛ Nsyifunɔ mɩ mɩ yòhlɛ. 10 Képah
sɔkɔ, dɩ̃́ nɛ̂-á dɛ́nmɔnɔ wɛ, Nsyifunɔ yɔ̃̏tɑ̃m à
syah nɛ ńkɛ̃́, mɩ mɩ yòh-á kwɛynɛ. À náh yɩ̃nɛ
à ǹ sɛ̃ sɛ̃ kwɑ̂h tɔkɔ nɛ n kɔ. 11 Ǹtɛ dɩ̃́ mɛ pè syah
nɛ, nɛ̂-á dɛ mɔ pélɛ, ǹmɔ-á yo pé tyɩ́ nɛ, pé pé
sɛ̃ sɛ̃ kwɑ̂h tɔkɔ nɛ n kɔ. 12 Pè mɛ à piki yah nɛ,
nɛ̂ se yo ǹ tyɩ́ nɛ, à ǹ sɛ̃ sɛ̃ kwɑ̂h tɔkɔ nɛ n kɔ
nɩ? 13 Légbɩ̃́nɛ, Yesu mó tɔ̃ sɔ̏ yal tɛ dɩ̃́ mɛ̀ tnɔ̂, à

de tɔ́wû sɔkɔ nɛ́npɔ́. Tɛ́ dɩ̃́ nɛ̂-á sɔ̃̀ Yesu dɛ mɔ,
kénɛ dɩ̃́ náh sɔ̃̀ ǹnɛ n pnɛ. 14 Képah náh, Yesu
pɔ à wɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ tɛ́ nɛ, à yah, wǎh
dɛ́nmɔnɔ wɛ yɔ̀, à káh tɔ̃ tyípêllɛ n pɩ, tir yɔ́ kɔ̃
kè pɔ à nɔ nɛ̂-á kal ńyɔlɛ dɛ́! 15 Képah tɛ̃̆nɛ, dɩ̃́
kyɩ ké yah yo Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm syah nɛ, Yesu-á
sɔ̃̀ dɛ mɔ pélɛ. 16 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm
tyah lékàhlɛ Yesulɛ n kɔ̃, wǎh sɔ̃́npɩ́lɛ dɛ́nmɔnɔ
pɩ mɩ mɩ yòh sõlɛ.* 17 Yesu mɛ nɛ, péwɔ Sú Liyel-
á mɛ tɔ̃̀ sɔkɔ kṹmm, péwɔ tɔ́-á mɛ sɛ̃́ntɛ̃̆nɛ n pɩ.
18 Yesu-á képah yo sɛ̃́, Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tɔ̃ lékàhlɛ
ǹnɛ n gbah n kɔ̃, à ǹ kònmɔ-ńsahlɛ n yah n kɔ̃,
tɛ́ nɛ wǎh mɛ mɩ mɩ yòh dêllɛ n pɩ. À wil képah
sɔkɔ, wǎh tɔ̃ mɛ n yo nɛ ńkɛ̃́, pé Sú tɔ́tɔ́-á Liyellɛ,
à ǹ gblɔ̃̌ynɛ n pɩ núkúlɛ ǹnɛ.

Tyi nónó-á yo Liyel Pɩ́dɩ̃́ tyí sɔkɔ

19 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ tɔ̃ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́:
«Kègbɩgbɩ tɛ̃̆ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, Pɩ́dɩ̃́ náh fɛ̃̆
tir yɔ́ ńtɛ̃̆ pɩ n pi ǹ yah yɩ̃̃́nɛ, nɛ́ à náh ké pɩ́nɔ́
wɛ yah Sú Liyel tyí. Sú Liyel-á nɛ̂nɛ n pɩ, sɛ̃́nkɔ̃
ye Pɩ́dɩ̃́ tɔ n nɛ n pɩ. 20 Pɩ́dɩ̃́ tyí nɔ Sú Liyel tyí.
Képah ye, wàh tyi nónó póllɛ n pɩ, ǎ sé pɩ́nɔ́lɛ
ǹnɛ n wɛ̃̆kɩ. Tɛ́ wǎh tyi nónónɛ à wɛ̃̆kɩ, à kɩ tɔ̃ pɔ
sé lékan pɩ́nɔ́lɛ à wɛ̃̆kɩ n pi, nónó-á kɩ yé gbɑ̃̀n du.
21 Sɔ̃́-á Sú Liyel lékyîlɛ n yilki n mɔ, à minnɛ pélɛ
n kɔ̃, sɛ̃́ntɛ̃̆ ó ye névi nɛ̂-à Pɩ́dɩ̃́ dyɔ, ǎ minnɛ tɛ̃̆
kɔ̃. 22-23 Sú Liyel mɛ ké tyí nɛ, no pól gbɩ́lkɩ́nɔ́lɛ n

---

* **5:16** 5.16 - Yáh wɛ Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm lékàhlɛ Yesulɛ n kɔ̃, pépi
tɛ̃̆ sõnɔ sɔkɔ, wâh névi dɛ mɔ mɩ mɩ yòh sõlɛ, tɔ̃̀ ye á pɩ.

sah Píďĩ́ yõ, sɔ̃́-á pè kélɛ n sah ǹmɔ yõ. Képah ye,
à náh ǹnî yɔ́ ńtɛ̃nɛ n tuke. À ye no pól tukey tyí
dahbı ǹ gbɔ̃̀. Tɛ́ névi nɛ̂-à gbílkínɔ́lɛ n sàh-ǹkɛ̃́nɛ
ǹmɔ yõ, ǹ tɛ́kínmɔ-ò Liyel ye tɛ̃̆ yahle gbílkínɔ́lɛ.
24 Kègbıgbı tɛ̃̆ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí nɛ, névi nɛ̂-
à ń wɛy noh, tɛ́ sɛ̃ ń tɛ́kínmɔ-ò yõ, tɛ̃̆-á kı tyɛ́-ńkɛ̃́
min wɛ. À náh n tuke n pi. Wăh wil tɛ kũ sɔkɔ,
tɛ́ min wɛ.† 25 Kègbıgbı tɛ̃̆ yõ, mé kélɛ n yo yé
tyí, gbĩ yɔ́ mɛ n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú ńtɛ̃nɛ
yɔ̀. Képah sɔkɔ ye névye nónó-á mɛ kúnɔ́lɛ Liyel
tyí tɪ̃̀nnɛ, pè kı ńmɔ yĩ́npɔ̃ noh, ńmɔ nɛ̂-á Liyel
Píďĩ́nɛ. Tɛ́ nónó-à kè noh, pè kı min wɛ. 26 Sɔ̃́-á
Sú Liyellɛ min nɛ́tɛ̃́nɛ, sɛ̃́ ye ńmɔ nɛ̂-á ǹ Píďĩ́nɛ, à
ńmɔ tɔ kɔ̃ mé pı min nɛ́tɛ̃́nɛ. 27 Tɛ́ máh pı Névi
Píďĩ́nɛ sɛ̃́, à tukey tùkènɔ́ tɛ̃́nwɛnɔlɛ ń kɔ̃. 28 Ǹtɛ
yé káh n yɛ tyi nɔ́pi yé gbɑ̃̀n du. Gbĩ yɔ́ mɛ n
pi, lékyî pól kı ń yĩ́npɔ̃ noh, 29 tɛ́ kı yuku. Képah
sɔkɔ, nónó-á tyípéplɔ pı, pépi kı yuku tyɛ́-ńkɛ̃́
min wɛ yĩnnɛ. Tɛ́ nónó-á mó tyípêl pı, pépi wɔ
kı yuku fõh yĩnnɛ. 30 Ńmɔ náh fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pı
n pi ń yah yĩ́ĩnɛ. Ń Sú Liyel-à yo sɔ̃ ń tyí, sɛ̃́ ye
mè n nɛ n kãm wɛynɛ tukey sɔkɔ. Mé náh mɛ
ń gblɔ̆y nìvìnì tyi pí-ńsahlɛ n yah n kɔ̃. Sú Liyel
nɛ̂-á tɛkı mɔ ńnɛ, ǹmɔ-á mɛ nɛ̂ tyí, képah ye mè
n nɛ n pı. Képah ye, ń wɛy kɑ̃̀mnɔ́ n pı gbı wɛ̃̆kì
yõ.

† **5:24** 5.24 - Wɛy nɛ̂-á Yesu yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀ nɛ ńkɛ̃́: «Wăh wil tɛ kũ sɔkɔ, tɛ́ min wɛ.» Képah álɛ n wɛ̃̆kı nɛ, tyípêl-á yíkínɔ́ nɛ̂ pı Liyel ànɛ̂ névye wrɔ́, kũ-á kélɛ Liyel tyí tɪ̃̀nnɛ. Ǹtɛ Yesu yõ sɛ̃́nɔ́lɛ, tyɛ́-ńkɛ̃́ min tyàhnɔ́-á kélɛ Liyel tyí tɪ̃̀nnɛ.

31 Ń́mɔ-à kɩ nɛ̂ n yo ń gblɔ̌y tyɩ́lɛ, nɛ̂ kɩ sɛ̃ ń
tyɩ́yónɔ́ yõ? 32 Ǹtɛ nɛ́káhkɩ́ ye n yo n wah ń tyɩ́lɛ,
tɛ́ mé pɩ̃ nɛ tyi nónó-á à n yo ńmɔ tyɩ́ sɔkɔ, gblɔ-á
sélɛ. 33 Yáh névye nónó tõ Nsyɔ̃ tyɩ́ ńmɔ tyɩ́ sɔkɔ,
tɛ́ à tyi nónó yo, gblɔ ye sélɛ. 34 Ǹtɛ mé se yɔ́
mɛ n yah n kɔ̃ nɛ, névi tɛ̃̀ wɔ ń dùkùlɛ n yo? Yé
pwáhnmɔnɔ wɛ yĩn ye mé tyi nɔ́pilɛ n yo yé tyɩ́.
35 Nsyɔ̃ lésõ pɩ kyòolɛ fɔ̀tnɔ̀ tũ̏nsàhnɔ́ tyɩ́ kɔ̃lɛ.
Tɛ́ kè yé dyɔ, yé nɩ̀vɩ̀nɩ̀ pɩ ǹ kyòo sɔkɔ wrɔ́ kwéy
yɔ́ ó sɔkɔ. 36 Ǹtɛ ńmɔ wɔlɛ, Sú Liyel-á tã̏n nónó
dahbɩ ń gbõ̏ ń kɔ̃ mé n pɩ, sépi ńtɛ̃ mɛ ń dùkùlɛ n
wɛ̃kɩ n wah n kal Nsyɔ̃-á nɛ̂ yo ń tyɩ́ sɔkɔ. Kénɛ
tã̏n nɔ́pi pɩ́nɔ́ ye n wɛ̃kɩ nɛ, Sú Liyel-á tɛkɩ mɔ
ńnɛ. 37 Tɛ́ à wil képah tyɩ́ sɔkɔ, Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ
mɔ ńnɛ, ǹ tɔ ń tyɩ́ yo wah. Ǹtɛ yé náh ǹ wɛlɔ noh
yah póllɛ, yé náh se tɔ̃ à wɛ yah yĩ́nɛ. 38 Ǹ wɛy
náh mɛ n tɛ̃ yé nnɔ sɔkɔ. Yé náh wɛ wăh ńmɔ
tɛkɩ mɔ, yé yahle sɛ̃́nɔ́lɛ ń yõ di? 39 Yè n nɛ mɛ
n sõ nɛ, yáh kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̈ min wɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
kàrnɔ́ sɔkɔ, ǹ tɛ́ kélɛ n kar fɩ́rfɩ́r. Ǹtɛ képah ye
mó tɔ̃ yo wah tɔ́tɔ́ ńmɔ tyɩ́lɛ. 40 Tɛ́ yé náh mó tɔ̃
mɛ ké tyɩ́ nɛ, yé pɔ ńmɔ tyɩ́, yé pɔ tyɛ́-ńkɛ̃̈ min
wɛ.

41 Mé náh mɛ n yah n kɔ̃ nɛ névye ńnɛ n gbilki.
42 Mé yé dùkùlɛ n pnɛ. Liyel tyɩ́ náh nɔ yé tyɩ́.
43 Ń́ Sú Liyel yĩn yõ ye mé pɔ, tɛ́ yé náh ń tɛ̃
plɛ. Ǹtɛ ǹnɩ̂ yɔ́-à núkú pɔ ǹ yah yĩ̋nɛ yɔ̀, yé kɩ
ǹmɔ tɛ̃ plɛ. 44 Yé kɩ fɛ̃ sɛ̃ ń yõ sɔ̃́, yépi nónó-á
mɛ ké tyɩ́ nɛ yé wɛ̃nɛ n gbilki, tɛ́ yahle gbɩ́lkɩ́nɔ́
yáhnkɔ̃nɔlɛ, nɛ̂-á n wɛ Liyel núkúnɩ́ ó tyɩ́? 45 Yé
káh nɛ mɛ n sõ nɛ, ńmɔ-á kɩ kyɩ yé kɔ̃ n pi lékàhlɛ

Sú Liyel yah sɔkɔ dɛ́! Yé gbɔ̃̀ sàhnɔ́-á mɛ Moyisi
nɛ̂ yõ, ǹmɔ ye kɩ kyɩ lékàhlɛ yé kɔ̃. 46 Ńmɔ tyí
mɛ Moyisi wãrkɩ sah ǹ sɛ́bɛ́ynɔ́ sɔkɔ. Gbɩ-à yé sɔ̃̀
mɛ sɛ̃ ǹmɔ yõ, yé náhkɩ mɛ sɛ̃ ńmɔ tɔ yõ. 47 Ǹtɛ
yé náh fyɔ̀ mɛ sɛ̃ ǹmɔ tyi wã́rkínsàhnɔ́ yõ, sɔ̃́ mɛ
yé kɩ fɛ̃ sɛ̃ ńmɔ wɛlɔ yõ wɛ́?»

6

Tɔ́wû ǹgbɛ̃ púnɔ́lɛ

1 Képah náh, Yesu sɔkɔ Kalile yɔ́-ǹgbɛ̃ kahnɩnɛ.
Pè tɔ̃ sɔ̃̀ kélɛ n ye Tiberiyadɩ yɔ́-ǹgbɛ̃nɛ. 2 Tɛ́ Yesu-
á gbɩ̌l nónó pɩ sɔkɔ à yámpú nónó dɛ mɔ tɔ́wû
wɛ, sépi yĩnnɛ, tɔ́wû ǹgbɛ̃ sɔ̃̀ mɛ ǹ sɔ̃̀ tɛ̃. 3 Képah
sɔkɔ, Yesu mɛ dɔkɔ kyɩ kɔ̃ tɛ̃ yɔ̃lɩ yɔ́ yõ ànɛ̂ ǹ
tɔ̃̀ sã́hpúlɛ. 4 Légbĩ́nɛ, Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh
sɔ̃̀ mɛ de n tɛ. 5 Tɛ́ Yesu-á ǹ yah yɔ̃ yah, à tɔ́wû
ǹgbɛ̃ wɛ pè mɛ n pi ǹ tnɔ̂. Képah tɛ̃̌nɛ, à Filipi
piki yah nɛ, pé se kɩ wɛ ńyãh yõke dwe dwe tɛ̃̌nɛ
kɩ tɔ́wû mɛ̀ kɔ̃ pè kɩ yõ nɩ? 6 Ǹtɛ fyã̀hnyahnɔ́ ye
sɔ̃̀ Yesu n fyãh n yah Filipi fɔkɔlɛ. Ńkɛ̃́, wǎh sɔ̃̀
nɛ̂ pɩ n pi, à sɔ̃̀ kè pĩ tɛ. 7 Wǎh yo sɛ̃́, Filipi mɛ
à syah nɛ, deniye pɔ́ pló* lègbãm (200) fyé búrn
dwénɔ́lɛ, kàh sɔ̃́ yĩki tyĩ́ĩ tyĩ́ĩ, kè náh n yĩnɛ n
pi pélɛ. 8 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃̀ sã́hpú sɔkɔ nɛ̂-
á Simo-Pyɛrɩ gbɛ̃̌ndĩ́ Andrelɛ, ǹmɔ mɛ yo Yesu
tyí nɛ, 9 búrn† pló kwlɔ́ ànɛ̂ yɛ̃́nkyɔ pló nínɔ́-á

* **6:7** 6.7 - Deniyelɛ, pɔ́ yɔ́ ye sɔ̃̀ kélɛ. Képah pɔ́ núkú kɩ sɔ̃̀ fɛ̃ nɔ nɛ́núkù gbĩ̀yĩ̀kĩ̀ núkú tɔ̃̀ pínɔ́ dannɛ. † **6:9** 6.9 - Sèmukɔ yɔ́ sɔ̃̀ mɛ dɛ́npéfàhkìlɛ pè n ye wɔrsɩlɛ, képah mi ye sɔ̃̀ pè mɩ búrn mɛ̀nɛ.

mɛ ɗı̃́npir yɔ́ tyí ásɔ̂̃. Ǹtɛ sépi se kı tir nɛ̂ pɛkı
nɛ́kwı̃́nkí nɔ́pi dùkù tyí nı? [10] Légbı̃́nɛ fílkì sɔ̃̀
mɛ dò nɛ́npɔ́. Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí
nɛ pè no pól kɔ̃ pè kɔ̃ tɛ̃ sétáh. Díbí nɛ́pı̃̂ kèyɔ̃
nı́nɔ́ kyɛgbãm (5 000) kénkɔ̃ ye sɔ̃̀ mɛ pé sɔkɔ
nɛ́npɔ́. [11] Képah sɔkɔ, Yesu mɛ búrn nɔ́pi tɔkɔ,
tɛ́ wɛkı Liyel tyí, tɛ́ sè dibi névye tyí, nónó-á sɔ̃̀
mɛ nɛ́npɔ́. Wǎh yɛ̃́nkyɔ tɔ tɔkɔ, sɛ̃́ntɛ̃̀ ó ye tɔ̃ à
pı, tɛ́ sè dibi no kɔ̃, pé pól wɛ pǎh sɔ̃̀ mɛ ké tyí
sɔ̃́. [12] Pǎh yɔ̃ tɔ̃ gbı̃́ nɛ̂nɛ, Yesu mɛ yo ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú
tyí nɛ, pè sé tɛ́lɔ́ tuke n mɔ, pè káh n yɛ kèyǎh
ńtɛ̃ pɔ n yıkı. [13] Búrn plɔ́ kwlɔ́ táhnkwlɔnsàhnɔ́
nɛ̂ túkù-á sɔ̃̀ mɛ wũ tɛ̃, pè mɛ sè kwel mɔ, tɔkɔnı
gbɔ̃ninɔ́ yı̃́́nɛ. [14] Névye-á Yesu gbı̌l pínɔ́ wɛ sɛ̃́,
pè nɛ: «Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò nɛ̂-á sɔ̃̀ yı̃nɛ à pɔ
kèkɔ̃yɔ̃́, ǹmɔ ye ɗı̃́ mɛ̀nɛ tɔ́tɔ́.» [15] Képah sɔkɔ,
Yesu pı̃ nɛ pǎh kı pɔ nɛ, páh péwɔlɛ n tɛ̃ n kɑ̃hlı
n pı yɔ̃̀tɛ̃̀nɛ. Kǎh pı sɛ̃́, à tɔ̃ yal pé tnɔ̂ à sɔkɔ yɔ̃lı
yɔ̃ ǹ gblɔ̌y núkúnínɛ.

Yesu kɔ́lɔ́lɛ yɔ́-ǹgbɛ̃ yɔ̃̀tah

[16] Tɛ́ ńvı̃́ lísyi-á pɔ nɔ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tiki yuku
yɔ-ǹgbɛ̃ vyɑ̃h yah, [17] à kyı de krótókè yɔ́ sɔkɔ,
à tyah n yuku yɔ́nkahnınɛ, Kapɛrnayumi kwil
tı̃̀nnɛ. Lékɑ̂h sɔ̃̀ mɛ mɔ tɛ, tɛ́ Yesu náh tɔ̃́nì sɔ̃̀ mɛ
pɔ pé tnɔ̂. [18] Ǹtɛ yɑ̃́hpékè yɔ́ sɔ̃̀ mɛ kɔ̃ mɛ ninɛ n
fũ n dɔkɔ. [19] Képah sɔkɔ, pǎh krótókè to kyı yı̃ni
tɛ̃ kílónɔ́ kwlɔ́ kénkɔ̃ tyí, pè Yesu wɛ à mɛ n kɔ
n pi yɔ yɔ̃̀tah pé krótókè tı̃̀nnɛ. Kǎh pı sɛ̃́, tíkí pè

tɛ̃. 20 Ǹtɛ Yesu mɛ yo mɔ pé tyí nɛ: «Ńmɔ ye, yé
káh tíkí pɩ.» 21 Képah sɔkɔ, pè sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ pé
à twah krótókè sɔkɔ, tɛ́ kè núkú yĩni tɛ̃ yɔ́ngbalɩ
tyí, ńyãh-á sɔ̏ pè n yuku.

Yesu ye yõkelɛ, nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃

22 Képah sɔkɔ, ɗĩndallɛ tɔ́wû nɛ̂-á sɔ̏ wũ pé
ńníní mɛ́-ńsah, pè kè kyɔmɩ wɛ nɛ krótókè núkú
ó-á ńnínínɛ mɛ. Ǹtɛ Yesu tɔ̏ sɑ̃́hpú ó-á sɔ̏ de ké
sɔkɔ à sɔkɔ, Yesu tɔ náh sɔkɔ pélɛ. 23 Tɛ́ krótónè
yísyɔ́ mó mɛ wil Tiberiyadɩ kwil sɔkɔ, mɛ pɔ n
de ńyãh sɔkɔ-á sɔ̏ Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu yõke tɔkɔ tɛ́ wɛkɩ
Liyel tyí, tɛ́ kélɛ tɔ́wû mè kɔ̃ pè yõ. 24 Ǹtɛ tɔ́wû-
á pɔ pĩ gbɛ̃́ nɛ̂nɛ nɛ Yesu náh mɛ, ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpú tɔ
náh mɛ nɛ́npɔ́ sɔkɔ, pè núkú de krótónè sɔkɔ, à
sɔkɔ Yesu yáhnkɔ̃-ńsah Kapɛrnayumi kwil sɔkɔ.
25 Képah sɔkɔ, pǎh kyɩ à wɛ yɔ́-ǹgbɛ̃ kahnɩnɛ, pè
à syah nɛ, kwɔ́-ò ɗɩ̃́, gbɛ̃́ nɛ̂ se à pɔ ásɔ̂ nɩ? 26 Ǹtɛ
Yesu mɛ pè syah nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n
yo yé tyí nɛ, yáh gbɩ̃̌l tyi nónó wɛ, sépi-á nɛ̂nɛ n
wɛ̃kɩ, képah yĩn náh yé n yah n kɔ̃ ńnɛ dɛ́! Yõke
nɛ̂-á yé wɛ yõ tɔ̃, képah yĩn ye yé n yah n kɔ̃
ńmɔlɛ. 27 Yé káh tɔ̏lɛ n pɩ yõke yĩnnɛ, nɛ̂-á kɩ n
yɩkɩ n pi. Yé tɔ̏lɛ n pɩ yõke yĩnnɛ nɛ̂-á kɩ n tɛ̃ n pi
kṹmm, tɛ́ tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ n kɔ̃. Névi Píɗɩ̃́ ye kɩ yé
kɔ̃ n pi kénɛ yõkelɛ, ǹmɔ nɛ̂-á Sú Liyel kè wɛ̃kɩ
nɛ páh pé tɔ̃̌rílɛ à kɔ̃.» 28 Képah tɛ̃̌nɛ, pè à piki
yah nɛ, tyi nónó se pé yĩnɛ pé pɩ, pé mó Liyel tɔ̏

wɛ pɩ nɩ? 29 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Liyel-á nɛ̂
tɛkɩ mɔ,‡ yáh kɩ sɛ̃ ǹmɔ yõ, képah ye Liyel tɔ̃̀lɛ.»
30 Pè mɛ yo ǹ tyí nɛ, gbı̃̀l tir nɛ̂ se ǹmɔ kɩ pɩ pé
wɛ̃kɩ, pé kɔ̃ pé sɛ̃ ǹ yõ nɩ? Tir nɛ̂ se à kɩ pɩ nɩ?
31 Pépi náh tãn-á yõke yõ gbɛ̃̈nnɩ sɔkɔ, nɛ̂-á pè n
ye mânnɛ,§ à yı̃nɛ sɔ̃̈-á kè wãrkɩ sah nɛ:
«À ye yõkelɛ pè kɔ̃ pè yõ nɛ̂-á wil yı̃̂nyõ.»*
32 Ǹtɛ Yesu mɛ nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo
yé tyí nɛ, Moyisi náh kɔ̃ yélɛ yõke mɛ̀nɛ nɛ̂-á wil
yı̃̂nyõ dɛ́, ń Sú Liyel ye n kɔ̃ yélɛ yõke gbɩlɛ, nɛ̂-á
n wil yı̃̂nyõ. 33 Kénɛ yõke nɛ̂-á Liyel n kɔ̃ nɛ̂-á wil
yı̃̂nyõ à tiki pɔ, képah ye minnɛ kèkõyɔ̃́ névyelɛ
n kɔ̃.»
34 Képah sɔkɔ, pè nɛ pé yɔ̃̀tɛ̃, à yõke† mɛ̀nɛ pélɛ
n kɔ̃ gbı̃́mɛgbı̃́ kɛ̀. 35 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu mɛ yo pé
tyí nɛ: «Ńmɔ ye yõke mɛ̀nɛ, nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃.
Névi nɛ̂-à pɔ ńmɔ tyí té sɛ̃ ń yõ, kwɛkɩ ànɛ̂ níkı̀
náh tɔ̃ tɛ̃ tɛ̃ n yah n pi. 36 Tɛ́ mé ye kè yo tɛ yé tyí
nɛ yáh ń wɛ. Ǹtɛ yé náh mɛ sɛ̃ ń yõ. 37-38 Ńmɔ
náh wil yı̃̂nyõ à tiki pɔ ń dyɔ yı̃̃́ tyi pɩ yı̃nnɛ dɛ́!
Nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ-á mɛ nɛ̂ tyí, képah pí-
ńsah ye mé pɔ. Képah ye, Sú Liyel-à nónó póllɛ
ń kɔ̃, pè kɩ pɔ ń tyí. Tɛ́ nɛ̂-à pɔ ńmɔ tyí, mé náh
à milki n pi póllɛ. 39 Tɛ́ nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ-á

‡ **6:29** 6.29 - Yesu-á nɛ Liyel-á nɛ páh kɩ nɛ̂ tɛkɩ mɔ, ǹ gblɔ̃̌y ye à n ye. § **6:31** 6.31 - Mânnɛ, yípɔ́rí pérpér yɔ́ ye kélɛ lésõ Liyel n tiki n mɔ Yisrayel tãnnɛ n kɔ̃ pè n pɩ yõkelɛ, gbı̃́ nɛ̂-á lésõ pè mɛ gbɛ̃̈nnɩ sɔkɔ. Yah n tɛ Yálnɔ́ sɛ́bɛ́y 16. * **6:31** 6.31 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 78.24. † **6:34** 6.34 - Yõke nɛ̂ tyí-á Yesu n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, min yõke ye. Tɛ́ nónó-á n piki n yah ǹnɛ, pépi sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ kèkùrkı̀ yı̃̃́ yõke tyí-á à n yo.

mɛ nɛ̂ tyí, képah ye yɔ̀ nɛ ńkɛ̃́, páh nónónɛ ń kɔ̃
mé káh n yɛ pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ tyí yɩkɩ. Ǹtɛ mé mó
n pɔ pé lékyî yilki mɔ gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ.‡ 40 Tɛ́ yah,
ńmɔ Sú-á mɛ nɛ̂ tyí, képah ye yɔ̀ nɛ, névi nɛ̂-à ǹ
yah mɔ ńmɔ tȉnnɛ, ńmɔ nɛ̂-á Píɗ́ínɛ, tɛ́ sɛ̃ ń yõ,
tɛ̃ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ, tɛ́ ńmɔ mó tɛ̃ lékó yilki mɔ
gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ.»
41 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ tyah Yesu sèyòkèlɛ n
yo wɛ̃ tyí, wăh sɔ̃́npílɛ sȍ yo nɛ péwɔ-á yõkelɛ,
nɛ̂-á wil yȋ̂nyõ à tiki pɔ. 42 Pè sȍ mɛ yo tũ nɛ,
Nsyosɛfu píɗ́í Yesu kó ǹnɛ nɩ? Ǹmɔ nɛ̂-á pé ǹ sú
ànɛ̂ yṹnɛ n pnɛ, à se pɩ sɔ̃ tɛ́ pɔ n yo núkúnúkú
nɛ, páh wil yȋ̂nyõ à tiki pɔ nɩ? 43 Képah sɔkɔ,
Yesu yo pé tyí nɛ: «Yé káh ń sèyòkèlɛ n yo yé wɛ̃
wrɔ́. 44 Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n pɔ n pi ńmɔ tyí, nɛ́
Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ náh tɛ̃ yah tɛ̃. Tɛ́
ńmɔ kɩ mó tɛ̃ lékó yilki mɔ gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ. 45 Kè
mɛ wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ Liyel tɛ̃ntȍ syínyopu sɛ́bɛ́ynɔ́
sɔkɔ nɛ: ‹Liyel kɩ pé pól kwɔ.›§ Ǹtɛ névi nɛ̂-à Sú
Liyel wɛy noh tɛ́ ǹ kwɔ́nɔ́ fɛ̃ syi, tɛ̃ n pɔ ńmɔ tyí.
46 Ǹtɛ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ yȋ́ náh tɛ̃ yah Sú Liyel yõ, à wil
ńmɔ tyí sɔkɔ, ńmɔ nɛ̂-á wil ǹ tnɔ̂. Ǹmɔ ó wɛ ǹnɛ.
47 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-à
sɛ̃ ń yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ. 48 Ǹmɔ ye yõkelɛ
nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃. 49 Yé náh tɑ̃n ye yõke yõ gbɛ̃́nnɩ
sɔkɔ, yõke nɛ̂-á pè n ye mânnɛ.* Ǹtɛ képah fyé
yõ, pé pól náh pɔ ku di? 50 Tɛ́ yõke nɛ̂ tɛ̃ wɔ-á n

‡ **6:39** 6.39 - Gbȉyȉkȉ tɛ́y nɛ̂ tyí-á n yo ásȍ sɔkɔ yɔ̀, Liyel tukey tuke sõ tyí ye kè n yo. § **6:45** 6.45 - Yah n tɛ Yesayi 54.13. * **6:49** 6.49 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 6.31.

wil yȋnyõ à tiki pɔ, névi nɛ̂-à képah yõ, tɛ̃ náh tɔ̃
ku n yah n pi. 51 Ǹmɔ ye yõkelɛ, nɛ̂-á wil yȋnyõ à
tiki pɔ, tɛ́ minnɛ n kɔ̃. Névi nɛ̂-à kénɛ yõke yõ, tɛ̃
kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ. Yõke nɛ̂-á mé kɩ n kɔ̃ n pi, ń
wil gbɛ̃́nsê ye. Mé ye kélɛ n kɔ̃ nɛ, kèkõyő névye
min wɛ.»
52 Képah tɛ̃ sɔkɔ, yékȃb ǹgbɛ̃ de Nsyifunɔ wrɔ́.
Pè sɔ̏ mɛ n yo nɛ, dı̋ mɛ̀ se kɩ fɛ̃ ǹ wil gbɛ̃́nsêlɛ
pépi kɔ̃ sɔ̃́ yõkelɛ nɩ? 53 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé
tyɩ́ nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyɩ́, yáh
kɩ Névi Pı́dı̋ wil gbɛ̃́nsê pɩ́-ńkɛ̃̂nɛ yé yõkelɛ, tɛ́ ǹ
tő pɩ́-ńkɛ̃̂nɛ yé wɔ wɔ kwâhlɛ, yé náh min wɛ
n pi dɛ́!† 54-55 Yõke kègbɩ ye ńmɔ wil gbɛ̃́nsêlɛ,
wɔ wɔ kwâh kègbɩ mɛ ń tőnɛ. Képah ye névi
nɛ̂-à ńmɔ wil gbɛ̃́nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ́ ń tő pɩ ǹ
wɔ wɔ kwâhlɛ, tɛ̃ ye tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ. Tɛ́ ńmɔ kɩ
mó tɛ̃ lékó yilki mɔ gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ. 56 Névi nɛ̂-à
ńmɔ wil gbɛ̃́nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ́ ń tő pɩ ǹ wɔ wɔ
kwâhlɛ, tɛ̃ kɩ mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ ńmɔ tɔ kɩ mɛ tɛ̃́nɛ.
57 Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ ye min nɛ́tɛ̃̂nɛ.
Ǹmɔ mɛ min sɔkɔ ǹmɔ gbɔ̏ yõ. Sɛ̃́ ye névi nɛ̂-à
ń wil gbɛ̃́nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ̃ kɩ mɛ min sɔkɔ ńmɔ
gbɔ̏ yõ. 58 Kénɛ yõke nɛ̂-á wil yȋnyõ à tiki pɔ yɔ̀,
kè náh mɛ núkúlɛ ànɛ̂ yé náh tãn-á nɛ̂ yõ gbɛ̃́nnɩ
sɔkɔ, pépi nónó-á ku sɔkɔ. Ǹtɛ névi nɛ̂-à képah
yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ.» 59 Yesu kénɛ tyi yo gbı̋
nɛ̂-á lésõ à mɛ névyelɛ n kwɔ Kapɛrnayumi kwil,

† **6:53** 6.53 - Névi Pı́dı̋ wil gbɛ̃́nsê ànɛ̂ ǹ tő nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀ nɛ săh kɩ pɩ yõke ànɛ̂ wɔ wɔ kwâhlɛ, sèmȉrkȉ ye Yesu mɩ pé tyɩ́ kélɛ, nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ ǹmɔ-á sárká képɔ́pı́kȉlɛ.

Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ.

60 Tɛ́ Yesu-á wɛlɔ nɔ́pi yo sɛ̃́, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú náhnáh
tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ ńkɛ̃́, ǹ tyi yɔ́nɔ́ nɔ́pi-á mɛ tah
dɛ́! Nɛ̂ se kɩ fɛ̃ sè fɛ̃ syi nɩ? 61 Ǹtɛ Yesu-á pĩ nɛ
pé tɔ̃̀ sɑ̃́hpú-á mɛ pé sèyòkèlɛ n yo wɛy mɛ̀ tyí
sɔkɔ, à pè syah nɛ: «Kè se kǎn pɩ yépi tɔlɛ? 62 Tɛ́
yâh pyě pɔ Névi Píɗĩ́ wɛ à yɔ̃ dɔkɔ n sɔkɔ wǎh
wil ńyãh sɔkɔ wɛ́? 63 Liyel Mirki ye min nɛ́tɛ̃́nɛ,
nòtɛ tir nɛ̂ mɛ névi kɩ fɛ̃ pɛkɩ ǹ gblɔ̃̌y? Ǹmɔ-á
wɛlɔ nónó yo yé tyí, sè n wil Liyel Mirki tyí, tɛ́
minnɛ n kɔ̃. 64 Ǹtɛ túkù mɛ yé sɔkɔ, pè náh mɛ sɛ̃
ń yõ.» Tɛ́ yah, à tɔkɔ ké tyah gbĩ́ dùkù tyí, Yesu
sɔ̃̀ ǹ yõ sɛ̃́-ńkɛ̃́púlɛ n pnɛ, à tahlɩ nɛ̂ tɔ-á nɛ pɔ à
dahbɩ n pi gbɔ̃̀ sɔkɔ. 65 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ:
«Képah ye ń kɔ̃ mé kè yo nɛ ńkɛ̃́, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh
fɛ̃ n pɔ n pi ńmɔ tyí, nɛ́ Sú Liyel náh ké wɛ̃̀kìlɛ à
kɔ̃.»

66 À tɔkɔ légbĩ́ tyí, ǹ sɔ̃̀ tɛ̃́pú náhnáh núkú pé
syɩ ǹ náh, pè náh tɔ̃ mɛ ǹ sɔ̃̀lɛ n tɛ̃. 67 Képah
sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nɛ́pĩ̂ gbɔ̃nimí‡ tyí nɛ
ńkɛ̃́, tɛ́ pépi-á dò, pé tɔ kó pé syɩ n pi nɩ? 68 Ǹtɛ
Simo-Pyɛrɩ mɛ nɛ ńkɛ̃́: «Tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛlɔ nɛ́tɛ̃́
ye áwɔlɛ, nɛ̂ tyí mɛ ápi kɩ tɔ̃ yuku wɛ́, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃?
69 Ápi tɛ̃̀ wɔ sɛ̃́nɔ́ mɛ á yõ, ànɛ̂ á pĩ nɛ áwɔ-á Liyel
wilki sah ǹ tyí yõ.» 70 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu tɔ̃ yo pé
tyí nɛ, péwɔ kó yah wilki pélɛ nɛ́pĩ̂ gbɔ̃nimínɛ nɩ?
Ǹtɛ sétõ-á pé sɔkɔ nɛ́núkù yɔ́lɛ. 71 Tɛ́ Nsyudasɩ ye
sɔ̃̀ Yesu n ye, ǹmɔ nɛ̂-á Simo Yisikariyɔtɩ píɗĩ́nɛ.

‡ **6:67** 6.67 - Yah n tɛ Likyi 6.13-16.

Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nɛ́pî̃ gbɔ̃nimí sɔkɔ yɔ́ ye sɔ̃̀ ǹnɛ.
Tɛ́ ǹmɔ ye kɩ sɔ̃̀ pɔ Yesu dahbɩ n pi gbɔ̃̀ sɔkɔ.

7

Yesu yʉ̃́npyé náh sɛ̃ ǹ yɔ̃

[1] Képah náh, Yesu sɔ̃̀ mɛ yɔ̃ sɔkɔ n kɔ n kɔ̃
Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̃̀tɑ̃m-á sɔ̃̀ mɛ
n yah n kɔ̃ ǹ kònmɔ-ńsahlɛ Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ
sɛ̃̄, képah ye à náh tɔ̃ sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ, pé kɔ kɔ̃
nɛ́npɔ́. [2] Tɛ́ Nsyifunɔ kènkɑ̃̀l sɔ̃̀ syáh* sɔ̃̀ mɛ de n
tɛ. [3] Yesu yʉ̃́npyé† mɛ yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃̄, à yal ásɔ̃̂,
à mó yuku Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, ǹ sɔ̃̀ tɛ̃̄pú tɔ kɔ̃
pè ǹ tyípínɔ́ wɛ. [4] Ǹkɛ̃̄ névi nɛ̂-à mɛ ké tyí nɛ no
pé dùkù pĩ, tɛ̃̄ náh ǹ tyilɛ n pɩ sètı̃̀n sɔ̃̀ sɔkɔ. Tɛ́
ǹmɔ-á tyi nónónɛ n pɩ yɔ̀, wǎh yı̃nɛ à sélɛ n pɩ
n wilki n mɔ, no kɔ̃ pè à wɛ. [5] Ǹtɛ Yesu yʉ̃́npyé
ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ mɛ sɛ̃ ǹ yɔ̃. [6] Képah sɔkɔ, Yesu mɛ nɛ
ké gbı̃ náh tɔ̃̀nı̀ sɛ péwɔ tyí. Gbı̃́mɛgbı̃́-á se mɛ
yı̃́nɛ́nɔ́lɛ pépi tyí tɛ́. [7] Kèkɔ̃yɔ̃́ névye náh fɛ̃ pépi
dyɔ yɔ n pi. Ǹtɛ pǎh mɛ péwɔ wɔ dyɔlɛ n yɔ, páh
sɔ̃́npílɛ kélɛ n yo n wah nɛ pé tyípínı̀ náh mɛ plɛ.
[8] Pépi dɔkɔ n yuku kénɛ syáh sɔkɔ. Péwɔ tɛ̃̄ wɔ

* **7:2** 7.2 - Nsyifunɔ kènkɑ̃̀l sɔ̃̀ syáh mɛ̀nɛ, pè sɔ̃̀ ńkɛ̃̄nɛ kè syah sèpı̃̀n kwǎrtɔ̃nɔ, ǹ tɛ́ nɛ n sɛ̃ kènkɑ̃̀l sɔ̃̀. Képah sɔ̃̀ pé dyɔlɛ n to n kɔ̃ pé yèvyɑ̃́hrɩ pínɔ́lɛ gbɛ̃̆nnɩ sɔkɔ, ànɛ̂ Liyel-á pè yohnɩ mɔ dùkù nɛ̂nɛ. Yah n tɛ Levitiki 23.34. † **7:3** 7.3 - Yesu yʉ̃́npyé nónó tyí-á n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù sɔ̃nɔ sɔkɔ, ǹ kèkùrkı̀ núkú gbɑ̃m ye à n ye. Tɛ́ túkù sɔ̃nɔ sɔkɔ mó, ǹ kèkùrkı̀ núkú gbɑ̃m náh à n ye.

tyí, ké gbĩ náh tɔ̃̋nì sɛ. Képah-á, pé náh n kyɩ n
pi. 9 Wǎh képah yo tɛ, à wũ Kalile sɔkɔ.

Yesu ménɔ́lɛ Nsyifunɔ kènkȁl sȍ syáh sɔkɔ, Yerusalɛmɩ kwil

10 Tɛ́ ǹ yű̃npyé-á sɔkɔ tɛ syáh mɛ̀ sɔkɔ, ǹmɔ tɔ
yuku nɛ́npɔ́ nyáh sõ. Tɛ́ à náh sȍ yɛ névye kɔ̃ pè à
wɛ. À kè pɩ wɔ̃̀bìnsɔkɔnɔlɛ kannɛ. 11 Tɛ́ Nsyifunɔ
yȍtãm mó mɛ ǹnɛ n yah n kɔ̃ syáh mɛ̀ sɔkɔ, tɛ́
mɛ n piki n yah nɛ, ńyãh se ǹnɛ nɩ? 12 Képah
sɔkɔ, tɔ́wû mɛ̀ névye tyah Yesu tyílɛ n yãh tȍtȍ.
Pé túkù sȍ mɛ n yo nɛ nɛ́gbí-á ǹnɛ, túkù mó mɛ
n yo nɛ sɛ̃̂ náh, ǹmɔ-á pyě n pilki névyelɛ ńkɛ̃̂.
13 Ǹtɛ Nsyifunɔ yȍtãm tíkí sȍ mɛ pè tɛ̃. Kǎh pɩ sɛ̃̂,
pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ ǹ yõ wilki mɔ à yo Yesu
tyí sɔkɔ.

14 Syáh mɛ̀ sȍ mɛ ké nɩyő sɔkɔ,‡ tɛ́ Yesu dɔkɔ
pɔ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à pɔ kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ.
15 Tɛ́ wǎh kwɔ́nɔ́ nênɛ n pɩ, kè Nsyifunɔ yȍtãm
gbȁn du. Pè mɛ tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ, dí̃ mɛ̀ se
wɛ ńyãh pnɛ̀nɔ́ mɛ̀ dùkùlɛ nɩ? Tɛ́ à náh se mó tɔ̃
kǎrn ǹgbɛ̃ pɩ. 16 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí
nɛ ńkɛ̃̂: «Máh kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ tyi nónó yõ yɔ̀, ńmɔ
náh sõ tɛ̃ sélɛ dɛ́, Liyel nɛ̂-à tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ
ye n wɛ̃kɩ sélɛ. 17 Névi nɛ̂-à kè yah tɔkɔ nɛ pé
Liyel dyɔ dyɔ tɛ̃̏nɛ n pɩ, tɛ̃ wɔ ye kɩ fɛ̃ ké gbɩ pĩ,
Liyel-à kɩ nɛ̂ wɛ̃kɩ ńnɛ sélɛ, képah náh pɩ, ń yah
yı̃̋ kwɔ́nɔ́-à kɩ nɛ mé n pɩ. 18 Névi nɛ̂-à ǹ yah yı̃̋
tyilɛ n yo, ǹ gblɔ̌y yĩn gbílkí-ńsah ye à n yah n kɔ̃.

‡ **7:14** 7.14 - Syáh nɛ̂ tyí-á n yo ásȍ sɔkɔ yɔ̀, sèpȉn kwǎrtɔ̃nɔ ye
sȍ kè n syah.

Ǹtɛ névi nɛ̂-à mɛ ké tyí nɛ pé tyi pól pı, pé tɔ̃́-ò
yĩn mó gbilki, nɛ́gbí ye tɛ̃̀nɛ. Pílkí-ńsah náh mɛ
tɛ̃̀ tyí póllɛ. 19 Moyisi náh Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ yé
kɔ̃ di? Ǹtɛ yé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh se mɛ n kɔ ké wɛ̃̀kì
yõ nı? Sɔ̃́ pı tɛ́ yé n yah n kɔ̃ ńmɔ kònmɔ-ńsahlɛ
wɛ́?»§ 20 Képah tɛ̃̀nɛ, tɔ́wû à syah nɛ sétõ-á mɛ
ǹ sɔkɔ, à kɔ̃ à képahlɛ n yo, nòtɛ nɛ̂ se nɛ páh
ǹnɛ n ko n mɔ nı? 21 Yesu mɛ tɔ̃ yo pé tyí nɛ:
«Tyi núkú yɔ́ ó* náh mé pı, tɛ́ yé pól gbɛ̃̀n du
yɔ̀ di? 22 Moyisi náh mɔ yélɛ kɔ̃̀kè kɔ̃̀nɔ́ sɔkɔ di?
Ǹtɛ ǹmɔ ńtɛ̃ náh tyah ké gbennɛ dò, ǹ náh tãn
ye tyah kélɛ. Tɛ́ yé náh mɛ píyĩ́lɛ n kõ mı mı yòh
sõlɛ di?† 23 Ǹtɛ yépi-à kɔ̃̀kèlɛ n kõ mı mı yòh sõlɛ,
nɛ yé káh pɔ Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ dêl pı, sɔ̃́ pı tɛ́
ńmɔ-á névi yɔ̃̀tàhsyi pól dɛ mɔ mı mı yòh sõlɛ,
yé ń dyɔlɛ n yɔ wɛ́? 24 Yé káh tyilɛ n wah à yĩnɛ
yĩ́ yáhnɔ́lɛ. Yé sélɛ n wah gbı wɛ̃̀kì yõ.»

Yesu se Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ?

25 Képah sɔkɔ, Yerusalɛmı tãn túkù sɔ̃̀ mɛ n yo
nɛ ńkɛ̃̀, dĩ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ pè n yah n kɔ̃ nɛ pé ko mɔ, ǹmɔ
kó yɔ̀ nı? 26 Ǹtɛ pè yah à n wɛkı tɔ́wû nıyɔ̃́, tɛ́ pè
náh mɛ n vi n mɔ ǹ tyí lɛ́! Yɔ̃̀tãm se kı pyě mɛ kè

---

§ **7:19** 7.19 - Yáh wɛ Yesu képahlɛ n yo, kè mɛ yónɔ́lɛ Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃̀: «Káh nɛ́kókè mɔ.» Yah n tɛ Yálnɔ́ sɛ́bɛ́y 20.13, ànɛ̂ Nsyɔ̃ 5.18. * **7:21** 7.21 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 5.1-16. † **7:22** 7.22 - Liyel lésõ yégbékè kwrɔ mɔ Abrahmınɛ tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, pè dĩ́npì póllɛ n kõ pé dúbínɔ́ sèpı̃̀n kwǎrtɔ̃-ò sõnɔ́lɛ. Képah-á kı pı yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ mɛ̀ pɔ́kɔ́nmɔnɔlɛ. Képah ye, lésõ-à sɔ̃́ pɔ yĩnɛ mı mı yòh sõlɛ, Nsyifunɔ kélɛ n pı. Yah n tɛ Yenɛsı 17.10-12.

fɛ̃ syi nɛ, ǹmɔ-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ nɩ? [27] Tɛ́
Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-à sõ nɛ̂nɛ pɔ, névi náh ǹ
wȉl-ǹsah pĩ n pi, ǹtɛ pépi-á dĩ́ mɛ̀ wȉl-ǹsah pĩ dò.
[28] Képah ye, Yesu-á mɛ névyelɛ n kwɔ Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ, à yo pé tyí yĩ́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ:
«Yé ńnɛ n pnɛ, tɛ́ ń wȉl-ǹsah pĩ yé yo kɛ̀? Ǹtɛ
ńmɔ náh pɔ ń gblɔ̌y yõ sɛ̃́ dɛ́! Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ
ńmɔlɛ, à mɛ gbɩ ó ǹ tɔ̂ɔ́, ǹmɔ nɛ̂-á yé náh ǹnɛ n
pnɛ. [29] Ǹtɛ ńmɔ wɔ wil ǹ tnɔ̂. Mé ǹnɛ n pnɛ, ànɛ̂
ǹmɔ ye tɛkɩ mɔ ńnɛ.» [30] Képah tɛ̃̀ sɔkɔ, pè tyah
Yesu tɛ̃́-ńsahlɛ n yah n kõ. Tɛ́ kǎh pɩ ǹ gbĩ náh
tɔ̃̂nì sȍ mɛ sɛ sɛ̃́, ǹnî yó ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ gbȍ tũ ǹ
tyí. [31] Ǹtɛ tɔ́wû mɛ̀ sɔkɔ névye náhnáh sȍ mɛ sɛ̃
ǹ yõ, tɛ́ mɛ n yo nɛ, tɛ́ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-à sõ
nɛ̂nɛ pɔ, à se kɩ pɔ gbȉl tyi pɩ kɩ kal dĩ́ mɛ̀ tyílɛ
yɔ̀ nɩ?

Liyel nî-ńsah gbô syíkípú tɛ́kínmɔnɔlɛ nɛ pè kyɩ Yesu tɛ̃

[32] Tɛ́ tɔ́wû-á sȍ mɛ tyi nónónɛ n yãh tȍtȍ Yesu
tyí sɔkɔ, sè pɔ wɛ de Farisi wɛ̃̌kì kɔ́pú níkí sɔkɔ.
Képah sɔkɔ, pépi ànɛ̂ sárká syínwȉlkȉpu yȍtãm
mɛ Liyel ní-ńsah gbô syíkípú tɛkɩ mɔ nɛ, pè kyɩ
Yesu tɛ̃. [33] Pǎh pɔ, Yesu mɛ nɛ: «Ǹmɔ kɩ mɛ yélɛ
kɩ wrɔ́ kwéy ó pɩ ńtɔ̃,‡ tɛ́ kɩ sɔkɔ ń tɛ́kínmɔ-ò tnɔ̂.
[34] Ǹmɔ-á kɩ n mɛ n pi ńyãh sɔkɔ, yépi náh fɛ̃ n
kyɩ nɛ́npɔ́. Képah ye, yé kɩ ń yah kɔ̃ tɛ́ yé náh ń
wɛ n pi.» [35] Wǎh yo sɛ̃́, Nsyifunɔ núkú tyah n yo
wɛ̃ tyí nɛ, ńyãh se ǹmɔ kɩ n yuku n pi, tɛ́ pépi

‡ **7:33** 7.33 - Wɛy mɛ̀ yóntɛnɔ náh, Yesu ńwɔ̃̀lɔ́ kénúkò kénkɔ̃ pɩ,
tɛ́ pè à syɩ dahnɩ yõ, à à ko mɔ.

kɩ à yah kwlɔ nɩ? Ńkɛ̃́ pé no Nsyifunɔ nónó-á
mɛ karkɩ tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃ nɛ́káhbɩ́ wrɔ́, pépi tyɩ́ se pyě à
kɩ yuku, kɩ kyɩ nɛ́káhbɩ́lɛ n kwɔ nɩ? 36 Ńkɛ̃́ wɛlɔ
nónó-á à yo yɔ̀ nɛ ńkɛ̃́: «Ńmɔ-á kɩ n mɛ n pi ńyãh
sɔkɔ, yépi náh fɛ̃ n kyɩ nɛ́npɔ́, képah ye, yé kɩ ń
yah kɔ̃, tɛ́ yé náh ń wɛ n pi.» Sépi kɔ́r se nɛ̂nɛ
nɩ?

Ni nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃

37 Syáh gbɩ̏yɩ̏kɩ̏ tɛ́y sõlɛ, nɛ̂-á pɩ ké gbɩ̏yɩ̏kɩ̏
ǹgbɛ̃nɛ, Yesu yuku yɩ̃n tɔ́wû sɔkɔ, tɛ́ yo yɩ̃́npɔ̃́
ǹgbɛ̃nɛ nɛ: «Níkɩ̏-à mɛ nɛ̂ tɛ̃, tɛ̃̌ pɔ ńmɔ tyɩ́, à pɔ
wɔ.§ 38 Névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, min yrɛy kɩ n fwo n
wil tɛ̃̌ sɔkɔ, sɔ̃́-á Liyel wɛy sɛ́bɛ́y yo kélɛ.» 39 Liyel
Mirki nɛ̂-á sɔ̏ Yesu yõ sɛ̃́pú kɩ pɔ n wɛ n pi, képah
tyɩ́ ye sɔ̏ Yesu n yo. Tɛ́ légbɩ̃́nɛ, Yesu náh tɔ̃́nɩ̀ sɔ̏
mɛ dɔkɔ ǹ tɔ̃́rɩ́ yõ, képah ye Liyel náh tɔ̃́nɩ̀ sɔ̏ mɛ
ǹ Mirkilɛ pè kɔ̃.

Yesu tyɩ́-á gbɛ́kínɔ́ nɛ̂ dahbɩ tɔ́wû wrɔ́

40 Tɔ́wû-á Yesu wɛy mɛ̀ noh tɛ, túkù tyah n
yo nɛ ńkɛ̃́, Liyel tɛ̃ntɔ̏ syɩ̃́nyo-ò* nɛ̂-á pé syɩkɩ tɛ̃,
ǹmɔ-á dɩ̃́ mɛ̀nɛ tɔ́tɔ́. 41 Túkù mó nɛ, Liyel-á nɛ̂
yah tɔkɔ, ǹmɔ-á. Tɛ́ túkù tɛ̃̌ wɔ mó nɛ, Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔ† se kɩ fɛ̃ wil Kalile gbɛ̃̌nyah sɔkɔ nɩ?
42 Kè kó mɛ yónɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́,
wǎh kɩ pɩ yɔ̏tɛ̃̌ dɩ̃́ Davidi pétóbé sɔkɔ yɔ́lɛ, tɛ́ kɩ n

§ **7:37** 7.37 - Syáh mɛ̀ sɔkɔ, pè sɔ̏ ńkɛ̃́nɛ pé dyɔlɛ n to n kõ ni tyɩ́lɛ, Liyel-á lésõ nɛ̂nɛ pélɛ n kɔ̃ gbɛ̃̌nnɩ sɔkɔ. Képah ye Yesu kɔ̃ à nɛ níkɩ̏-à nɛ̂ tɛ̃, tɛ̃̌ pɔ wɔ péwɔ tyɩ́. * **7:40** 7.40 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.21 ; 6.14. † **7:41** 7.41 - Yah n tɛ Krista tyɩ́ yah yónɔ́ sɔkɔ. Kè kɩ wɛ wɛlɔ yah yónɔ́ sɔkɔ.

dubi n pi Betlɛmɩ kwil,‡ képah nɛ̂ sɔkɔ-á Davidi
dubi di? 43 Képah sɔkɔ, névye sõnɔ pɩ sé tyɩ́ tyɩ́lɛ
Yesu tyɩ́ sɔkɔ. 44 Túkù sɔ̃̀ mɛ n yah n kɔ̃ ǹ tɛ̃́-
ńsahlɛ, ǹtɛ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ gbɔ̃̀ tũ ǹ tyɩ́.
45 Képah sɔkɔ, Liyel ní-ńsah gbô syɩ́kɩ́pú pé syɩ
sɔkɔ sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̃̀tãm ànɛ̂ Farisi wɛ̃kɩ̀
kɔ́pú tnɔ̂. Pèpi mɛ pè piki yah nɛ, sɔ̃́ se pɩ té
pè náh Yesu tɛ̃ pɔ nɩ? 46 Pè mɛ pè syah nɛ, dɩ̃́ mɛ̀
wɛy kénkɔ̃ náh mɛ póllɛ. 47 Képah tɛ̃̀nɛ, Farisi
wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú nɛ, è, pè se pyě yɛ à kɔ̃ à pé tɔ yõ yɩkɩ
nɩ? 48 Pè se yɔ̃̀tɛ̃̀ yɔ́, képah náh pɩ, Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́-
ò yɔ́ wɛ yah à sɛ̃ Yesu yõ nɩ? 49 Tɛ́ kàh tɔ́wû mɛ̀
névye tɛ̃ wɔ lésyi, pè náh Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ
n pnɛ dò. Pé pól tyɩ́-á yɩkɩ.
50 Tɛ́ Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú nɔ́pi sɔkɔ yɔ́ sɔ̃̀ mɛ pè
n ye Nikodɛmɩnɛ, nɛ̂-á kyɩ wil yah Yesu tyɩ́ sõ
yɔ́lɛ.§ Ǹmɔ mɛ yo pé no tyɩ́ nɛ: 51 «À yĩnɛ ápi tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ, á se yĩnɛ à lékàhlɛ névi kɔ̃, nɛ́ á náh
ǹ vyãh wɛy noh, tɛ́ pĩ tyi nónó-á à pɩ?» 52 Képah
sɔkɔ, pé no à syah nɛ, è, Kalile gbɛ̃̀nyah nɛy se
ǹ tɔlɛ tɛ́ à n wɛkɩ sɛ̃́ nɩ? Ŋ́kɛ̃́, à Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
tɔkɔ n sohlɩ n yah, wǎh kɩ kè wɛ nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syɩ́nyo-ò yɔ́ ńtɛ̃ náh n wil Kalile gbɛ̃̀nyah sɔkɔ.
53 [Képah náh, pé pól karkɩ sɔkɔ pé fnɛ́ sɔkɔ.

8

1 Ǹtɛ, Yesu wɔ mó sɔkɔ Wolivi yèh yɔ̃lɩ yõ.

Fɔ̀fɩ́npɩ pi yɔ́ tɛ̃́npɔnɔlɛ Yesu tyɩ́

‡ **7:42** 7.42 - Yah n tɛ Mise 5.1. § **7:50** 7.50 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 3.1-21.

[2] Tɛ́ ďindal séngbɔ̃́ púpúlɛ, Yesu tɔ̃ ǹ syɩ pɔ
Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, tɛ́ no pól mɛ pɔ ǹ tnɔ̂.
À mɛ kɔ̃ tɛ̃ à tyah pélɛ n kwɔ. [3] Wăh mɛ kwɔ́nɔ́
sɔkɔ, Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ kwɔ́pú ànɛ̂ Farisi wɛ̃̆kɩ̀
kɔ́pú mɛ pɔ sê fɔ̀fɩ́npɩ yɔ́lɛ ǹ tyɩ́. Pè pɔ pi mɛ̀
sah tɔ́wû nɩyɔ̃́ Yesu yah, [4] tɛ́ Yesu syah nɛ, kwɔ́-ò
ďɩ́, páh pi mɛ̀ wɛ tɛ̃ fɔ̀fɩ́kɩ̀ pɩ́nɔ́ sɔkɔ tɔ́tɔ́. [5] Tɛ́
Moyisi-á kè yo sah ǹ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ, sɛ̃́nkɔ̃
sê-á yɩ̃nɛ mɩ́nkònɔ́lɛ dyêhlɛ.* Tɛ́ ǹmɔ-á dò, ǹmɔ
se nɛ sɔ̃́-á nɩ? [6] Pè sɔ̃̀ mɛ képah tɛ̃̆nɛ n yo sɛ̃́, nɛ
wàh kɩ pilki pé lékàh wɛ à kɔ̃.† Ǹtɛ Yesu mɛ ǹ
yɔ̃ sɩ̃nki, tɛ́ tyah n wãrkɩ sétáh sɔkɔ ǹ kèngbɔlɛ.
[7] Kăh pɩ sɛ̃́, pè tɔ̃ mɛ yɔ̃ sɔkɔ ǹnɛ n gbah n piki
n yah. Képah tɛ̃̆nɛ, à mɛ ǹ yɔ̃ yɔ̃ tɛ́ yo pé tyɩ́ nɛ:
«Yé sɔkɔ nɛy nɛ̂-à kɩ mɛ à náh tyɩ́pékè pɩ yah
póllɛ, tɛ̃ wɔ dáhkɩ̀lɛ pi mɛ̀ min gbennɛ.» [8] Képah
yɔ́ntɛnɔ náh, à tɔ̃ ǹ yɔ̃ sɩ̃nki à tyah n wãrkɩ sétáh
sɔkɔ. [9] Păh képah tɛ̃ noh sɛ̃́, pè tyah n sɔkɔ núkú
núkúlɛ, à tɔkɔ lékɔ̃lɔ́ ǹgbò tyɩ́, pópó à pɔ gbàh
sah Yesu ànɛ̂ pi mɛ̀ ó tyɩ́ nɛ́npɔ́. [10] Képah sɔkɔ,
Yesu mɛ ǹ yɔ̃ yɔ̃ tɛ́ yo pi tyɩ́ nɛ, nónó-á pɔ tɔkɔ à
kɔ̃, ńyãh se pélɛ nɩ? Pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ kó à mɔ kũ
kɔ̃ nɩ? [11] Pi mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, nɛy náh pé mɔ kũ kɔ̃.
Képah sɔkɔ, Yesu mɛ nɛ: «Ńmɔ tɔ náh ǹ mɔ kũ
kɔ̃ n pi. Nɛ n yuku; tɛ́ à tɔkɔ núkúnúkú tyɩ́, káh
n tɔ̃ tyɩ́pékè pɩ n yah.»]

---

* **8:5** 8.5 - Yah n tɛ Tɔ̃̀nyonɔ 22.22. † **8:6** 8.6 - Pɩ́lkɩ́ntɛ̃-ńsah ye sɔ̃̀ pè n yah n kɔ̃ Yesulɛ. Wàh kɩ nɛ pè à min ko dyêhlɛ, Wrome tãn dêl ye à pɩ. Wàh kɩ mó tɔ̃ yo nɛ pè à fin mɔ, à Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ dêl pɩ.

Yesu ye kèkõyő kyòolɛ

12 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo névye tyí nɛ: «Ŋ́mɔ
ye kèkõyő kyòolɛ. Névi nɛ̂-à ŋ́mɔ sɔ̏ tɛ̃, tɛ̃ náh tɔ̃
n kɔ n pi fɛ̃ntȗ sɔkɔ. À kɩ kyòo wɛ, nɛ̂-á kɩ minnɛ
à kɔ̃.
13 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃kì kɔ́pú à syah nɛ, nɛ̂ se
kɩ sɛ̃ ǹ tyíyónɔ́ yõ nɩ? Ŋ̀mɔ ó kó ǹ gblɔ̌y tàrfyɔ̀lɛ
yɔ̀ nɩ?‡ 14 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ ŋ́kɛ̃: «Gbɩ tɛ̃
wɔ ye ŋ́mɔ ye ŋ́ gblɔ̌y tàrfyɔ̀lɛ ó, ǹtɛ ŋ́mɔ ŋ́ wȉl-
ǹsahlɛ n pnɛ, tɛ́ ŋ́ yúkú-ŋ́sahlɛ n pnɛ. Képah ye,
máh tyi nónó yo ŋ́ gblɔ̌y dùkù tyí sɔkɔ, gblɔ ye
sélɛ. Tɛ́ yépi náh ŋ́ wȉl-ǹsah pĩ, yé náh se mó tɔ̃
ŋ́ yúkú-ŋ́sah pĩ. 15 Yépi tɛ̃ wɔ lékàhlɛ névyelɛ n
kɔ̃ à yĩnɛ névi yɔ̃̏tàhsyi sõnɔlɛ. Ŋ̀tɛ ŋ́mɔ wɔ náh
lékàhlɛ ǹnî yɔ́ ŋ́tɛ̃nɛ n kɔ̃. 16 Tɛ́ kàh se pɔ pɩ mé
yĩnɛ mè lékàhlɛ ǹnî kɔ̃, mé náh kélɛ à kɔ̃ n pi ŋ́
gblɔ̌y. Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ŋ́nɛ, á kɩ kélɛ à kɔ̃ wɛ̃
tyí ǹmɔlɛ. Képah ye, ŋ́ lékàh kɔ̃̌nɔ́ kɩ pɩ gbɩ wɛ̃kì
yõ. 17 Kè náh mɛ wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ yé tyi kɔ̃̏nsàhnɔ́
sɔkɔ nɛ, nɛ́pȋ nímí-à pɩ tàrfyɔ̀lɛ tir nɛ̂ sɔkɔ, gbɩ-
á kélɛ di?§ 18 Ŋ́mɔ mɛ ŋ́ gblɔ̌y tyílɛ n yo, tɛ́ Sú
Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ŋ́nɛ, ǹmɔ tɔ mɛ ŋ́ tyílɛ n yo.»
19 Képah sɔkɔ, pè Yesu syah nɛ, ŋ́yɑ̃h se ǹ súlɛ
nɩ? Yesu mɛ nɛ: «Yé náh ŋ́mɔlɛ n pnɛ, yé náh ŋ́
Sú tɔlɛ n pnɛ. Yâh sɔ̏ mɛ ŋ́nɛ pnɛ, yé náhkɩ ŋ́ Sú
tɔ pĩ.» 20 Yesu sɔ̏ mɛ kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ Liyel ní-ŋ́sah
gbô fĩ́ yɔ́ sɔkɔ, ŋ́yɑ̃h-á ké pɔ́ kyɛ́súkùlɛ, tɛ́ tyi nɔ́pi

‡ **8:13** 8.13 - Nsyifunɔ tyi kɔ̃̏nsàhnɔ́ sɔkɔ, nɛ́ tàrfyɔ̀ névye náh nɔ nímínɛ tir nɛ̂ tyí, kénɛ tir náh n mɔ n kɔ̃. Yah n tɛ Tɔ̃̌nyonɔ 17.6; Matye 18.16. § **8:17** 8.17 - Yah n tɛ Tɔ̃̌nyonɔ 17.6.

yo. Ǹtɛ ǹ gbĩ náh tɔ̃̌nì sɔ̀̃ mɛ sɛ, képah ye ǹnî yɔ́
ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ à tɛ̃.

Gbáhdyâh dî̃nɔ́lɛ Yesu yõ sɛ̃̂-ńkɛ̃̂pú tyí

21 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo tɔ́wû tyí nɛ: «Ńmɔ ye
n sɔkɔ yɔ̀. Yé kı ń yah n kɔ̃ n pi, ǹtɛ yé kı ku
yé tyípékè sɔkɔ. Ǹmɔ-á n yuku ńyãh, yépi náh fɛ̃
n kyı n pi nɛ́npɔ́.» 22 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ nɛ,
ǹtɛ ǹ gblɔ̌y ko mɔ dékè se kı pyě mɛ à tɛ̃ nı? À
kɔ̃ à n yo nɛ, pépi náh fɛ̃ n kyı n pi péwɔ yúkú-
ńsah sɔkɔ. 23 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Yépilɛ, sétáh
yõ névye ye yélɛ, té ńmɔ wɔlɛ, ńmɔ wil yî̃nyõ.
Kèkõyɔ̃́ mɛ̀ névye ye yépilɛ, ǹtɛ ké névi náh ńmɔ
wɔlɛ. 24 Yáh wɛ mé kélɛ n yo yé tyí nɛ yáh kı ku
yé tyípêl sɔkɔ, yé náh mɛ sɛ̃ ké yõ nɛ, Ǹmɔ-á,*
képah ye ń kɔ̃ mé nɛ yáh kı ku yé tyípêl sɔkɔ.»†
25 Képah sɔkɔ, pè à piki yah nɛ, nɛ̂ tɛ̃̌ ó se ǹmɔlɛ
nı? Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Mé sɔ̀̃ kè yo tɛ yé tyí
ké tyah gbĩ́ dùkùlɛ. 26 Tyi náhnáh mɛ ń tyí yo yo
tɛ̃̌nɛ yé tyí sɔkɔ ànɛ̂ kı lékàhlɛ yé kɔ̃. Ǹtɛ máh nɛ̂
noh ń tɛ́kínmɔ-ò tyí, képah ó ye mé n yo yé tyí.
Ǹmɔ ye gbı nɛ́tɛ̃̂nɛ.» 27 Ǹtɛ pépi náh sɔ̀̃ mɛ pĩ
nɛ, Sú Liyel tyí-á Yesu n yo pé tyí. 28 Képah sɔkɔ,
Yesu yo pé tyí nɛ: «Yâh pɔ Névi Pídĩ́ yɔ̃ dɔkɔ gbĩ́
nɛ̂nɛ, yé kı pĩ nɛ Ǹmɔ-á. Tɛ́ kı tɔ̃ pĩ nɛ mé náh tir
yɔ́ ńtɛ̃nɛ n pı ń yah yĩ̃́nɛ. Sú Liyel-á tyi nónónɛ

---

* **8:24** 8.24 - Ǹmɔ-á nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, Liyel ǹgbò ye lésõ ǹ gblɔ̌y ye Ǹmɔ ye Ǹmɔlɛ. Tɛ́ Yesu tɔ-á pɔ ǹ gblɔ̌y ye Ǹmɔ yelɛ, képah kélɛ n wɛ̃kı nɛ Liyel-á ǹnɛ. Yah n tɛ Yálnɔ́ 3.14.

† **8:24** 8.24 - Kũ nɛ̂ tyí-á Yesu yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, kũ gbɔy tyí náh à n yo, Liyel tyí tĩ̀n kũ tyí ye à n yo.

ń kwɔ, sépi ó ye mè n nɛ n yo. 29 Nɛ̂-á tɛkɩ mɔ
ńmɔlɛ, mé mɛ ǹ dyɔ yɩ̃́ɩ̃́ tyilɛ n pɩ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́, képah
ye à mɛ ńnɛ, à náh ń sah n pi ń gblɔ̌y.» 30 Yesu-á
mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, névye náhnáh sɛ̃
ǹ yõ.

Nónó mɛ Abrahmɩ pétóbélɛ tɔ́tɔ́?

31 Képah tɛ̃̀nɛ, Nsyifunɔ nónó-á sɔ̃̀ sɛ̃ Yesu yõ, à
mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Yáh kɩ mɛ ńmɔ tyɩ́yónɔ́ wɛ̃̀kɩ̀lɛ
n kɔ, ń tɔ̃̀ sɑ̃́hpú kègblɔ ye yélɛ. 32 Yé kɩ gbɩlɛ n
pnɛ, tɛ́ kénɛ gbɩ kɩ yé wilki yɔ̃rɩ sɔkɔ.» 33 Képah
sɔkɔ, pè mɛ Yesu syah nɛ, Abrahmɩ pétóbé-á
pépilɛ. Pépi náh pɩ yah ǹnɩ̂ yɔ́ ńtɛ̃ yɔ̃bɩlɛ póllɛ.
Ǹtɛ à se sɔ̃́npɩ́lɛ n yo nɛ, pépi-á kɩ wil yɔ̃rɩ sɔkɔ
nɩ? 34 Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé
kélɛ n yo yé tyɩ́, névi nɛ̂-à tyɩ́pékèlɛ n pɩ, tyɩ́pékè
yɔ̃ ye tɛ̃̀nɛ. 35 Yɔ̃lɛ, ǹ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ gbô sɔkɔ tɛ̃-ò kṹmm
náh ǹnɛ. Ǹtɛ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ̃́ pɩ́dɩ̃́ tɛ̃̀ wɔlɛ, ǹ sú gbô sɔkɔ
tɛ̃-ò kṹmm ye ǹmɔlɛ. 36 Képah ye, Liyel Pɩ́dɩ̃́-à yé
wilki yɔ̃rɩ sɔkɔ, yé kɩ mɛ yé gblɔ̌y yõ kègbɩ tɛ̃̀ yõ.
37 Mé pɩ̃ nɛ Abrahmɩ pétóbé-á yélɛ. Ǹtɛ yáh
ńmɔ wɛlɔ yahle, képah ye yé kɔ̃ yé n yah n kɔ̃
ń kònmɔ-ńsahlɛ. 38 Ǹmɔ-á nɛ̂ wɛ ń Sú Liyel tyɩ́,
képah ye mé n yo. Yépi tɔ-á mó tyi nónó noh yé
sú tyɩ́, sépi ye yé n pɩ.» 39 Pǎh Yesu wɛy noh sɛ̃́, pè
à syah nɛ, Abrahmɩ-á pépi súlɛ. Képah sɔkɔ, Yesu
nɛ: «Yâh sɔ̃̀ mɛ Abrahmɩ pétóbélɛ, yé náhkɩ mɛ
Abrahmɩ tyɩ́pɩ́nɩ̀nɛ n pɩ. 40 Ǹtɛ núkúnúkú, ńmɔ
nɛ̂-á gbɩ noh ń Sú Liyel tyɩ́ à yo yé tyɩ́, yé n yah
n kɔ̃ ńmɔ kònmɔ-ńsahlɛ. Abrahmɩ náh sɛ̃́nkɔ̃ pɩ
dò. 41 Yépilɛ, yé sú tyɩ́pɩ́nɔ́ ye yé n pɩ.» Képah

tɛ̃nɛ, pè à syah nɛ, fɔ̀fíkɩ̀‡ pɩ́nɔ́ sɔkɔ náh pépi
dubi dɛ́! Ǹkɛ̃ Sú núkú ó-á pépi tyɩ́, nɛ̂-á Liyellɛ.
42 Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Liyel tyɩ́ ye ńmɔ wil à
pɔ. Ǹmɔ náh pɔ ń gblɔ̆y yĩn yõ dɛ́! Ǹmɔ ye tɛkɩ
mɔ ńnɛ. Ǹtɛ Liyel-à sɔ̃̀ mɛ pɩ yé Súlɛ kègbɩ yõ
sɔkɔ, ńmɔ tyɩ́ náhkɩ mɛ nɔ yé tyɩ́. 43 Yé yahle ń
wɛlɔ nóhnɔ́lɛ, képah ye yé náh ń wɛlɔ syɩ́kɩ́-ńtɑ̂̃n
pĩ. 44 Yépi súlɛ, sétɑ̃̀n yɔ̃̀tɛ̃ ye ǹnɛ. Ǹmɔ dyɔ yĩ́
tyi ye yé mɛ ké tyɩ́ nɛ yé nɛ n pɩ. Nɛ́kókè mɔ́-ò
ye ǹnɛ ǹgbò dùkùlɛ. Wăh pɩ gbɩ náh mɛ ǹ sɔkɔ,
à náh mó gbɩ wɛ̃̆kɩ̀lɛ n kɔ póllɛ. Wăh pɩ mɩ̀nɩ̀ yó-
òlɛ, wàh mɩ̀nɩ̀nɛ n yo, ǎ kélɛ n yo à yĩnɛ ǹ gblɔ̆y
kèdùkùlɛ. Mɩ̀nɩ̀ yónɔ́ yõ wil ǹmɔ tyɩ́. 45 Ǹtɛ ńmɔ
tɛ̃ wɔlɛ, ńmɔ gbɩlɛ n yo, képah ye yé náh mɛ sɛ̃
ń yõ. 46 Yépi sɔkɔ nɛ̂ tɛ̃ kɩ fɛ̃ kè wɛ̃kɩ nɛ máh
tyɩ́pékè pɩ? Ǹtɛ máh gbɩlɛ n yo, kwâh nɛ̂ pɩ tɛ́ yé
náh sɛ̃ ń yõ? 47 Liyel tyɩ́ névi-à névi nɛ̂nɛ, ǹmɔ
Liyel wɛynɛ n noh n tɛ̃ n yĩn. Ǹtɛ Liyel tyɩ́ névye
náh yépilɛ, képah ye yé kɔ̃ yé yahle sé nóhnɔ́lɛ.»

Yesu mɛ Abrahmɩ yah

48 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ Yesu syah nɛ, gbɩ kó
mɛ pé tyɩ́ pé yo nɛ, Samari nɛy-á ǹnɛ, ànɛ̂ sétõ-á
mɛ ǹ sɔkɔ nɩ? 49 À mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Sétõ náh
mɛ ńmɔ sɔkɔ. Ǹ Sú Liyel ye mé n gbilki, tɛ́ yépi
mɛ ńmɔlɛ n yilɔ. 50 Ǹmɔ náh mɛ n yah n kɔ̃ ń
gblɔ̆y gbílkí-ńsahlɛ dɛ́. Ǹ gbílkí-ò ǹ gblɔ̆y ńmɔlɛ.
Ǹmɔ ye gbɩ syɩ́nkɔ̃-òlɛ.§ 51 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé
kélɛ n yo yé tyɩ́, névi nɛ̂-à n sah ńmɔ yóré yõ,

‡ **8:41** 8.41 - Liyel wɛ̃kɩ̀ kɔ́-ńkɛ̃ pèpɛynɛ, Liyel wɛy kélɛ n tɔkɔ n sɑ̃h fɔ̀fíkɩ̀ pɩ́nɔ́lɛ. § **8:50** 8.50 - Gbɩ syɩ́nkɔ̃-ò nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, Liyel ye.

tɛ̃ náh kũ dɔ n yah n pi póllɛ.»* 52 Képah sɔkɔ,
Nsyifunɔ à syah nɛ, páh pyě kè pĩ yĩ̋ núkúnúkú
tɛ̃nɛ nɛ sétõ-á mɛ ǹ sɔkɔ. Abrahmɩ-á ku, Liyel
tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyopu tɔ mɛ ku. Ǹtɛ ǹmɔ pɔ n yo nɛ,
névi nɛ̂-à n sah péwɔ yóré yõ, tɛ̃ náh kũ dɔ n yah
n pi nɩ? 53 Pépi sú Abrahmɩ-á ku. Ǹtɛ ǹmɔ se
mɛ n sõ nɛ páh kal Abrahmɩnɛ nɩ? Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syɩ́nyopu tɔ mɛ ku. Tɛ́ ǹmɔ tɛ̃ se mɛ ǹ gblɔ̃̌ynɛ n
yah nɛ́dúkú nɛ̂nɛ nɩ? 54 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé
tyɩ́ nɛ: «Mâh náhkɩ sɔ̃̀ mɛ ń gblɔ̃̌ynɛ n gbilki, yõ
náh mɛ gbɩ́lkɩ́nɔ́ mɛ̀ tyɩ́. Ǹtɛ ń Sú Liyel ye n gbilki
ńnɛ, ǹmɔ nɛ̂-á yé nɛ, yé Liyel-á ǹnɛ, 55 tɛ́ yé náh
se mó tɔ̃ mɛ ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ ńmɔ wɔ ǹnɛ n pnɛ.
Mâh sɔ̃̀ mɛ yo nɛ, mé náh ǹnɛ pnɛ, mé náhkɩ pɩ
mɩ̀nyolɛ yé tyɩ́ kɔ̃lɛ. Ǹtɛ ńmɔ ǹnɛ n pnɛ, tɛ́ mɛ
n sah ǹ yóré yõ. 56 Yé sú Abrahmɩ sɔ̃̀ mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀
sɔkɔ nɛ, pé ńmɔ pɔ sõ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀ wɛ. À mɛ pɔ kè wɛ,
kè pɩ nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ ǹ tyɩ́.» 57 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ mɛ
à syah nɛ, ǹmɔ náh tɔ̃̌nɩ̀ ye tikininɩ́ pɔ́ gbãm wɛ,
tɛ́ nɛ páh Abrahmɩ wɛ nɩ? 58 À mɛ yo pé tyɩ́ nɛ:
«Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyɩ́, Abrahmɩ-á
pópó n dubi, Ǹmɔ mɛ.» 59 Wǎh képah yo sɛ̃́, pè
núkú dyêh kwel ǹ tyɩ́ nɛ páh ǹnɛ n minki.† Ǹtɛ
à mɛ wɔ̃bɩ à wil Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ à sɔkɔ.

9

Yɩ̃́tũ̂ dɩ̃́ yɔ́ yɩ̃́ yɩ́kɩ́nmɔnɔlɛ

* 8:51 8.51 - Kũ nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, yah n tɛ 8.24. † 8:59 8.59 - Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ wɛ̃̌kɩ̀ sɔkɔ, névi nɛ̂-à yo de Liyel tyɩ́, pè yĩnɛ pè tɛ̃ min ko dyêhlɛ.

1 Sõ yɔ́lɛ, Yesu sȍ mɛ n kɔ n sɔkɔ tɛ́ dı̋ yɔ́ wɛ,
nɛ̂-á sȍ mɛ yı̋tȗnɛ ǹ dubi gbı̋ dùkùlɛ. 2 Képah
sɔkɔ, Yesu tȍ sa̋hpú à piki yah nɛ, pé kwɔ́-ò dı̋, sɔ̋
se pı tɛ́ dı̋ mɛ̀ dubi yı̋tȗnɛ nı? Ǹmɔ tyı́pékè pı́nɔ́
se, tȋ ǹ dúbı́pú tyı́ se? 3 À mɛ yo pé tyı́ nɛ: «Ǹmɔ,
képah náh pı ǹ dúbı́pú tyı́pékè pı́nɔ́ náh à kɔ̃ à
dubi yı̋tȗnɛ dɛ́! Kè ye pı Liyel tyı́pı́nı̀ wɛ̃kı yı̃nnɛ
ǹ sɔkɔ. 4 Nɛ̂-á tɛkı mɔ ńmɔlɛ, tyah kyòo sɔkɔ ye
á yı̃nɛ à tȍlɛ n pı ǹ tyı́. Ńkɛ̃̋ lékȃh mɛ n pi, nɛ̂
sɔkɔ-á nɛy náh fɛ̃ tȍ pı n pi. 5 Máh fyɔ̀ mɛ kèkõyɔ̋
sɔkɔ, ńmɔ ye kèkõyɔ̋ kyòolɛ* ń mɛ gbı̋ pól sɔkɔ.»
6 Wăh képah yo tɛ, à sı̃n mɔ sétáh tɛ́ kè fãh à kele
yı̋tȗ dı̋ yı̋ yah. 7 Tɛ́ mɛ yo ǹ tyı́ nɛ à kyı ǹ yah wu
pɛ́kı̀ tȗnsàhnɔ́ yɔ́ ni sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye Silowelɛ.
Silowe kɔ́r ye Tɛ̃ntȍ névilɛ. Yı̋tȗ dı̋ mɛ sɔkɔ à kyı
ǹ yah wu nɛ́npɔ́. Wăh ǹ syı n pi gbı̋ nɛ̂nɛ, à sȍ
mɛ n yah.

8 Képah sɔkɔ, ǹ tnɔ̂ tɛ̃̏pu ànɛ̂ nónó-á ńkɛ̃̋nɛ ǹnɛ
n wɛ à n nɛ mɛ n ni n syi, păh à wɛ pè mɛ yo tũ
nɛ, dı̋ mɛ̀ kó ńkɛ̃̋nɛ n kɔ̃ n tɛ̃ nɛ n ni n syi yɔ̀ nı?
9 Túkù nɛ ǹmɔ-á, túkù mó nɛ ǹmɔ náh, ya̋hnkõ-
á à tɔ. Păh mɛ képah sɔkɔ, dı̋ mɛ yo pé tyı́ nɛ
péwɔ-á tɔ́tɔ́. 10 Wăh yo sɛ̃̋, pè mɛ à piki yah nɛ, ǹ
yı̋ se pı sɔ̋ tɛ́ yıkı mɔ nı? 11 À mɛ yo pé tyı́ nɛ, dı̋
nɛ̂-á pè n ye Yesulɛ, ǹmɔ-á fa̋hkı̀ pı, tɛ́ kè kele pé
yı̋ yah, tɛ́ nɛ pé kyı pé yah wu Silowe yɔ sɔkɔ. Pé
mɛ sɔkɔ kyı pé yah wu nɛ́npɔ́, pé mɛ fɛ̃ n yah.

---

* **9:5** 9.5 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 8.12.

12 Pè mɛ à syah nɛ, kénɛ dɩ́ se mɛ ńyãh nɩ? À mɛ
nɛ pé náh pĩ.

Farisi wɛ̃kɩ̀ kɔ́pú-á sóhlínyahnɔ nɛ̂ pɩ yɩ̃́tũ̂ dɩ́ yɩ̃́ yíkínmɔnɔ tyí sɔkɔ

13 Képah sɔkɔ, yɩ̃́tũ̂ dɩ́ nɛ̂ yɩ̃́-á yɩkɩ mɔ, pè à tɛ̃
pɔ Farisi wɛ̃kɩ̀ kɔ́pú tyí. 14 Tɛ́ mɩ mɩ yòh sõ ye
mó tɔ̃ lésõ Yesu fɛ̃̀hkɩ̀ pɩ à dɩ́ yɩ̃́ yɩkɩ mɔ. 15 Képah
sɔkɔ, Farisi wɛ̃kɩ̀ kɔ́pú dɩ́ piki yah nɛ, sɔ̃́ se kè pɩ
tɛ́ à fɛ̃ n yah núkúnúkú nɩ? À mɛ yo pé tyí nɛ,
fɛ̃̀hkɩ̀-á à pɩ kele pé yɩ̃́ yah, tɛ́ pé mɛ kyɩ pé yah
wu, pé mɛ fɛ̃ n yah. 16 Képah tɛ̃nɛ, Farisi wɛ̃kɩ̀
kɔ́pú túkù sɔ̃̀ mɛ n yo nɛ ńkɛ̃́, dɩ́ mɛ̀ náh fyɔ̀ mɛ
mɩ mɩ yòh tɛ̃ dêllɛ n tɛ̃, képah-á n wɛ̃kɩ nɛ à náh
wil Liyel tyí.† Ǹtɛ pé túkù mó mɛ n yo nɛ, tyípêl
pí-ò se kɩ fɛ̃ gbɩ̆l nɔ́pi dùkù pɩ sɔ̃́ nɩ? Kăh pɩ sɛ̃́,
pé sõnɔ pɩ sé tyí tyílɛ. 17 Pè mɛ tɔ̃ pé syɩ dɩ́ mɛ̀
syah nɛ, nɛ̂-á yɩkɩ mɔ ǹ yɩ̃́lɛ, ǹmɔ se kɩ yo sɔ̃́ tɛ̃
tyí sɔkɔ nɩ? Dɩ́ mɛ nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò-á ǹnɛ.
18 Ǹtɛ Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm náh sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ pé
sɛ̃ ké yõ nɛ, yɩ̃́tũ̂-á sɔ̃̀ ǹnɛ, tɛ́ núkúnúkú à mɛ n
yah. Kăh pɩ sɛ̃́, pè ǹ dúbípú ye pɔ, 19 à pɔ pè
piki yah nɛ, pépi pídɩ̃́ se dɩ́ mɛ̀nɛ nɩ? À se dubi
yɩ̃́tũ̂nɛ nɩ? Ǹtɛ à se pɩ sɔ̃́ tɛ́ fɛ̃ n yah núkúnúkú
nɩ? 20 Ǹ dúbípú mɛ yo pé tyí nɛ, páh pĩ nɛ pépi
pídɩ̃́-á ǹnɛ; wăh dubi yɩ̃́tũ̂nɛ. 21 Ǹtɛ tir nɛ̂ tɛ̃ wɔ-á
pɩ tɛ́ à fɛ̃ n yah núkúnúkú, pépi náh képah wɔ

† **9:16** 9.16 - Yáh wɛ Farisi wɛ̃kɩ̀ kɔ́pú túkù nɛ Yesu-á mɛ mɩ mɩ yòh dêllɛ n pɩ, pépi tɛ̃ sõnɔ sɔkɔ, wâh névi dɛ mɔ mɩ mɩ yòh sõlɛ, tɔ̃̀ ye á pɩ.

pĩ, pé náh se mó tɔ̃ pĩ nɛ̂-á yıkı mɔ ǹ yɩ̃́lɛ. Ńkɛ̃́
pè à piki yah, wɛ̃́npir náh tɔ̃ ǹnɛ; wăh kı fɛ̃ ké
yah yo ǹ gblɔ̌y. 22 Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tiki sɔ̃̀ mɛ pè
tɛ̃, képah ye pè kɔ̃ pè n wɛkı sɛ̃́. Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm
sɔ̃̀ mɛ ké yo sah tɛ nɛ, névi nɛ̂-à kı nɛ Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔ-á Yesulɛ, tɛ̃-á kı yĩni wilki pépi wɛ̃̀kı̀
sɔkɔ. 23 Képah ye, ǹ dúbı́pú kɔ̃ pè nɛ, wɛ̃́npir náh
tɔ̃ ǹnɛ, pè à piki yah.

24 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̀kı̀ kɔ́pú tɔ̃ dɩ̃́ mɛ̀ ye yah
kɛ ní-òlɛ nɛ̂-á lésõ yɩ̃́tũ̂nɛ, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, ké Liyel
wɛ̃̀kı̀ tɛ̃̀ yõ, à gbı yo pé syah. Pépi-á pĩ nɛ ǹ yɩ̃́
yíkínmɔ-ò dɩ̃́ mɛ̀nɛ, tyípêl pí-ò-á ǹnɛ. 25 Dɩ̃́ mɛ
nɛ, pé náh pĩ tyípêl pí-ò-à kı nɛ̂ ǹnɛ dɛ́! Tyínúkú
ó-á péwɔ n pnɛ: Yɩ̃́tũ̂-á sɔ̃̀ pélɛ, ǹtɛ núkúnúkú
páh mɛ n yah. 26 Pè mɛ à piki yah nɛ, tir nɛ̂ se
Yesu pı ǹ tyí nı? Dùkù nɛ̂ se à yıkı mɔ ǹ yɩ̃́lɛ nı?
27 Dɩ̃́ mɛ nɛ, páh sɔ̃̀ kè yo tɛ pé tyí, tɛ́ pè náh pé
níkí sah kè noh. Ǹtɛ sɔ̃́ se tɛ́ pè tɔ̃ mɛ ké tyí nɛ,
pé kè yo pé noh kɛ ní-òlɛ nı? Pépi tɔ́ se pyě mɛ
n yah n kɔ̃ nɛ, pé pı ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ nı? 28 Képah tɛ̃̀
sɔkɔ, pè tyah ǹnɛ n gbyɔ, tɛ́ nɛ ńkɛ̃́, ǹmɔ-á kénɛ
dɩ̃́ tɔ̃̀ sɑ̃́h-òlɛ dɛ́! Pépi tɛ̃̀ wɔlɛ, Moyisi tɔ̃̀ sɑ̃́hpú-á
pépilɛ. 29 Páh pĩ nɛ Liyel-á yo mɔ Moyisi tyí.‡ Ǹtɛ
dɩ̃́ mɛ̀nɛ, pé se ǹ wı̃̀l-ǹsah ńtɛ̃nɛ n pnɛ nı? 30 Păh
yo sɛ̃́, dɩ̃́ mɛ yo pé tyí nɛ, é! Tɛ́ képah-á pyě pı
gbɛ̃̆ndùǹìnɛ yɔ̀ sɔ̃́. Pépi náh ǹ wı̃̀l-ǹsah pĩ pè yo.

‡ **9:29** 9.29 - Liyel yɑ̃́hkı̀ yɑ̃h Moyisilɛ, wăh ǹ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ ǹnɛ n kɔ̃ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ. Yah n tɛ Yálnɔ́ 33.11; Yɑ̃́hnɔ́ 12.8.

Ǹtɛ wǎh péwɔ yɩ̃́ yɩkɩ mɔ dɛ́!§ 31 Pé pól-á pɩ̃ nɛ,
Liyel náh tyɩ́pêl pɩ́-ò nɩ́rɩ́lɛ n tɛ̃. Ǹtɛ névi nɛ̂-à pɩ
nɛ́gbɩ́lɛ, tɛ́ Liyel dyɔ yɩ̃́ɩ̃́ tyilɛ n pɩ, ǎ tɛ̃̆ wɔ nɩ́rɩ́lɛ n
tɛ̃.* 32 Ǹtɛ kèkõyɔ̃́-á mɛ sɔ̃̆, pépi náh kè noh yah
nɛ, ǹnî-á yɩ̃́tû̃ yɔ́ yɩ̃́ yɩkɩ mɔ, nɛ̂-á dubi yɩ̃́tû̃nɛ dɛ́!
33 Dɩ̃́ mɛ̀-à sɔ̃̀ mɛ wɩ̀l-ǹkɛ̃̄nɛ Liyel tyɩ́, à náh náhkɩ
fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi dò! 34 Képah tɛ̃̆nɛ, pè à syah
nɛ, ǹmɔlɛ dubi ǹ tɔ̂ɔ́ tyɩ́pékè ó sɔkɔ, tɛ́ ǹmɔ kɩ
pɔ nɛ páh pépilɛ n kwɔ nɩ? Tɛ́ núkú à yɩ̃ni wilki
kégbɔ́.

Nónó-á yɩ̃́tũbilɛ Liyel tyɩ́ tɩ̃̀nnɛ

35 Képah sɔkɔ, Yesu-á kè noh nɛ pǎh dɩ̃́ yɩ̃ni,
à kyɩ à yohnɩ tɛ́ à piki yah nɛ: «Á se sɛ̃ Névi
Pɩ́dɩ̃́ yõ?» 36 Dɩ̃́ mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, nɛ̂ se Névi Pɩ́dɩ̃́
mɛ̀nɛ nɩ? À ǹ tyɩ́ yo pé syah, pé kɔ̃ pé wɛ sɛ̃ ǹ
yõ. 37 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ: «Á ye à
wɛ tɛ. Ǹmɔ ye n yãh álɛ núkúnúkú yɔ̀.» 38 Dɩ̃́-á
képah noh sɛ̃̄, à nɛ páh sɛ̃ ké yõ, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃. Tɛ́ mɛ
gbètukunɔ di Yesu yah, à à gbilki.
39 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Gbɩ wah yɩ̃n ye ńmɔ
pɔ kèkõyɔ̃́ mɛ̀ sɔkɔ; nɛ yɩ̃́tũbi yɩ̃́ yɩkɩ mɔ, tɛ́ nónó-
á mɛ n yah pépi pɩ yɩ̃́tũbilɛ.» 40 Képah sɔkɔ, Farisi
wɛ̃̆kì kɔ́pú nónó-á sɔ̃̀ mɛ ànɛ̂ Yesulɛ, pépi-á wɛlɔ
nɔ́pi noh, pè Yesu piki yah nɛ, ǹtɛ yɩ̃́tũbi se pyɛ̌

§ **9:30** 9.30 - No nɔ́pi mɛ n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ nɛ, pépi náh Yesu wɩ̀l-ǹsahlɛ n pnɛ. Ǹtɛ kè mó tɔ̃ mɛ yónɔ́lɛ Yesayi 35.5 ; 42.7 sɔkɔ nɛ ńkɛ̃̄, Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-á kɩ yɩkɩ mɔ yɩ̃́tũbi yɩ̃́lɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ, pè sɔ̃̀ yɩ̃nɛ pè pɩ̃ nɛ Yesu-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. * **9:31** 9.31 - Yah n tɛ Sèmɩ̀rn 15.29.

pépi tɔlɛ nɩ? 41 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Yâh sɔ̏
mɛ yı̃́tũbilɛ, tyı́pékè náh náhkɩ n mɛ n pi yé yõ.
Ǹtɛ núkúnúkú yé nɛ yáh mɛ n yah, képah ye yé
tyı́pékè mɛ yé yõ.»

10

Képyɛ́nfɛ̃ pèpɛynɛ

1 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ
tɛ̃̏ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-à n dé-ńkɛ̃̂nɛ
képyɛ́nı̀ tũ̏ yahlɛ, tɛ́ n dɔkɔ n de ké sɔkɔ ké gbɔ̀pɔ
yɔ́lɛ, yɛ̃́nwó ye tɛ̃̂nɛ, névi yõ syı́kı́-ò tɔ̃ ǹnɛ. 2 Ǹtɛ
nɛ̂-à n de ké yahlɛ, képyɛ́nfɛ̃ ye tɛ̃̏ wɔlɛ. 3 Tũ̏
syı́kı́-ò dı̃́ ké yah yɩkɩ n mɔ ǹmɔ kɔ̃. Ǹ képyɛ́nı̀ ǹ
yı̃́nɛ n pnɛ.* Wàh de, ǹ tyí-á képyɛ́nı̀ nónónɛ, ǎ
sé ye n wil sé yninɛ kégbɔ́. 4 Ǹ képyɛ́nı̀-á ǹ yı̃́nɛ
n pnɛ sɛ̃́, képah ye wàh sé pól wilki mɔ tɛ, à n
yı̃n sé yah, tɛ́ sě ǹ sɔ̏ tɛ̃. 5 Ǹtɛ sàh névi nɛ̂ yı̃́nɛ
n pnɛ̀-ǹkɛ̃̂nɛ, sè náh tɛ̃ sɔ̃̏lɛ n tɛ̃ póllɛ. Sè n to n
gbɛ n mɔ fíí ǹnɛ ńtɛ̃nɛ.» 6 Yesu kénɛ sèmı̏rkı̏ yãh
tɔ́wû tyí, ǹtɛ pè náh ké kɔ́r pı̃.

7 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̏
yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, ńmɔ ye képyɛ́nı̀ tũ̏ yahlɛ.
8 Nónó pól-á ń dyàh tɛ̃ pɔ sɔkɔ tɛ, yɛ̃́nwóbé ànɛ̂
névye yõ syı́kı́pú ye pélɛ.† Ǹtɛ, képyɛ́nı̀ náh mó

---

* **10:3** 10.3 - Nsyifunɔ tyí sɔ̃̏, képyɛ́nfɛ̃bɩ náhnáh sɔ̃̏ ńkɛ̃̂nɛ pé képyɛ́nı̀nɛ n kwrɔ n mɔ n dah n mɔ n pɔ tũ̏ núkú sɔkɔ, ǹ tɛ́ ǹnı̂ yɔ́ tɔkɔ n sah, ǎ sélɛ n syɩkɩ lékâ̏hnɛ yı̃́pú ànɛ̂ gbɛ̃̆nképèl yı̃nnɛ. Pé pól ńkɛ̃̂nɛ yni sah pé képyɛ́nı̀ kɔ̃. Pé képyɛ́nı̀ pé yı̃́nɔlɛ n pnɛ. Tyah-à fyɔ̀ dal, pě pé képyɛ́nı̀nɛ n ye n wilki n pɔ sé yninɛ.

† **10:8** 10.8 - Yah n tɛ Nsyeremi 23.1-2; Yesekyɛlɩ 34.2-10.

fɛ̃ syi noh pé tyí. 9 Ǹmɔ ye dénsahlɛ. Névi nɛ̂-à
de képahlɛ, tɛ̃ kı pwah. Tɛ̃ kı fɛ̃ n de, té kı ǹnɛ
n syı n wil kı ǹ yõkelɛ n wɛ. 10 Té yɛ̃nwó wɔ-à n
pi, yĩbe, ànɛ̂ nékókè mɔ́nɔ́, ànɛ̂ yényêh pı yĩn ó
ye à n pɔ. Ǹtɛ ńmɔ pɔ nɛ névye min wɛ, nɛ̂-á plɛ
yĩ̋.

11 Képyɛ́nfɛ̃ pèpɛy ye ńmɔlɛ. Kàh sɔ̃ n nɔ kũ
tyí, képyɛ́nfɛ̃ pèpɛy n fɛ̃ n syi ǹ min kɔ̃ ǹ képyɛ́nı̀
yĩnnɛ. 12 Ǹtɛ pɔ́ yáhnkɔ̃-ò képyɛ́nfɛ̃ tɛ̃ wɔlɛ,
képyɛ́nfɛ̃ kègbı náh ǹmɔlɛ dɛ́! Ǹmɔ yɛ̃ngbɛ̃ tyí
náh képyɛ́nı̀ nɔ́pilɛ. Képah ye, wàh fyɔ̀ gbɛ̃npâh
wɛ à n pi, à n to ǹ tɛ́ képyɛ́nı̀ milki, à kɔ̃ à n pɔ n
tɛ̃ sé sɔkɔ, sé tɛ́lɔ́ n mó n to n karkı. 13 Pɔ́ ó kɔ́kɔ́
ye ǹmɔ n yah n kɔ̃ dò. Yíkínɔ́-à sɔ̃ n pı képyɛ́nı̀
sɔkɔ, kè náh n pı tirlɛ ǹmɔ yah. 14-15 Képyɛ́nfɛ̃
pèpɛy ye ńmɔlɛ. Sɔ̃-á Sú Liyel ńnɛ n pnɛ, tɛ́ ń
tɔ ǹnɛ n pnɛ, sɛ̃ ó ye, mé ń képyɛ́nı̀nɛ n pnɛ, sé
tɔ mó ńnɛ n pnɛ. Ǹmɔ kı ń min kɔ̃ ń képyɛ́nı̀
yĩnnɛ. 16 Képyɛ́nı̀ túkù mɛ ń tyí, nónó-á sè náh
mɛ tũ̀ mè sɔkɔ. Sè kı n noh n pi ń tyí. Mé yĩnɛ
mè n kyı sè yah n fɛ̃ fɛ̃ n pɔ n kwrɔ n mɔ sè pı tũ
núkúlɛ, képyɛ́nfɛ̃‡ núkú ó mó sélɛ n fɛ̃. 17 Ǹmɔ kı
ń min kɔ̃ kũ sɔkɔ, tɛ́ kı tɔ̃ pɔ kè syi n pi. Képah
ye, ń tyí nɔ Sú Liyel tyí. 18 Nɛy náh fɛ̃ ń ko n mɔ
n pi dɛ́! Ǹmɔ ye n kɔ̃ ń minnɛ ń gblɔ̌y. Tɛ̃nwɛnɔ
mɛ ń tyí kı fɛ̃ kè kɔ̃, tɛ̃nwɛnɔ tɔ̃ mɛ ń tyí kı fɛ̃ kè
syi ńtɔ̃. Sɛ̃ ye ń Sú Liyel nɛ mé pı.»

19 Képah tɛ̃nɛ, Nsyifunɔ-á wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃, pé
sõnɔ tɔ̃ kah pı sé tyí tyílɛ. 20 Pé náhnáh tyah n

‡ **10:16** 10.16 - Képyɛ́nfɛ̃ nɛ̂ tyí-á Yesu n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, ǹ gblɔ̌y ye à n ye.

yo nɛ ńkɛ̃́, sétõ yɔ́-á mɛ ǹ sɔkɔ, ǹ yȍgbèkè kɔ̃ kè
yuku. Yõ se tɔ̃ mɛ ké tyí, pè ǹ wɛlɔlɛ n nohnɩ nɩ?
21 Ǹtɛ túkù mó nɛ ńkɛ̃́, yȍgbèkè yúkú-ò wɛlɔ náh
wɛlɔ nɔ́pilɛ dɛ́! Yȍgbèkè yúkú-ò se kɩ fɛ̃ yı̋tȗ yı̋
yɩkɩ mɔ nɩ?

Nsyifunɔ túkù-á Yesu yahle dùkù nɛ̂nɛ

22 Képah sɔkɔ, kwɔ̀vɩrɩ gbı̋nɛ, syáh yɔ́ sȍ mɛ
n syah Yerusalɛmɩ sɔkɔ, nɛ̂-á Nsyifunɔ dyɔlɛ n
to n kõ Liyel ní-ńsah gbô tɔ̃́nsàhnsɔkɔnɔ tyílɛ.
23 Képah sɔkɔ, Yesu sȍ mɛ n kɔ n kɔ̃ Liyel ní-
ńsah gbô párn yɔ́ sȍ, nɛ̂-á pè n ye Salomo párnnɛ.
24 Nsyifunɔ yísyɔ́ mɛ pɔ à mɔ gbı̃ tɛ́ yo ǹ tyí nɛ,
à se kɩ pépi mɔ sah tɔ̀tɔ̀ sɔkɔ, pópó kɩ pɔ nɔ gbı̋
nɛ̂ tyí nɩ? Ǹmɔ-à kɩ nɛ̂ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ,
à kè yo n dal n mɔ pé syah kɛ̀! 25 À mɛ yo pé
tyí nɛ: «Mé kè yo tɛ yé tyí, ǹtɛ yé náh sɛ̃ ké yõ.
Tyi nónó-á mé mɛ n pɩ ń Sú Liyel yı̃n yõ, sépi
ye mɛ ń tyílɛ n yo n wah. 26 Ǹtɛ yé náh pɩ ńmɔ
képyɛ́nìnɛ sɛ̃́, képah ye yé kɔ̃ yé náh sɛ̃ ké yõ.
27 Ńmɔ képyɛ́nì tɛ̃́ wɔ ń wɛynɛ n nohnɩ, mé sélɛ
n pnɛ, ànɛ̂ sě ń sȍ tɛ̃. 28 Mé kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ sè
kɔ̃. Sé tyí náh n yɩkɩ n yah n pi, ànɛ̂ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃
náh fɛ̃ sè tɛ̃ n syi ń gbȍ. 29 Ńmɔ Sú nɛ̂-á sélɛ ń
gbȍ dahbɩ, ǹmɔ kal yíyı̏n póllɛ. Képah ye, ǹnî yɔ́
ńtɛ̃ náh fɛ̃ sè tɛ̃ n syi ǹmɔ gbȍ sɔkɔ. 30 Ńmɔ ànɛ̂
Sú Liyel mɛ núkúlɛ.»

31 Képah tɛ̃́nɛ, Nsyifunɔ tɔ̃ dyêh tõ nɛ páh
Yesulɛ n min n ko. 32 Ǹtɛ à mɛ yo pé tyí nɛ, Sú
Liyel gbȍ yõ, páh tyípéplɔ náhnáh pɩ pè wɛ. Sépi

sɔkɔ nɛ̂ tɛ̃ yĩn se pè n yah n kɔ̃ pé mínnkò-ǹsahlɛ
nɩ? 33 Nsyifunɔ mɛ à syah nɛ, tyípépɛ̌y pínɔ́ yĩn
náh pé nɛ páh ǹnɛ n min n ko dɛ́! Ǹtɛ wǎh yo
de Liyel tyí képah yĩn-á. Ǹmɔ névi gbɔy kɩ pɔ ǹ
gblɔ̌ynɛ n pɩ Liyellɛ nɩ? 34 Képah sɔkɔ, à yo pé tyí
nɛ: «Kè náh mɛ wǎ́rkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
sɔkɔ nɛ, Liyel-á nɛ líyelnɔ́-á yélɛ di?§ 35 Liyel-á
yo mɔ névye nónó tyí, à pè ye líyelnɔ́lɛ. Ǹtɛ yé
se pĩ nɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́ynɔ́-á nɛ̂ yo, kè náh fɛ̃ n
milki n pi tɛ́! 36 Tɛ́ Sú Liyel-á ńmɔ nɛ̂ wilki sah
ǹ tyí yõ, tɛ́ ń tɛkɩ mɔ kèkõyṍ, yé nɛ máh yo de
Liyel tyí, máh sɔ̃́npílɛ yo nɛ Liyel Píɗí́-á ńnɛ nɩ?
37 Máh kɩ mɛ ń Sú Liyel tyípínìnɛ n pí-ńkɛ̃́nɛ, yé
káh sɛ̃ ń yõ. 38 Ǹtɛ máh kɩ mɛ sélɛ n pɩ, yáh kɩ
sɔ̃ mɛ n sɛ̃ n pi ńkɛ̃́nɛ ńmɔ yõ, yé sɛ̃ sépi tɛ̃ wɔ
yõ; képah sɔkɔ yé kɩ pĩ yĩ́ nɛ, máh mɛ núkúlɛ Sú
Liyellɛ, ànɛ̂ Sú Liyel-á mɛ núkúlɛ ńnɛ.» 39 Képah
tɛ̃́nɛ, pè tɔ̃ nɛ páh Yesulɛ n tɛ̃. Ǹtɛ à pwah pé tyí.
40 Képah náh, Yesu tɔ̃ ǹ syɩ yuku Nsyurdɛ̃
yɔ́nkahnɩnɛ, à kyɩ tɛ̃ ńyãh sɔkɔ-á Nsyɔ̃ ǹgbò tyah
névye wèlnwílkȉnɔ́lɛ.* 41 Névye náhnáh mɛ kyɩ
ǹ tnɔ̂, tɛ́ mɛ yo tũ nɛ, Nsyɔ̃ náh gbȉl tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ.
Ǹtɛ wǎh tyi nónó pól yo ɗí́ mè tyí sɔkɔ, gblɔ-á
sélɛ. 42 Képah sɔkɔ, névye náhnáh mɛ sɛ̃ Yesu yõ
nɛ́npɔ́.

11

Lasarɩ kúnɔ́ ànɛ̂ ǹ yȋlkȋnmɔnɔlɛ

§ **10:34** 10.34 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 82.6. * **10:40** 10.40 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.28.

1 Dɩ̃́ yɔ́ lésõ mɛ ńyân syɩkɩ, pè n ye Lasarɩlɛ.
Ȁ sȍ mɛ Betani kwil sɔkɔ, képah nɛ̂ sɔkɔ-á sȍ ǹ
dósyɔ́lɛ, pè n ye Mari ànɛ̂ Martɩlɛ. 2 Kénɛ Mari
mɛ̀ wɔ ye lésõ làsèkwěl yɔ́ kwɛ mɔ Yesu gbyȇh
yõ, tɛ́ sè kele ǹ yȍyénnɛ.* Ǹmɔ dóɗɩ̃́ Lasarɩ ye sȍ
n yɔ. 3 Képah sɔkɔ, ǹ dósyɔ́ mɛ tɛ̃ntȍ mɔ Yesu tyɩ́
nɛ, pé yȍtɛ̃, ǹ kóɗɩ̃́ Lasarɩ náh mɛ lènɔlɛ. 4 Yesu-á
képah noh, à nɛ ńkɛ̃́, Lasarɩ ńyân mɛ̀ náh pɩ ǹ ko
ko ńyânnɛ. Ǹtɛ kǎh kɩ Liyel yȍtɔ̃rɩ́ wɛ̃kɩ, tɛ́ kɩ tõ
ǹ Píɗɩ̃́ yȍtɔ̃rɩ́ wɛ̃kɩ.
5 Tɛ́ Martɩ, ànɛ̂ Mari, ànɛ̂ pé dóɗɩ̃́ Lasarɩ tyɩ́ sȍ
nɔ yɩ̃̋ Yesu tyɩ́. 6 Ǹtɛ ńyãh sɔkɔ-á sȍ Yesulɛ tɛ́ pè
pɔ Lasarɩ ńyân tyɩ́ yo ǹ tyɩ́, à tõ wũ nɛ́npɔ́ à sèpȉn
nɩ́nȉ pɩ. 7 Képah náh, à yo ǹ tȍ sɑ̃́hpú tyɩ́ nɛ, pè yɛ
pé pé syɩ n yuku Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. 8 Wǎh yo
sɛ̃́, pè mɛ nɛ, kwɔ́-ò ɗɩ̃́, nɛ́npɔ́ sɔkɔ kó lésõ pè n
yah n kɔ̃ ǹ mɩ́nkò-ǹsahlɛ dyêhlɛ sɛ̃́ yɔ̀ sɛ̃́ yɔ̀, tɛ́ à tõ
n yah n kɔ̃ ǹ syɩ́nyuku-ńsahlɛ nɛ́npɔ́ sɔkɔ nɩ? 9 Ȁ
mɛ yo pé tyɩ́ nɛ, lɛ́rɩ́nɔ́ gbɔ̃ninɔ́ kó gbȉyȉkȉ sɔkɔ
nɩ? Névi nɛ̂-à n kɔ tyah kyòolɛ, kèkõyɔ̋ kyòo-á à n
nɛ n yah. Képah-á, tɛ̃́ gbáhkȉ mɩ́nɔ́ náh nɔ. 10 Ǹtɛ
névi nɛ̂-à n kɔ lékȃhnɛ kyòo kɛ̃́nɛ, tɛ̃́ ǹ gbáhkȉlɛ
n mɩ.
11 Wɛlɔ nɔ́pi yɔ́ntɛnɔ náh, Yesu tõ yo pé tyɩ́ nɛ,
pépi kóɗɩ̃́-á mɛ dɔy sɔkɔ, ǹtɛ páh kɩ kyɩ à yilki
mɔ. 12 Képah sɔkɔ, ǹ tȍ sɑ̃́hpú mó nɛ Tɛ̃́ ǹgbɛ̃, dɔy
sɔkɔ-à kɩ nɛ̂ Lasarɩlɛ, wǎh kɩ dɛ. 13 Ǹtɛ Yesu wɛy
sɔkɔ, Lasarɩ kúnɔ́ tyɩ́ ye à yo, tɛ́ ǹ tȍ sɑ̃́hpú wɔ

* **11:2** 11.2 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 12.1-3.

mó wɛ nɛ dɔy gbɔy tyí-á à yo. 14 Kăh pɩ sɛ̃́, Yesu
kè yo yɩkɩ mɔ pé tyí nɛ Lasarɩ-á ku. 15 Ǹtɛ péwɔ
mɛ́-ńkɛ̃́nɛ sɔ̏ nɛ́npɔ́, képah-á mɛ nɔ yĩ́í péwɔ tyí
pépi yĩnnɛ. Kăh pɩ sɛ̃́, păh kɩ sɛ̃ yĩ́í péwɔ yõ. Tɛ́
núkúnúkú, pè yɛ pé sɔkɔ ǹ tnɔ̂. 16 Képah sɔkɔ,
Toma nɛ̂-á pè n ye Didiminɛ,† ǹmɔ pé no syah nɛ,
pè yɛ pépi tɔ kyɩ ku ǹnɛ wɛ̃ tyí.

17 Yesu-á yĩni tɛ̃ nɛ́npɔ́ gbĩ́ nɛ̂nɛ, à kyɩ nɛ yah
Lasarɩ lékó sɔ̏ sèpɩ̏n ǹyɛ̂h pɩ tɛ diki sɔkɔ. 18 Yé
yah, Betani ànɛ̂ Yerusalɛmɩ wrɔ́ náh sɔ̏ mɛ kah
gbɛ mɔ. Kè sɔ̏ mɛ kɩ́lɔ́nɔ́ tɔ̃́nɔ́ kénkɔ̃lɛ. 19 Képah
ye, Yerusalɛmɩ tãn náhnáh sɔ̏ mɛ pɔ Martɩ ànɛ̂
Mari yétĩ kélé-ńsah pé dódɩ̃́ yáhnkwlɔnɔ sɔkɔ.
20 Martɩ-á fyɔ̀ noh nɛ Yesu-á mɛ n pi, à kyɩ à
yohnɩ. Tɛ́ Mari wɔ sɔ̏ mɛ kɔ̃́ntɛ̃̆nɔ́lɛ gbô sɔkɔ.
21 Képah sɔkɔ, Martɩ mɛ yo Yesu tyí nɛ, pé yɔ̏tɛ̃,
wàh sɔ̏ mɛ ásɔ̂ sɔkɔ, pé dódɩ̃́ náh náhkɩ n ku n
pi. 22 Ǹtɛ núkúnúkú ńtɛ̃ fyé sɔkɔ, páh pĩ nɛ wàh
kɩ sɔ̃́ tir dùkù nɛ̂ yah kɔ̃ Liyel tyí, wăh kɩ kè pɩ ǹ
tyí. 23 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Á dódɩ̃́
lékó kɩ yilki mɔ.» 24 Wăh yo sɛ̃́, Martɩ nɛ, páh pĩ
nɛ lékyî-à kɩ pɔ n yilki n mɔ gbɩ̏yɩ̏kɩ̏ tɛ́y sõlɛ, ǹ
tɔ lékó-á kɩ yilki mɔ. 25 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu yo ǹ tyí
nɛ: «Ńmɔ ye lékyî yílkɩ́nmɔ-ò ànɛ̂ minnɛ. Névi
nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, tɛ̃-à sɔ̃́ ku, à kɩ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ;
26 ànɛ̂ névi nɛ̂-à mɛ min sɔkɔ tɛ́ sɛ̃ ńmɔ yõ, tɛ̃ náh
tõ n ku n yah n pi Liyel tyí tĩ̏nnɛ. Á se sɛ̃ képah
yõ, Martɩ?» 27 Martɩ mɛ nɛ, àwe-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃, páh

† **11:16** 11.16 - Didimi kɔ́r ye kèǹ̀ìǹ̀ìnɛ.

sɛ̃ ké yõ nɛ ǹmɔ-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ, nɛ̂-á
ǹ Píďı̃nɛ, ǹmɔ nɛ̂-á sȍ yı̃nɛ à pɔ kèkõyő.

28 Képah yóntɛnɔ náh, à ǹ syı kyı plɔ yo ǹ
gbɛ̃̆nsê Mari tyí nɛ, kwɔ́-ò ďı̃́-á mɛ de n tɛ. Tɛ́
wăh mɛ ǹnɛ n ye. 29 Mari-á fyɔ̀ képah noh, à
núkú yuku à sɔkɔ Yesu tnɔ̂. 30 Yesu náh tɔ̃̆nı̀ sȍ
mɛ de kwil sɔkɔ. À sȍ mɛ fı̃́ nɛ̂ sɔkɔ-á sȍ Martı
pɔ à yohnı. 31 Tɛ́ Yerusalɛmı tãn nónó-á sȍ mɛ
Mari tnɔ̂ gbô sɔkɔ, mɛ ǹ yéťı̃nɛ n kele, pépi-á à
wɛ à yuku wil súú sɛ̃́, pè ǹ sȍ tɛ̃. Pè sȍ mɛ n sõ nɛ,
pɔ̀ gbó-ńsah-á à n yuku diki yõ. 32 Ǹtɛ Mari-á kyı
yı̃ni tɛ̃ Yesu mɛ́-ńsah sɔkɔ, tɛ́ à wɛ, à gbètukunɔ
di Yesu yah sɔkɔ tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, pé yȍtɛ̃, wàh sȍ mɛ
ásȍ̂ sɔkɔ, pé dóďı̃́ náh náhkı n ku n pi. 33 Képah
sɔkɔ, Yesu-á à wɛ à mɛ n gbo à tahlı ǹ tɛ́kínmɔpu
tyí, kè ǹ nı kah tɛ̃ képékèyɔ̂, ǹ yah kwɔ. 34 À mɛ
nɛ, ńyãh sɔkɔ se pè yı̃ ǹ lékólɛ nı? Pè mɛ yo ǹ
tyí nɛ, pé yȍtɛ̃, à pɔ kyı yah. 35 Képah sɔkɔ, Yesu
yétı̃ kwɛ. 36 Képah tɛ̃̆nɛ, ǹ tɛ́kínmɔpu nɛ, pè yah,
ǹ tyí-á sȍ mɛ nɔ yı̃̋ ǹ tyí dɛ́! 37 Tɛ́ tõ mɛ n yo nɛ,
ǹmɔ nɛ̂-á yı̃́tȗ̃ dı̃́ yı̃́ yıkı, à kó sȍ fɛ̃ kũ yah kõ n
pi Lasarı tyí nı?

38 Képah sɔkɔ, kè tõ Yesu nı kah tɛ̃ képékèyɔ̂,
à mɛ sɔkɔ diki yõ. Tɛkı diki ye sȍ kélɛ, tɛ́ ké yah
mɛ víkénɔ́lɛ dáh-ǹgbɛ̃ yɔ́lɛ. 39 Yesu mɛ yo no tyí
nɛ, pè dáhkì mɛ̀ tɔkɔ tɛ̃ yõ. Lékókè dósê Martı
mɛ à syah nɛ, Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃, ǹ yı̃́nɔ́ sèpȉn ǹyȇh-á yɔ̀.
Wăh kı mɛ n põ dò. 40 Képah sɔkɔ, Yesu yo ǹ tyí
nɛ: «Mé náh kè yo á tyí nɛ, wáh kı sɛ̃ ń yõ, á yı̃́-á

kɩ tɛ̃ Liyel yɔ̏tɔ̃rɩ́ yõ di?» 41 Képah tɛ̃nɛ, no mɛ
dáhkɩ̀ tɛ̃ yõ. Yesu mɛ ǹ yah yɔ̃ yɩ̃̂nyõ tɛ́ nɛ: «Bɔ̌,
mé n wɛkɩ á tyɩ́ wáh sɔ̃́npɩ́ ń nírí tɛ̃. 42 Mé pɩ̃ nɛ
wáh mɛ ń nírílɛ n tɛ̃ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́. Ǹtɛ mé kélɛ n yo
tɔ́wû mɛ̀ yɩ̃nnɛ nɛ̂-á ń mɔ gbɩ̃ sah yɔ̀, nɛ pè sɛ̃
ké yõ nɛ, áwɔ-á tɛkɩ mɔ ńnɛ.» 43 Képah yóntɛnɔ
náh, à kah yo mɔ nɛ ńkɛ̃́: «Lasarɩ, wil nɛ́npɔ́!»
44 Képah sɔkɔ, Lasarɩ nɛ̂-á sɔ̏ ku, à yuku wil ǹ
gbyɛ̂̃h ànɛ̂ ǹ gbɛ̏̃nnɛ púkúbínɔ́lɛ fwɔ gbrólɛ; tɛ́ ǹ
yèpɔ mɛ fɔ́kɔ́nɔ́lɛ fwɔlɛ. Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ,
pè à wah mɔ, pè mó yɛ à kɔ̃ à nɛ n yuku.

Nsyifunɔ yɔ̏tãm mɛ n yah n kɔ̃ Yesu kònmɔ-ńsahlɛ

45 Névye nónó-á sɔ̏ mɛ pɔ Mari tnɔ̂, tɛ́ pɔ Yesu
tyɩ́pɩ́nɩ́ mɛ̀ wɛ sɛ̃́, pé náhnáh sɛ̃ Yesu yõ. 46 Ǹtɛ
pé túkù wɔ mó kyɩ ǹ tyɩ́pɩ́nɩ́ mɛ̀ sèsahrɩ yah sah
Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú tyɩ́. 47 Kǎh mó pɩ sɛ̃́, Farisi
wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú ànɛ̂ sárká syɩ́nwɩ̏lkɩ̏pu yɔ̏tãm mɛ pé
no tukey tùkèpu tɩ̏̃nkɩ̏ ye, pè kɔ̃ tɛ̃ ké tyɩ́ sɔkɔ.
Pè wɛ̃ syah nɛ, dɩ̃́ mɛ̀-á mɛ gbɩ̌l tyilɛ n kah n pɩ
dɛ́, sɔ̃́ se pé kɩ pɩ nɩ? 48 Páh kɩ à sah à yɔ̃ sɔkɔ
sélɛ n pɩ sɛ̃́ yɔ̀, no pól-á kɩ sɛ̃ ǹ yõ. Ǹtɛ képah-
à pɩ, Wrome tãn-á‡ kɩ yuku pépi Liyel ní-ńsah
gbô sɔ, tɛ́ kɩ pépi yɩ̏kɩ̏ tyɩ́ yɩkɩ. 49 Ǹtɛ pé sɔkɔ
yɔ́ lésõ mɛ, pè n ye Kayifilɛ. Léyílɛ, ǹmɔ ye lésõ
sárká syɩ́nwɩ̏lkɩ̏pu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ. Ǹmɔ mɛ pé no
syah nɛ: «Yé náh kwâh yɔ́lɛ n pnɛ dɛ́! 50 Yé náh
pɩ̃ nɛ, dɩ̃́ nɛ́núkù-à kɩ ko mɔ ápi yɩ̏kɩ̏ swɔ kè kɔ̃

‡ **11:48** 11.48 - Wrome tãn nónó tyɩ́-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, yɔ̏tãm ye sɔ̏ pélɛ Nsyifunɔ yõ.

kè wɛ pwah, képah-á kɩ nɛkɩ kal ápilɛ ǹ tɛ̃̌nɔ́lɛ
min sɔkɔ, tɛ́ á yǐkǐ pól tyí mó pɔ yɩkɩ di?» 51 Ǹtɛ
ǹmɔ yah yĩ̋ náh sɔ̏ à yo tyi nɔ́pilɛ dɛ́! Wǎh sɔ̏ mɛ
sárká syínwǐlkǐpu yɔ̏tɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ léyílɛ sɛ̃́, képah ye
Liyel mɛ tɛ̃ntɔ̏lɛ à kɔ̃ à syi yo sah nɛ, Yesu-á yĩnɛ
à ku ǹ yǐkǐ névye yĩnnɛ. 52 Tɛ́ ǹ yǐkǐ névye ó yĩn
náh à kɩ n ku n pi dɛ́, ǹ kúnɔ́ kɩ Liyel wɛ̃́npǐ pól
tɔ tuke mɔ pɩ núkúlɛ, pépi nónó-á mɛ karkɩ tɛ̃ tɛ̃
kɔ̃.

53 Kayifi-á fyɔ̀ képah yo, à tɔkɔ lésõ tyí, pè
núkú Yesu kònmɔnɔ sah gbáhkɩ yõ. 54 Kǎh pɩ
sɛ̃́, Yesu náh tɔ̃ mɛ n gblɔ̌ynɛ n wilki n mɔ kwèyy
Nsyifunɔ yah. Ȁ yal ànɛ̂ ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpúlɛ, pè kyɩ tɛ̃
kwil yɔ́ sɔkɔ, pè n ye Yefrayiminɛ. Képah sɔ̏ mɛ
gbɛ̃̌nyah yɔ́ sɔkɔ, nɛ̂-á mɛ gbɛ̃́nnɩ tnɔ̂.

55 Ǹtɛ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh-á sɔ̏ mɛ de n tɛ
sɛ̃́, névye náhnáh sɔ̏ mɛ n wil gbnɔ sɔkɔ, tɛ́ mɛ n
dɔkɔ n yuku Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ. Pè sɔ̏ mɛ syáh
mè dyàh tɛ̃, nɛ pé kyɩ pé gblɔ̌y tɔ̃ n sah, à yĩnɛ
pé tyi kɔ̏nsàhnɔ́ wɑ̏llɛ. 56 Pǎh sɔ̏ mɛ Liyel ní-ńsah
gbô sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, pè sɔ̏ mɛ Yesulɛ n yah n kɔ̃,
tɛ́ mɛ wɛ̃nɛ n piki n yah nɛ ńkɛ̃́, kè se mɛ sɔ̃ nɩ?
Ȁ se kɩ pyě yɛ wũ syáh mè sɔkɔ pɔ́nɔ́lɛ nɩ? 57 Tɛ́
sárká syínwǐlkǐpu yɔ̏tãm ànɛ̂ Farisi wɛ̌kɩ̀ kɔ́pú
lésõ mɛ ké gbah yo sah tɛ nèvye tyí nɛ, nɛ̂-à fyɔ̀
Yesu mɛ́-ńsah pĩ, tɛ̃ pɔ kè yo pé syah, pé kɔ̃ pé à
wɛ tɛ̃.

12

Mari làsèkwěl mɔ́nɔ́lɛ Yesu gbyɛ̂̂h yõ

1 Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh sȍ mɛ wũ sèpȉn
kénúkòlɛ, tɛ́ Yesu mɛ kyɩ Betani kwil sɔkɔ, ńyãh
sɔkɔ-á sȍ Lasarɩlɛ tɛ̃̀nɔ́lɛ, wǎh nɛ̂ lékó yilki mɔ.
2 Pè mɛ yõke yah Yesu kɔ̃ nɛ́npɔ́. Martɩ sȍ
mɛ yõkelɛ n dibi, tɛ́ yõke mɛ̀ yő̃pú sɔkɔ yɔ́ ye
sȍ Lasarɩlɛ. 3 Képah sɔkɔ, Mari mɛ làsèkwěl
dɛ́nkɔ́kɔ̀ yɔ́ lítír tɔ́ní tɔkɔ, nɛ̂-á pè nardɩ kɔ́kɔ́lɛ
kè pɩ. Tɛ́ pɔ kè kwɛ mɔ Yesu gbɛ̃́náhlɔ́ yõ, tɛ́
kè kele ǹ yȍyénnɛ.* Làsèkwěl mɛ̀ pãn mɛ wɔ̀kɔ̀
pól tɔkɔ. 4 Képah tɛ̃̀nɛ, Nsyudasɩ Yisikariyɔtɩ nɛ̂-
á Yesu tȍ sấhpú sɔkɔ yɔ́lɛ, tɛ́ kɩ sȍ pɔ n vi n pi
Yesu náh, ǹmɔ nɛ, 5 kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́ làsèkwěl mɛ̀
náh yãm deniye pɔ́ plɔ́† kyɛtɔ̃nínɛ, à ké pɔ́ dibi
yãm tãn kɔ̃ nɩ? 6 Ǹtɛ yãm tãn yãm náh sȍ tɛ̃ ǹnɛ
dɛ́, yɛ̃́nwó ye sȍ ǹnɛ képah ye à kɔ̃ à képahlɛ n
yo. Pɔ́ dú sȍ mɛ ǹmɔ tyí. Tɛ́ pǎh nónónɛ n dah n
mɔ n pɔ, ǎ séle n yĩ. 7 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Pi
yah vínɔ́ sah kénòh! Ȁ ye képah pɩ sah ńmɔ lékó
yĩ sõ yĩnnɛ. 8 Yãm tãn kɩ mɛ ànɛ̂ yélɛ sétáh yõ
sõmɛső̃. Ǹtɛ ńmɔ wɔlɛ, ńmɔ náh n mɛ n pi yélɛ
sétáh yõ sõmɛső̃.»

9 Tɛ́ tɔ́wû ǹgbɛ̃-á pɔ noh nɛ Yesu-á mɛ Betani
kwil sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, pè kyɩ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ Yesu ó
yĩn náh sȍ pè kyɩ dɛ́, Lasarɩ nɛ̂ lékó-á Yesu yilki
mɔ, ǹmɔ tɔ wɛ yĩn ye sȍ pè kyɩ. 10-11 Ǹtɛ Lasarɩ
mɛ̀ yĩnnɛ, névye náhnáh sȍ mɛ pélɛ n syɩ sárká

* 12:3 12.3 - Yesu mɛ gbɩ̃́nɛ, nɛ́npɔ́ tãn sõ ńkɛ̃́nɛ pé gbalɩ kɛ̃kɩ n tɛ̃ yõkelɛ n yõ. † 12:5 12.5 - Légbɩ̃́nɛ, deniye pɔ́ pɔ́ núkú kɩ sȍ fɛ̃ nɔ nɛ́núkù gbȉyȉkȉ núkú tȍ pínɔ́ dannɛ.

syínwȉlkȉpu yȍtãm náh à n vi n mɔ n pɩ Yesu yõ sɛ̃púlɛ. Képah ye, sárká syínwȉlkȉpu yȍtãm mɛ Lasarɩ tyí yo syɩ nɛ, páh kɩ ǹ tɔ ko mɔ.

Yesu dénɔ́lɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ

12 Ké ďindallɛ, tɔ́wû ǹgbɛ̃ nɛ̂-á sȍ mɛ pɔ
Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh sɔkɔ, pè kè noh nɛ
Yesu-á mɛ n pi Yerusalɛmɩ sɔkɔ. 13 Pè mɛ sãm
yȉngbȁn kɔ̃lɩ tɛ̃ yĩn,‡ tɛ́ wil kwil sɔkɔ à kyɩ à
yohnɩ. Pè sȍ mɛ gbo mɔ tũ nɛ: «Wosana!§ Nɛ̂-á
n pi Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel yĩn yõ, Liyel sãm mɔ ǹ sɔkɔ,*
ǹmɔ nɛ̂-á Yisrayel yȍtɛ̃ ďínɛ.» 14 Képah sɔkɔ, Yesu
mɛ ńkwɛ̃ndyípíkȉ yɔ́ wɛ, tɛ́ dɔkɔ kɔ̃ tɛ̃ ǹ yõ, à yĩnɛ
sɔ̃-á kélɛ wã́rkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ
ńkɛ̃:

15 «Yerusalɛmɩ† tãn, yé káh tíkí pɩ.
Yé yah, yé yȍtɛ̃ mɛ n pi.
Ȁ mɛ dɔ́kɔ́ntɛ̃nɔ́lɛ ńkwɛ̃ndyípíkȉ yɔ́ yõ sɔkɔ.»‡

16 Tɛ́ légbĩ́nɛ, Yesu tȍ sã́hpú náh sȍ mɛ tyi nɔ́pi
pínɔ́ yõ pĩ. Ǹtɛ wăh pɔ dɔkɔ ǹ tɔ̃rí yõ gbĩ́ nɛ̂nɛ,
pé dyɔ to kõ nɛ, kăh lésõ wãrkɩ sah sɔ̃ ǹ tyí sɔkɔ
Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, sɛ̃-á kè pɩ ǹ tyí.

17 Képah tɛ̃nɛ, Yesu-á lésõ Lasarɩ lékó ye yah,
à à yilki mɔ wilki diki sɔkɔ nónó yĩ́ yah, pépi mɛ
tyah kélɛ n yah n yãh n kɔ̃. 18 Névye-á kénɛ gbȉl

‡ **12:13** 12.13 - Sãm yȉngbȁn kɔ̃lȉntɛ̃nyĩnnɔ mɛ̀nɛ ásȍ̂ sɔkɔ, Yesu ye pè n gbilki. § **12:13** 12.13 - Pàh nɛ Wosana, ǹgbòlɛ sȍ, ké kɔ́r ye á pwah n mɔ núkúnúkú! Ǹtɛ ásȍ̂ sɔkɔ, gbílkínɔ́ ye sȍ pè n gbilki Yesulɛ. * **12:13** 12.13 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 118.25-26. † **12:15** 12.15 - Yerusalɛmɩ yĩn yɔ́ ye sȍ Siyõnɛ. ‡ **12:15** 12.15 - Yah n tɛ Nsakari 9.9.

tir pínɔ́ noh sɛ̃́, pè wil pɔ Yesu yohnɩ. 19 Képah
sɔkɔ, Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ, pè kó
kè wɛ nɩ, pépi náh tɔ̃ fɛ̃ n tɛ̃ n pi dò. No pól-á mɛ
ǹ sɔ̃̀ tɛ̃.

Yesu mɛ ǹ tɔ̃́rí ànɛ̂ ǹ kũ tyílɛ n yo

20 Névye nónó-á sɔ̃̀ mɛ pɔ syáh mè sɔkɔ
Yerusalɛmɩ, nɛ pé pɔ Liyel yĩn gbilki, Nsyifunɔ
náh sɔ̃̀ pé túkùlɛ. 21 Kénɛ névye nónó-á Nsyifunɔ
náh pélɛ, pépi mɛ nɔ de Filipi tnɔ̂ ǹmɔ nɛ̂-á n wil
Betisayida kwil, Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Tɛ́ kè yah
kɔ̃ ǹ tyí nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, páh mɛ ké tyí nɛ pé Yesu wɛ.
22 Kăh pɩ sɛ̃́, Filipi mɛ kè yo Andre tyí. Andre mɛ
tahlɩ ǹ tyí pè kyɩ kè yo Yesu tyí. 23 Képah tɛ̃̆nɛ,
Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Gbĩ nɛ̂ sɔkɔ-á Névi Pídɩ̃́§
kɩ n dɔkɔ n pi ǹ tɔ̃́rí yõ, képah ye sɛ núkúnúkú
yɔ̀. 24 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, né
sèmukɔ pi náh duku mɔ sétáh sɔkɔ kè fi tɛ́ ké pi
ku, kè n tɛ̃ ké gblɔ̆y. Ǹtɛ kàh duku mɔ à fi tɛ́ ké
pi ku, kè n kwel. 25 Névi nɛ̂-à ǹ gblɔ̆y ó minnɛ
n mɔ n kõ, tɛ̃ min tyí kɩ yɩkɩ. Ǹtɛ nɛ̂-à ǹ minnɛ
n mɔ́nkɔ̃̀-ǹkɛ̃̆nɛ kèkõyɔ̃́ mè sɔkɔ Liyel tɔ̃́rí yĩnnɛ,
tɛ̃ wɔ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃ min wɛ. 26 Névi nɛ̂-à mɛ ké tyí
nɛ, pé tɔ̃̀lɛ n pɩ ńmɔ tyí, tɛ̃ ń sɔ̃̀ tɛ̃. Képah sɔkɔ,
máh mɛ ńyãh sɔkɔ, nɛ̂-á tɔ̃̀lɛ n pɩ ń tyí, ǹ tɔ kɩ
mɛ nɛ́npɔ́. Névi nɛ̂-à tɔ̃̀lɛ n pɩ ńmɔ tyí, ń Sú Liyel
kɩ ǹ yõ yɔ̃.
27 Tɛ́ núkúnúkú, ń fɔkɔ mɛ fɛ̃kɩ. Ǹtɛ mè yo sɔ̃́?
Mé se n yo Sú Liyel tyí nɛ, à káh n yɛ yèvyãhrɩ

---

§ **12:23** 12.23 - Yesu-à Névi Pídɩ̃́ tyílɛ n yo, ǹ gblɔ̆y tyí ye ńkɛ̃̆nɛ à n nɛ n yo.

mɛ̀ ń wɛ? Ǹtɛ ɔ̃̀ɔ̃ dɛ́, yèvyãhrɩ mɛ̀ yĩn ye mé pɔ
tɔ́tɔ́.» 28 Képah tɛ̃̆nɛ, à nɛ: «Bɔ̌, gbíĺkínɔ́ sah á yĩn
yõ.» Wǎh yo sɛ̃́, yĩ́npɔ̃́ yɔ́ wil yĩ̂nyõ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Mé ń yĩn gbilki tɛ, tɛ́ mé kɩ kè gbilki n pi ńtɔ̃.»
29 Tɔ́wû nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, tɛ́ yĩ́npɔ̃́ mɛ̀ noh,
pè nɛ gbɛ̃́nséntã́hkì-á gboke. Túkù mó nɛ, yĩ̂nyõ
tɔ̃̀npɩ yɔ́-á yo mɔ Yesu tyí. 30 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ
yo pé tyí nɛ: «Wɛy nɛ̂-á yé noh yɔ̀, kè náh yo ńmɔ
yĩnnɛ, kè yo yépi yĩnnɛ. 31 Liyel kɩ lékàhlɛ kèkõyɔ̃́
névye kɔ̃ n pi núkúnúkú sɛ̃́ yɔ̀. Núkúnúkú, à kɩ
kèkõyɔ̃́ névye fnɛ̀-ò* yĩni yal. 32 Ǹtɛ mâh pɔ dɔkɔ
mɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, mé kɩ névye póllɛ pɔ ń gblɔ̃̌y tyí.»
33 Yesu-á sɔ̃̀ nɛ n ku n pi dùkù nɛ̂nɛ, képah ye
à wɛ̃kɩ ǹ wɛy mɛ̀ sɔkɔ yɔ̀. 34 Képah sɔkɔ, tɔ́wû
mɛ̀ névye mɛ yo ǹ tyí nɛ, pépi-á kè wɛ Liyel tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ, Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ náh n
ku n yah n pi. Tɛ́ ǹmɔ se sɔ̃́npílɛ pɔ n yo nɛ,
Névi Pídĩ́-á yĩnɛ à dɔkɔ mɔ nɩ? Ǹtɛ nɛ̂ tɛ̃̀ ó se mó
Névi Pídĩ́ mɛ̀nɛ nɩ? 35 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo
pé tyí nɛ: «Kyòo mɛ̀nɛ, kè mɛ sɛ̃́ yé wrɔ́ kɩ wrɔ́
kwéy yɔ́ pɩ n pi. Tɛ́ névi nɛ̂-à n kɔ fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ, tɛ̃̀
náh ǹ yúkú-ńsahlɛ n pnɛ. Képah ye, kyòo mɛ̀-á
mɛ yé wrɔ́ sɔkɔ yɔ̀, yé nɛ n kɔ ké sɔkɔ, fɛ̃́ntũ̂ káh
pɔ yé kwɔkɩ tɛ̃. 36 Kyòo mɛ̀nɛ, kǎh mɛ yé wrɔ́ gbĩ́
nɛ̂nɛ, yé sɛ̃ képah yõ. Képah sɔkɔ, yé kɩ pɩ kyòolɛ
képah tyí kɔ̃lɛ.»
Yesu-á képah yo tɛ, à yal pé tnɔ̂ à kyɩ wɔ̃bɩ fíí
pélɛ.

* **12:31** 12.31 - Kèkõyɔ̃́ névye fnɛ̀-ò nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, sétɛ̃̀n yɔ̃̀tɛ̃ ye.

Névye náhnáh náh sɛ̃ Yesu yõ

37 Yesu sȍ gbǐl tyi náhnáh pɩ pé yɩ̃́ yah, ǹtɛ
képah fyé yõ, pè náh sɛ̃ ǹ yõ. 38 Liyel tɛ̃ntȍ
syɩ́nyo-ò Yesayi tyɩ́yónɔ́ nɔ́pi ye wil ásȏ sɔkɔ yɔ̀.
Á̋ lésõ nɛ ńkɛ̃́:
«Tɛ̃ ǹgbɛ̃, nɛ̂ sɛ̃ ápi tyɩ́yónɔ́ yõ?
Á á tɛ̃́npnɛ̀nɔ́lɛ nɛ̂ wɛ̃kɩ?»†
39 Tɛ́ tir nɛ̂ yĩn-á pè náh sȍ fɛ̃ n sɛ̃ n pi ké yõ,
képah yah ye Yesayi tɔ̃ yo nɛ ńkɛ̃́:
40 «Liyel pé yɩ̃́ wɔ,
tɛ́ pé lékɑ̃́m yah vike,
nɛ pé yɩ̃́ káh fɛ̃ nɛ n yah,
pè káh tir yɔ́ tyɩ́ yah wɛ,
pè mó vi mɔ Liyel wɛ̃̆kɩ̀ yõ,
à kɔ̃ à pè wɛ dɛ mɔ.»‡
41 Yáh wɛ Liyel tɛ̃ntȍ syɩ́nyo-ò Yesayi képahlɛ n
yo, à lésõ kwɑ̃h tɛ̃ Yesu tɔ̃́rɩ́ wɛ, képah ye à kɔ̃ à
ǹ tyɩ́lɛ n yo.§
42 Tɛ́ képah fyé yõ, yȍtɑ̃m náhnáh sȍ mɛ sɛ̃ Yesu
yõ. Ǹtɛ Farisi wɛ̃̆kɩ̀ kɔ́pú tɩ́kɩ́ sȍ mɛ pè tɛ̃ nɛ, pè
káh pɔ pé yĩni wilki pé wɛ̃̆kɩ̀ sɔkɔ. Képah ye, pè
náh kè wilki mɔ nɛ, páh sɛ̃ ǹ yõ. 43 Yáh wɛ pè
képah pɩ, névye-á mɛ gbɩ́lkɩ́nɔ́ nɛ̂nɛ n sah pé yõ,
képah tyɩ́ sȍ mɛ pé tyɩ́ kal Liyel tyɩ́lɛ.
44 Képah sɔkɔ, Yesu wɛkɩ yɩ̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ ńkɛ̃́:
«Névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, ńmɔ ó yõ náh tɛ̃ sɛ̃ dɛ́,
Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ tɔ yõ ye tɛ̃ sɛ̃. 45 Tɛ́

† **12:38** 12.38 - Yah n tɛ Yesayi 53.1. ‡ **12:40** 12.40 - Yah n tɛ Yesayi 6.9-10. § **12:41** 12.41 - Yah n tɛ Yesayi 6.1-5.

névi nɛ̂-à ńmɔ wɛ, ń tɛ́kínmɔ-ò ye tɛ̃̆ wɛ. 46 Ŋ́mɔ
pɔ kèkõyɔ̃́ à pɔ pı kyòolɛ, nɛ névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ,
tɛ̃̆ káh tɛ̃ fɛ̃̆ntũ̂ sɔkɔ. 47 Ŋ́mɔ náh pɔ kèkõyɔ̃́ sɔkɔ,
nɛ mé pɔ lékàhlɛ névye kɔ̃. Mé pɔ nɛ kèkõyɔ̃́
névye pwáhnmɔnɔ wɛ. Képah ye, névi nɛ̂-à ń
wɛlɔ noh, tɛ́ à náh mɛ n kɔ sé wȁl yõ, ńmɔ náh
kı n kɔ̃ n pi tɛ̃̆nɛ lékàhlɛ dɛ́. 48-49 Wɛy nɛ̂-á mé yo
yɔ̀, képah ńtɛ̃ ye kı lékàhlɛ tɛ̃̆ kɔ̃ n pi gbȉyȉkȉ tɛ́y
sõlɛ. Ŋ́ gblɔ̌y yah yı̃̋ náh mé yo wɛlɔ nɔ́pilɛ dɛ́!
Sú Liyel nɛ̂-á tɛkı mɔ ńnɛ, máh yĩnɛ mè nɛ̂ yo,
ànɛ̂ máh yĩnɛ mè kwɔ́nɔ́ nɛ̂ pı, ǹmɔ ye yo sélɛ
ń tyí nɛ mé pı. Képah ye, névi nɛ̂-à ń yahle, tɛ́ à
náh mɛ ń wɛynɛ n mɔ n kõ, nɛy mɛ tɛ, nɛ̂-á kı
lékàhlɛ tɛ̃̆ kɔ̃ n pi. 50 Tɛ́ ńmɔ mó tõ pĩ nɛ Liyel-á
nɛ̂ kõ sah, képah gbȍ yõ sɔkɔ-á névye kı fɛ̃ tyɛ́-
ńkɛ̃̆ min wɛ. Sú Liyel-á wɛy mè yo sɔ̃́ ń tyí, sɛ̃́ ye
mé n yo kélɛ yé tyí.»

13

Yesu ǹ tȍ sɑ̃̋hpú gbyɛ̂̃h wu

1 Nsyifunɔ yɔ̃rı tyɛ́nɔ́ syáh kı sȍ n pı n pi
dĩ̆ndallɛ. Yesu sȍ pĩ nɛ pé yálnɔ́ gbĩ-á sɛ kèkõyɔ̃́,
páh kı n sɔkɔ n pi Sú Liyel tyí. Ǹ sȍ tɛ̃̆pú nónó-á
sȍ mɛ kèkõyɔ̃́, pé tyí sȍ mɛ nɔ́nɔ́lɛ ǹ tyí. Pé tyí
nɔ kah mɔ ǹ tyí.

2 Yesu ànɛ̂ ǹ tȍ sɑ̃̋hpú sȍ mɛ yõkelɛ n yõ. Tɛ́
sétȁn yȍtɛ̃̆ sȍ mɛ kè dahbı tɛ Simo Yisikariyɔtı
pídĩ̋ Nsyudası nı sɔkɔ nɛ, à vi Yesu náh. 3 Yesu
sȍ pĩ nɛ Sú Liyel-á tyi pól dahbı péwɔ gbȍ. Ǹmɔ

tyí-á pé wil à pɔ, tɛ́ páh kɩ pé syɩ sɔkɔ ǹmɔ tyí.
4 Képah sɔkɔ, pǎh mɛ yõke yɔ̃́nɔ́ sɔkɔ sɛ̃́, à yuku
yĩn, tɛ́ ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ dɛ sah, tɛ́ fwɔ yɔ́ tɔkɔ toh
ǹ syĩ sɔkɔ. 5 Képah náh, à ni du mɔ dú yɔ́ sɔkɔ,
à tyah ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú gbyɛ̃̂hnɛ n wu kélɛ, tɛ́ sélɛ n
tuke fwɔ mɛ̀nɛ, nɛ̂-á à toh ǹ syĩ sɔkɔ.

6 Kǎh pɔ syɩ Simo-Pyɛrɩ tyí, à Yesu syah nɛ ńkɛ̃́,
ǹmɔ nɛ̂-á TƐ̃̀ ŊGBƐNƐ ǹmɔ kɩ n yah n kɔ̃ péwɔ
gbyɛ̃̂h wú-ńsahlɛ nɩ? 7 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, nɛ̂-
á péwɔ n pɩ yɔ̀, ǹmɔ náh fɛ̃ ké tyí yah wɛ n pi
núkúnúkú lɔ́! Ǹtɛ náh-á à kɩ pɔ ké tyí yah wɛ
n pi. 8 Pyɛrɩ tɔ̃ yuku à syah nɛ, póllɛ, à náh pé
gbyɛ̃̂h wu n pi. Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ:
«Wáh kɩ yɛ ń kɔ̃ mé á gbyɛ̃̂h wú-ńkɛ̃́nɛ, á vyɑ̃h
kɩ dɛ ńmɔ tyi sɔkɔ.» 9 Képah tɛ̃́nɛ, Simo-Pyɛrɩ yo
ǹ tyí nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, kàh pɩ sɛ̃́ kè káh yĩn pé gbyɛ̃̂h
ó tyí, ńkɛ̃́ à pé gbɑ̃̀n ànɛ̂ pé yõ tɔ wu. 10 À mɛ
yo ǹ tyí nɛ: «Névi nɛ̂-à ni wel tɛ, tɛ̃ n nɛ n mɛ
yályál. Képah ye, à wil ǹ gbyɛ̃̂h tyí sɔkɔ, yõ náh
tɔ̃ ńkɛ̃́nɛ nɛ mɛ tɛ̃ wil pól tɔ̃́nwunɔ tyí. Yépi mɛ
yályál. Ǹtɛ yé pól tɛ̃ wɔ náh mé n ye dɛ́!» 11 Névi
nɛ̂-á kɩ sɔ̃̀ pɔ n vi n pi Yesu náh, Yesu sɔ̃̀ mɛ à pĩ
tɛ. Képah ye à kɔ̃ à nɛ, pé pól tɛ̃ wɔ náh pé nɛ
pǎh mɛ yályál dɛ́!

12 Wǎh pé gbyɛ̃̂h wu tɛ, à tɔ̃ ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ tɔkɔ
mɔ pɔ kɔ̃ tɛ̃ yõke yɔ̃́-ńsah ńtɔ̃. Tɛ́ yo pé tyí nɛ:
«Máh nɛ̂ pɩ yé tyí sɛ̃́ yɔ̀, yé se ké yõ pĩ? 13 Yâh
pɩ yĕ ńnɛ n ye kwɔ́-ò dĩ́nɛ, képah náh pɩ, Tɛ̃-
ǹgbɛ̃́nɛ, yé mɛ n yo plɛ tɛ̃ wɔlɛ. Ńmɔ ye ńtyĩ́nɔ

ǹnɛ. 14 Ǹtɛ ńmɔ nɛ̂-á Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ ànɛ̂ kwɔ́-òlɛ, yáh
wɛ mé yé gbyɛ̂̃h wu, yépi tɔ yĩnɛ yè wɛ̃ gbyɛ̂̃hnɛ
n wu. 15 Képah dùkù ye mé pɩ yé wɛ̃kɩ yɔ̀, nɛ máh
nɛ̂ pɩ yé tyí, yé tɔ sɛ̃́nknɔlɛ n pɩ. 16 Kègbɩgbɩ tɛ̃̌ yõ,
mé kélɛ n yo yé tyí, tɔ̃̀npɩ náh fɛ̃ n kal ǹ yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ.
Sɛ̃́ ó ye tɛ̃ntɔ̃̀ névi tɔ náh fɛ̃ n kal ǹ tɔ̃́-òlɛ. 17 Ǹtɛ
núkúnúkú, yé se kénɛ tyilɛ n pnɛ tɛ́! Yâh fɛ̃ syi n
kɔ sé wɑ̃̀l yõ, yé kɩ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ wɛ.
18 Ń wɛy mɛ̀ náh mɛ ké yah mɔ yé pól tyí dɛ́!
Máh névye nónó yah wilki, mé pélɛ n pnɛ. Ǹtɛ tir
nɛ̂-á wɑ̃rkɩ sah Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, kè yĩnɛ kè
wil ó wil. Kè mɛ wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ ké sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
‹Máh lésõ ń yõkelɛ n yõ ànɛ̂ nɛ̂nɛ, tɛ̃̌ mɛ yuku ń
yõ.›* 19 Ké pí-ńkɛ̃̂ sɔkɔ ye mé kélɛ n yo n sah yé
tyí núkúnúkú yɔ̀. Képah sɔkɔ kàh pɔ pɩ, yé kɩ sɛ̃
ké yõ nɛ, Ńmɔ-á. 20 Kègbɩgbɩ tɛ̃̌ yõ, mé kélɛ n yo
yé tyí, névi nɛ̂-à ń tɛ̃ntɔ̃̀ névi tɛ̃ plɛ, ńmɔ ye tɛ̃̌ tɛ̃
plɛ. Nɛ̂ tɔ-à ńmɔ tɛ̃ plɛ, nɛ̂-á tõ ńnɛ, ǹmɔ ye tɛ̃̌ tɛ̃
plɛ.»

Yesu nɛ Nsyudasɩ-á kɩ n vi n pi pé náh

21 Képah tɛ̃̌nɛ, kénɛ wɛlɔ yóntɛnɔ náh, Yesu
fɔkɔ kah fɛ̃kɩ. À mɛ kè yo dal mɔ nɛ: «Kègbɩgbɩ
tɛ̃̌ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, yé sɔkɔ nɛy yɔ́ kɩ n
vi n pi ń náh.» 22 Wǎh képah yo sɛ̃́, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú
tyah n yɔ̃ wɛ̃nɛ n yah núkú núkúlɛ. Pè náh sɔ̃̀
mɛ pĩ nɛ̂ tyí-á à n yo. 23 Tɛ́ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔkɔ
nɛ̂ tyí-á nɔ yĩ̃́ ǹ tyí, ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ tɛ̃̌ntelnɔlɛ Yesu
tyí. 24 Képah sɔkɔ, Simo-Pyɛrɩ pɩ mɔ ǹmɔ tyí nɛ à

* **13:18** 13.18 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 41.10.

Yesu piki yah, nɛ̂ tyí-á à n yo. 25 Ǹmɔ mó ǹ gbalı
kɛ̃kı Yesu tı̃̀nnɛ, tɛ́ à piki yah nɛ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, nɛ̂ se
à n ye nı? 26 À mɛ yo ǹ tyí nɛ, páh kı búrn yĩ di
nɛ̂ kɔ̃, tɛ̃ wɔ-á. Tɛ́ núkú búrn yı̃́nɔ́ tɔkɔ, tɛ́ kè di à
Simo Yisikariyɔtı pı́dı̃́ Nsyudası kɔ̃. 27 Nsyudası-á
búrn mɛ̀ syi, sétɐ̃̀n yɔ̃̀tɛ̃ mɛ de ǹ sɔkɔ. Yesu mɛ yo
ǹ tyí nɛ, nɛ̂-á ǹ tyí pı pı tɛ̃̀nɛ, à kè pı súú. 28 Ǹtɛ
nóнó pól-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ pĩ
tir nɛ̂ yĩn-á Yesu yo wɛy mɛ̀nɛ ǹ tyí. 29 Tɛ́ pɔ́ dú-á
sɔ̃̀ mɛ Nsyudası tyí sɛ̃́, túkù sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ, Yesu-á
yo ǹ tyí nɛ à kyı syáh yı́dwénè yah dwe, képah
náh pı, à pɔ́ yĩ yãm tɐ̃n kɔ̃. 30 Ǹtɛ Nsyudası-á
fyɔ̀ búrn yı̃́nɔ́ mɛ̀ syi, à núkú yuku wil. Légbı̃́nɛ
lékɐ̃̂h sɔ̃̀ mɛ mɔ.

Yesu tir kɔ̃̀nsàhnɔ́ késɐ̃́nnɛ

31 Nsyudası-á fyɔ̀ wil tɛ, Yesu nɛ: «Núkúnúkú
tɛ̃̀nɛ, gbı́lkı́nɔ́ ye sah Névi Pı́dı̃́ yõ, ànɛ̂ Sú Liyel
yĩn kı se tɔ̃ gbilki ǹmɔ yĩnnɛ. 32 [Gbílkínɔ́-à kı
sah Liyel yõ ǹmɔ yĩnnɛ,] Liyel tɔ kı à gbilki ǹ
gblɔ̃̌y yĩnnɛ. Dǒ kwéy ńtɛ̃̀nɛ, à kı kè pı n pi. 33 Ń
wɛ̃́npì, mé kı tɔ̃ n mɛ n pi yélɛ kı wrɔ́ kwéy ó
pı. Yé kı ń yah n kɔ̃ n pi. Ǹtɛ nɛ̂-á lésõ mé yo
Nsyifunɔ tyí, képah núkú ye tɔ̃ mé kı yo yépi tɔ
tyí núkúnúkú nɛ, yé náh fɛ̃ n kyı n pi ńmɔ yúkú-
ńsah sɔkɔ. 34 Mé kı tir sɐ̃́n yɔ́ kõ sah yé kɔ̃ nɛ,
yé tyí nɔ wɛ̃ tyí. Yé tyí-á nɔ sɔ̃́ ńmɔ tyí, yépi tɔ
tyí yĩnɛ kè nɔ sɛ̃́ wɛ̃ tyí. 35 Yé tyí-à kı nɔ wɛ̃ tyí,
képah sɔkɔ ye no pól kı pĩ nɛ ńmɔ tɔ̃̀ sɐ̃́hpú-á
yélɛ.»

Yesu nɛ Pyɛrɩ-á kɩ ǹ vyãh kɔ̃lɩ nɛ pé náh péwɔ pĩ

36 Képah sɔkɔ, Simo-Pyɛrɩ à piki yah nɛ, Tɛ̃
ǹgbɛ̃, ńyãh se à n yuku nɩ? À mɛ yo ǹ tyí nɛ,
ńyãh-á pé n yuku, à náh fɛ̃ n kyɩ n pi pélɛ nɛ́npɔ́
sɔkɔ núkúnúkú. Ǹtɛ náh tĩ̀nnɛ, wǎh kɩ pɔ pé sõ
tɛ̃ n pi. 37 Pyɛrɩ mɛ nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, sɔ̃́ se pɩ tɛ́ pé náh
fɛ̃ ǹ sɔ̃̀ tɛ̃ n pi núkúnúkú nɩ? Péwɔ-á kɩ fɛ̃ syi pé
min kɔ̃ n pi ǹmɔ yĩnnɛ dò. 38 À mɛ yo ǹ tyí nɛ:
«Á kɩ á min kɔ̃ n pi ńmɔ yĩnnɛ lɛ́? Ǹtɛ kègbɩgbɩ
tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo á tyí, sénpɛ-à kɩ pópó n gbo,
á kɩ mɛ á vyãh kɔ̃lɩ tɛ kɛ tɔ̃́nɔ́, nɛ á náh ńmɔ pĩ.»

14

Yesu ye wɛ̃̌kìlɛ nɛ̂-á n yuku Sú Liyel tyí

1 Képah náh, Yesu yo ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tyí nɛ: «Yé
káh yɛ yé fɔkɔ fɛ̃kɩ. Yé sɛ̃ Liyel yõ, yè mó sɛ̃ ńmɔ
tɔ yõ. 2 Tɛ̃-ǹtɑ̃̀n náhnáh mɛ ń Sú Liyel tĩ̀nnɛ. Mé
kɩ kyɩ tɛ̃-ǹsah yah sah yé kɔ̃. Kàh sɔ̃̀ mɛ gbɩlɛ
ńkɛ̃̂nɛ, mé náh náhkɩ kè yo n pi yé tyí. 3 Máh
kɩ kyɩ tɛ̃-ǹsah yah sah tɛ yé kɔ̃, mé kɩ ń syɩ pɔ
yé tɛ̃ sɔkɔ ń tnɔ̂. Képah sɔkɔ, ńmɔ-á mɛ ńyãh
sɔkɔ, yépi tɔ kɩ mɛ nɛ́npɔ́. 4 Yé se ńmɔ yúkú-
ńsah wɛ̃̌kìlɛ n pnɛ tɛ́.» 5 Wǎh yo sɛ̃́, Toma mɛ
nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, pépi náh mɛ ǹ yúkú-ńsah pĩ, tɛ́ pé
se kɩ pĩ sɔ̃́ ké wɛ̃̌kìlɛ nɩ? 6 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ:
«Ńmɔ ye wɛ̃̌kìlɛ, ànɛ̂ gbɩlɛ, ànɛ̂ min nɛ́tɛ̃̂nɛ. Ǹnî
yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n kyɩ Sú Liyel tyí, nɛ́ tɛ̃ náh syɔ̃
ńmɔ tyí. 7 Yâh sɔ̃̀ mɛ ńmɔlɛ n pnɛ, yé náhkɩ mɛ
ń Sú Liyel tɔlɛ n pnɛ. Ǹtɛ núkúnúkú, yé ye ǹnɛ

n pnɛ, tɛ́ à wɛ.» 8 Képah sɔkɔ, Filipi mɛ nɛ, Tɛ̃̀
ǹgbɛ̃, à Sú Liyellɛ pépi wɛ̃kɩ kɛ̀! Képah-á kɩ yĩnɛ
pépi tyí. 9 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Filipi, mé mɛ
yélɛ di mónɔ́lɛ, tɛ́ áwɔ náh mɛ ńmɔ pĩ nɩ? Névi
nɛ̂-à ńmɔ wɛ, Sú Liyel ye tɛ̃̀ wɛ. Ǹtɛ á pɩ sɔ̃̌ tɛ́ tɔ̃ n
yo nɛ, mé Sú Liyellɛ ǹ wɛ̃kɩ? 10 Á náh sɛ̃ ké yõ nɛ,
ńmɔ ànɛ̂ Sú Liyel-á mɛ núkúlɛ di? Wɛlɔ nónó-á
mé n yo yé tyí yɔ̀, ńmɔ yah yĩ̋ wɛlɔ náh sélɛ dɛ́!
Sú Liyel nɛ̂-á núkúlɛ ńmɔlɛ, ǹmɔ ye n pɩ ǹ tɛ̏nnɛ.
11 Yé yĩnɛ yè sɛ̃ ké yõ nɛ, ńmɔ ànɛ̂ Sú Liyel-á mɛ
núkúlɛ. Yáh kɩ sɔ̃̌ sɛ̃́-ńkɛ̃́nɛ ké yõ ńmɔ wɛlɔ yĩnnɛ,
yé sɛ̃ ké yõ tɛ̏n nɔ́pi tɛ̃̀ wɔ yĩnnɛ. 12 Kègbɩgbɩ tɛ̃̀
yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, máh
mɛ tɛ̏n nónónɛ n pɩ, tɛ̃̀ tɔ kɩ sɛ̃́nknɔlɛ n pɩ. Tɛ́
tɛ̃̀ kɩ tɛ̏n yísyɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi nónó-á kal sépilɛ. Mé
mɛ n yuku Sú Liyel tyí, képah ye kɩ tɛ̃̀ kɔ̃ à kɩ fɛ̃
sè pɩ. 13 Képah sɔkɔ, yâh tyídúkú nɛ̂ yah kɔ̃ ńmɔ
yĩn yõ, mé kɩ kè pɩ yé tyí, gbílkínɔ́ kɔ̃ kè kɩ sah
Sú Liyel yõ ǹ Pídĩ́ gbɔ̏ yõ. 14 Yâh tir nɛ̂ yah kɔ̃
ńmɔ yĩn yõ, mé kɩ kè pɩ.»

Yesu ǹ vyãh kɔ̃ Liyel Mirki pɔ́nɔ́ tyí sɔkɔ

15 «Ńmɔ tyí-à mɛ nɔ yé tyí, yé kɩ ń tyi kɔ̏nsàhnɔ́
tɛ̃ yĩn. 16 Tɛ́ mé kɩ Sú Liyel ni, à kɩ yòhnɩ̀nmɔ-ò
yɔ́ tɛkɩ mɔ yé kɔ̃, nɛ̂-á kɩ pɔ n tɛ̃ n pi yélɛ kũ̋mm.
17 Yòhnɩ̀nmɔ-ò mènɛ, Liyel Mirki ye. Ǹmɔ ye
gbɩlɛ névyelɛ n wɛ̃kɩ Liyel tyí sɔkɔ. Kèkõyɔ̋
névye náh ǹnɛ n wɛ, ànɛ̂ pè náh ǹnɛ n pnɛ.
Képah ye, pè náh fɛ̃ à fɛ̃ n syi. Ǹtɛ wǎh mɛ yépilɛ,
tɛ́ mɛ yé sɔkɔ sɛ̃́, képah ye yépi wɔ ǹnɛ n pnɛ.
18 Mé náh yé sah n pi ńgbyelɛ. Mé kɩ ń syɩ n pɔ

n pi yé tnɔ̂. 19 Dǒ kwéy ǹsɔ̃, kèkõyɔ̃́ névye náh
tɔ̃ ńmɔ wɛ n pi, ǹtɛ yépi tɛ̃ wɔ kɩ ń wɛ. Tɛ́ ńmɔ-
á fyɔ̀nì mɛ min sɔkɔ, képah ye yépi tɔ kɩ mɛ n
pi min sɔkɔ. 20 Lésõ-à pɔ nɔ, yé kɩ pĩ nɛ ńmɔ
ànɛ̂ ń Sú Liyel-á mɛ núkúlɛ, tɛ́ ńmɔ ànɛ̂ yépi tɔ
mó mɛ núkúlɛ. 21 Névi nɛ̂-à ń tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ noh,
tɛ́ sè tɛ̃ yĩn, ń tyí nɔ tɛ̃ wɔ tyí. Tɛ́ ńmɔ tyí-à nɔ
névi nɛ̂ tyí, tɛ̃ tyí kɩ nɔ ń Sú Liyel tyí. Tɛ̃ tyí
kɩ nɔ ńmɔ tɔ tyí, tɛ́ mé kɩ ń gblɔ̃̌ynɛ à wɛ̃kɩ.»
22 Képah sɔkɔ, Nsyude* nɛ̂-á ǹ gblɔ̃̌y Nsyudasɩ
Yisikariyɔtɩlɛ, ǹmɔ mɛ yo Yesu tyí nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃,
sɔ̃̌ se pɩ tɛ́ à kɩ ǹ gblɔ̃̌ynɛ pépi wɛ̃kɩ, tɛ́ à náh ǹ
gblɔ̃̌ynɛ kèkõyɔ̃́ névye wɛ̃kɩ n pi nɩ? 23 Ȁ mɛ yo
ǹ tyí nɛ: «Ńmɔ tyí-à nɔ nɛ̂ tyí, tɛ̃ kɩ ń tyíyónɔ́lɛ
n pɩ. Tɛ̃ tyí kɩ nɔ ń Sú Liyel tyí, tɛ́ ńmɔ ànɛ̂ ń Sú
Liyel kɩ pɔ tɛ̃ tyí, kɩ pɔ twah tɛ̃ ǹ tyí. 24 Ǹtɛ ńmɔ
tyí-à nɔ́-ńkɛ̃̂nɛ nɛ̂ tyí, tɛ̃ náh ń tyíyónɔ́lɛ n pɩ.
Tɛ́ wɛlɔ nónó-á yé n nohnɩ yɔ̀, ńmɔ yah yĩ̋ wɛlɔ
náh sélɛ dɛ́! Sè wil Sú Liyel tyí, nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ.
25 Mé ye kénɛ tyi yo yé syah, gbĩ́ nɛ̂-á mé mɛ ànɛ̂
yélɛ yɔ̀. 26 Ǹtɛ Liyel Mirki nɛ̂-á yòhnìnmɔ-òlɛ, Sú
Liyel kɩ n tɛkɩ n mɔ n pi ńmɔ yĩn yõ, à kɩ pɔ tyi
póllɛ yé kwɔ. Tɛ́ kɩ yé dyɔ to kõ ńmɔ tyíyónɔ́lɛ,
máh nónó yo sɔkɔ yé tyí.

27 Yèvɩnɩ ye mé yélɛ n kɔ̃ yɔ̀. Ǹmɔ yèvɩnɩ ye mé
yélɛ n kɔ̃. Mé náh mɛ kélɛ n kɔ̃ kèkõyɔ̃́ névye kɔ̃
dùkùlɛ. Yé káh yɛ yé fɔkɔ fɛ̃kɩ, yé káh yɛ tíkí
yé tɛ̃. 28 Mé ye kè yo sɔkɔ tɛ yé tyí yé noh nɛ
sɔ́kɔ́nɔ́-á ńnɛ, tɛ́ máh kɩ ń syɩ n pɔ n pi yé tnɔ̂. Ǹ

* **14:22** 14.22 - Nsyifunɔ tyí, Nsyude ye dùkù mɛ núkúlɛ Nsyudasɩ ye dùkùlɛ.

tyí-à sɔ̏ mɛ nɔ yé tyí, yáh kè noh nɛ máh n yuku
Sú Liyel tı̏nnɛ, kè sɔ̏ yı̃nɛ kè nɛ n mɛ nìvìnìnɛ
yé tyí, ǹmɔ-á sɔ̃́npílɛ kal ńmɔlɛ. 29 Mé ye kénɛ
tyi yo sah yé tyí núkúnúkú sé pɔ́npí-ńkɛ̃́ sɔkɔ yɔ̀,
képah sɔkɔ sàh kı pɔ n pı, yé kı sɛ̃ ń wɛlɔ yõ.
30 Kèkõyɔ̋ névye fnɛ̀-ò mɛ n pi, képah ye mé náh
tɔ̃ n kah n yãh n mo n pi yélɛ. Ȁ náh fɛ̃ ńmɔ tɛ̃̀
wɔ fnɛ. 31 Ǹtɛ Sú Liyel-á tyi nónó yo ń tyí, sépi
ye mè n nɛ n pı. Képah sɔkɔ, kèkõyɔ̋ névye kı pı̃
nɛ ǹ tyí-á nɔ ń tyí. Yé yuku! Ǻ ye yal ásɔ̂̃.»

15

Yesu nɛ yɛrɛsɛ̃ séswɔ̂ yèsyìkì-á pélɛ

1 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ: «Ǹmɔ ye yɛrɛsɛ̃
séswɔ̂ yèsyìkìlɛ, ń Sú mɛ ké nɛ́tɛ̃̀nɛ. 2 Yı̏ngbɛ̏n
nónó pól-á mɛ ńmɔ sɔkɔ tɛ́ sè náh mɛ n syi, à kı
sè kɔ̃lı tɛ̃ yõ. Tɛ́ nónó pól-á mɛ n syi, à kı sépilɛ
n tɔ̃ sè kɔ̃ sè kı n gbah n syi. 3 Wɛy nɛ̂-á mé
yo yé tyí yɔ̀, képah gbɔ̏ yõ, yé pı tɛ yályál. 4 Yé
nɛ n mɛ ńmɔlɛ, sɔ̃-á ńmɔ mɛ yélɛ. Sɔ̃-á yı̏ngbɔ̏
náh fɛ̃ n syi n pi ké gblɔ̌y nɛ́ kè náh mɛ séswɔ̂
sɔkɔ, sɛ̃́ ó ye yépi tɔ náh fɛ̃ tir yɔ́ pı n pi nɛ́ yé
náh mɛ ńmɔlɛ. 5 Ǹmɔ ye yɛrɛsɛ̃ séswɔ̂lɛ, yépi mɛ
ké yı̏ngbɛ̏nnɛ. Yé náh fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pı n pi ńmɔ
kɛ̃́nɛ. Képah ye, nɛ̂-à mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ mé mɛ tɛ̃̀nɛ,
tɛ̃ kı tyípéplɔ náhnáhlɛ n pı Liyel tyí. 6 Névi nɛ̂-à
mɛ́-ńkɛ̃́nɛ ńmɔlɛ, tɛ̃ mɛ yı̏ngbɔ̏ yɔ́ tyí kɔ̃lɛ, nɛ̂-
á pè kãm milki kégbɔ́, tɛ́ kè kı n kɔkɔ n pi. Tɛ́
yı̏ngbɛ̏n kɔ́kɔ́rílɛ, sépi kı pɔ kwel mɔ n sukɛ n
pi nyàh sɔkɔ. 7 Ǹtɛ yâh mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ ń wɛlɔ mɛ

n tɛ̃ yé fɔkɔnɩ sɔkɔ, kwâh nɛ̂ tyí-à nɔ yé tyí, yé
kè ni, yé kɩ kè wɛ. 8 Yâh tyí̍péplɔ náhnáhlɛ n pɩ
Liyel tyí, képah ye kɩ kè wɛ̃kɩ nɛ yáh pɩ ńmɔ tɔ̃̀
sɑ̃́hpúlɛ. Tɛ́ ńmɔ Sú Liyel yĩn kɩ gbilki.

9 Ǹmɔ tyí-á nɔ Sú Liyel tyí sɔ̃́, yépi tɔ tyí nɔ
ńmɔ tyí sɛ̃́. Yé yɛ yé tyí nɛ mɛ nɔ́ntɛ̃̆nɔ́lɛ ń tyí
sɛ̃́. 10 Yâh ń tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ n pɩ, yé tyí kɩ mɛ
nɔ́ntɛ̃̆nɔ́lɛ ń tyí, sɔ̃́-á ńmɔ ń Sú tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ n
pɩ, tɛ́ ń tyílɛ nɔ́ntɛ̃̆nɔ́lɛ ǹ tyí. 11 Mé mɛ ké tyí nɛ
nɩ̀vɩ̀nɩ̀ nɛ̂-á mɛ ńmɔ sɔkɔ, kè nɛ mɛ yépi tɔ sɔkɔ,
tɛ́ yé nɩ̀vɩ̀nɩ̀ mɛ̀ mó syɩ ké yĩ̀n tyí. Képah ye, mé
tyi nɔ́pi yo yé tyí.

12 Máh nɛ̂ kõ sah yé kɔ̃, kè wɛ yɔ̀: Yé tyí yĩnɛ
kè nɔ wɛ̃ tyí, yé tyí-á nɔ sɔ̃́ ńmɔ tyí. 13 Névi-à ǹ
min kɔ̃ ǹ kódíbí yĩnnɛ, tyínɔnɔ ǹgbɛ̃ yɔ́ náh tɔ̃ fɛ̃
n kah n mɔ n pi képah yõ. 14 Ǹmɔ-á nɛ̂ kõ sah yé
kɔ̃, yáh kɩ mɛ kélɛ n pɩ, ń kódíbí ye yélɛ. 15 Mé
náh tɔ̃ yé ye n pi tɔ̃̀npɩbɩlɛ. Ǹgbǒ tɔ̃̀npɩ náh fɛ̃ ǹ
yɔ̃̀tɛ̃̆ dɩ̃́ tyí̍pínɔ́ pĩ dɛ́! Ǹtɛ máh tyi nónó noh ń Sú
Liyel tyí, mé ye sé póllɛ yépi kwɔ. Képah ye, mé
yélɛ n ye ń kódíbílɛ. 16 Yépi náh yah tɔkɔ ńmɔlɛ
dɛ́, ńmɔ ye yah tɔkɔ yélɛ, tɛ́ yé tɛkɩ mɔ nɛ, yé kyɩ
tyí̍péplɔlɛ n pɩ Liyel tyí, nónó-á sé yõre náh n tyɛ
n yah n pi. Képah sɔkɔ, yâh kwáhdúkú nɛ̂ ni Sú
Liyel tyí ńmɔ yĩn yõ, à kɩ kélɛ yé kɔ̃. 17 Ǹtɛ nɛ̂-á
mé n kõ n sah yé tyí, kè wɛ yɔ̀: Yé tyí yĩnɛ kè nɔ
wɛ̃ tyí.»

Kèkõyɔ̃́ névye mɛ Yesu ànɛ̂ ǹ yõ sɛ̃́pú dyɔlɛ n yɔ

18 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ: «Kèkõyɔ̋ névye-à yé
dyɔlɛ n yɔ, yé pĩ nɛ ńmɔ ǹgbò dyɔ-á pè tyah n
yɔ. 19 Yâh sɔ̏ mɛ kèkõyɔ̋ névye tyí yõ sɔkɔ, yáh
pɩ pé tyíĺɛ sɛ̃́, yé tyí náhkɩ nɔ pé tyí. Ǹtɛ kǎh pɩ
ńmɔ yé yah wilki kèkõyɔ̋ névye sɔkɔ, tɛ́ yé náh tɔ̃
mɛ pépi tyí yõ, képah ye pè kɔ̃ pè yé dyɔlɛ n yɔ.
20 Yé yé dyɔ sah nɛ n kwnɛ wɛy mɛ̀ tyíĺɛ, máh
nɛ̂ yo yé tyí nɛ: ‹Tɔ̃̀npɩ náh fɛ̃ n kal ǹ yɔ̃̀tɛ̃̀nɛ.›
Pàh kɩ mɛ ńmɔ fõh, pè kɩ yé tɔ fõh. Pàh kɩ mɛ
ń wɛy fɛ̃ syi, pè kɩ yé tɔ tyí fɛ̃ syi. 21 Ǹtɛ pè náh
sɔ̃̋npíĺɛ mɛ ńmɔ tɔ̃́-òlɛ n pnɛ, képah ye pè kɩ tyi
nɔ́pi pól pɩ yé sɔkɔ ńmɔ yĩnnɛ. 22 Mâh sɔ̏ mɛ
pɔ́-ńkɛ̃̋nɛ pé tyí, ànɛ̂ mâh sɔ̏ mɛ tir yɔ́ yó-ńkɛ̃̋nɛ
pé tyí, pé tyíĺtúkúnɩ̀ píńɔ́ lékàh náh náhkɩ n mɛ
n pi pé yõ. Ǹtɛ núkúnúkú, gbɩ wɛ́-ńsah yɔ́ ńtɛ̃
náh n wɛ n pi pé tyí pé tyíĺtúkúnɩ̀ píńɔ́ tyí sɔkɔ.
23 Névi nɛ̂-à ńmɔ dyɔlɛ n yɔ, tɛ̃̀ mɛ ń Sú tɔ dyɔlɛ
n yɔ. 24 Tyi nónó-á ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh sɛ̃̋nknɔ pɩ
yah, mâh sɔ̏ mɛ sépi pí-ńkɛ̃̋nɛ pé wrɔ́ sɔkɔ, pé
tyíĺtúkúnɩ̀ píńɔ́ lékàh náh náhkɩ n mɛ n pi pé yõ.
Ǹtɛ núkúnúkú, pè ye ńmɔ tyíĺpíńɩ̀ wɛ. Tɛ́ képah
fyé yõ, pè mɛ ńmɔ ànɛ̂ ń Sú dyɔlɛ n yɔ. 25 Ǹtɛ nɛ̂-
á wɛ̃̋rkíńsàhnɔ́lɛ pé tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ: ‹Pè
ń dyɔ yɔ yõ kɛ̃̋nɛ.›* képah wil yĩn ye pè kɔ̃ pè
képahlɛ n pɩ.

26 Tɛ́ yòhnɩ̀nmɔ-ò nɛ̂-á ńmɔ kɩ n tɛkɩ n mɔ n
pi kɩ wil Sú Liyel tyí, Liyel Mirki ye. Képah ye
gbɩlɛ névyelɛ n wɛ̃kɩ Liyel tyí sɔkɔ. Képah-à wil
Sú Liyel tyí à pɔ, kè kɩ pɔ ńmɔ tyí yo wah yé tyí.

* **15:25** 15.25 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 35.19 ; 69.4.

27 Ǹtɛ yépi-á sɔ̃̀ mɛ ànɛ̂ ńmɔlɛ ǹgbò dùkùlɛ sɛ̃́,
képah ye yé tɔ kɩ ń tyı́lɛ n yo n wah névye tyı́.»

16

1 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyı́ nɛ: «Mé náh mɛ
ké tyı́ nɛ yé Liyel yõ sɛ̃̋nɔ́ yal n mɔ. Képah ye
ń kɔ̃ mé tyi nɔ́pi yo sah yé tyı́. 2 Nsyifunɔ kɩ yé
yĩni n wilki n pi pé wɛ̃kì sɔkɔ. Tɛ́ gbĩ yɔ́ ńtɛ̃ mɛ
n pi, képah sɔkɔ nónó-à pɔ yélɛ n ko n mɔ, pè kɩ
mɛ n sõ nɛ tɔ̃̀-á pé n pɩ Liyel tyı́. 3 Ǹmɔ ànɛ̂ ń Sú
pĩ́-ńkɛ̃̂ ye pè kɔ̃ pè kɩ sépinɔ́ tnɔ pɩ sɛ̃́ yɔ̀. 4 Mé
mɛ ké tyı́ nɛ tyi nɔ́pi gbĩ-à pópó pɔ sɛ, yé dyɔ nɛ
n mɛ n kwnɛ sélɛ, képah ye mé sè yo sah yé tyı́.»

Liyel Mirki pɔ́nɔ́ yõlɛ

Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyı́ nɛ: «Máh lésõ
mɛ yé wrɔ́ sɛ̃́, képah ye mé náh kwãh tɛ̃́ tyi nɔ́pi
yo yé tyı́. 5 Ǹtɛ núkúnúkú, mé mɛ n yuku ń tɔ̃́-ò
tnɔ̂, tɛ́ yé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh se mɛ ńnɛ n piki n yah
nɛ, ńyãh se mé n yuku nɩ? 6 Tyi nónó-á mé yo
yé tyı́, sépi yèkwɔrɩ ye yé fɔkɔ fil yɔ̀ kɛ̀. 7 Ǹtɛ
mé kɩ gbɩ yo yé tyı́. Máh kɩ sɔkɔ, képah kɩ nɛkɩ
kal yélɛ. Máh kɩ sɔ́kɔ́-ńkɛ̃̂nɛ, nɛ̂-á yĩnɛ à pɔ yé
yohnɩ n mɔ, à náh n pɔ n pi. Ǹtɛ máh kɩ kyɩ, mé
kɩ à tɛkɩ mɔ yé kɔ̃. 8 Tɛ́ ǹmɔ-à pɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, à kɩ
tyı́pɛ̂l, ànɛ̂ gbɩ wɛ̃kì, ànɛ̂ Liyel tukey tyı́ yo wah
kèkõyɔ̃́ névye syah, kɩ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ pǎh mɛ
pílkı́nɔ́lɛ sépi pól sɔkɔ. 9 À kɩ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-
á pé tyı́pékèlɛ, péwɔ yõ sɛ̃́-ńkɛ̃̂-á. 10 Tɛ́ kɩ kélɛ pè
wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-á mɛ gbɩ wɛ̃kì tyı́ sɔkɔ, péwɔ-á n sɔkɔ
Sú Liyel tyı́, tɛ́ pè náh tɔ̃ pé wɛ n pi. 11 Tɛ́ kɩ tɔ̃
kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-á mɛ Liyel tukey tyı́ sɔkɔ, nɛ̂-á

kèkõyő mɛ̀ névye fnɛ̀-òlɛ, lékàh-á mɛ tɛ ǹmɔ tyí.*
12 Tyi náhnáh tɔ̃ mɛ ń tyí yo yo tɛ̃̆nɛ yé tyí. Ǹtɛ
máh kɩ sè yo yé tyí núkúnúkú, sè kɩ kăn pɩ yélɛ.
13 Liyel Mirki nɛ̂-á gbɩlɛ névyelɛ n wɛ̃kɩ Liyel tyí
sɔkɔ, ǹmɔ-à pɔ gbı̃́ nɛ̂nɛ, à kɩ pɔ yé yah tɛ̃ yé
kɔ̃ yé kɩ gbɩ dùkù pól pı̃ Liyel tyí sɔkɔ. Ǹ yah
yı̃̋ wɛlɔ náh à kɩ pɔ n yo dɛ́! Wăh tyi nónó pól
noh, sépi ye à kɩ pɔ yo yé tyí ànɛ̂ tyi nónó-á mɛ
n pi. 14 À kɩ tyilɛ n wɛ n syi ńmɔ tyí kɩ n yo yé
tyí. Képah ye, ǹmɔ gbɔ̃̀ yõ ńmɔ yı̃n kɩ n gbilki.
15 Kwâh nɛ̂-á fyɔ̀ mɛ Sú Liyel tyí, ńmɔ tɔ tyí ye
kélɛ. Képah ye ń kɔ̃ mé nɛ Liyel Mirki-á kɩ ńmɔ
tyilɛ n wɛ n syi n yo yé tyí.»

Yèkwɔrɩ vı̃̀nmɔnpɩnɔlɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ

16 Képah yóntɛnɔ náh, Yesu tɔ̃ nɛ: «Dŏ kwéy,
yé náh tɔ̃ ń wɛ n pi. Tɛ́ dŏ kwéy képah náh, yé
kɩ tɔ̃ ń wɛ.» 17 Képah tɛ̃̆nɛ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú túkù tyah
n yo wɛ̃ tyí nɛ, wɛy nɛ̂-á à n yo pé tyí yɔ̀ nɛ dŏ
kwéy, pé náh tɔ̃ pé wɛ n pi, tɛ́ dŏ kwéy képah
náh, páh kɩ tɔ̃ pé wɛ, képah yõ se pɩ tir nɛ̂nɛ nɩ?
Ànɛ̂ tir nɛ̂ se à n yo sɛ̃́ yɔ̀ nɛ, páh n sɔkɔ Sú Liyel
tnɔ̂ nɩ? 18 Dŏ kwéy nɛ̂ tyí-á à n yo yɔ̀, tir nɛ̂ se
képah n wɛ̃kɩ nɩ? Pépi náh mɛ ǹ wɛy mɛ̀ syíkí-
ńsah wɛ dɛ́! 19 Ǹtɛ Yesu-á pı̃ nɛ, păh mɛ n yah
n kɔ̃ pé píkínyah-ńsahlɛ, à yo pé tyí nɛ: «Máh
yo yé tyí nɛ dŏ kwéy, yé náh tɔ̃ ń wɛ n pi, tɛ́ dŏ
kwéy képah náh, yáh kɩ tɔ̃ ń wɛ, képah tyí yõ ye
yé n piki n yah wɛ̃nɛ yɔ̀ kɛ̀? 20 Kègbɩgbɩ tɛ̃̆ yõ, mé
kélɛ n yo yé tyí, yé kɩ pɔ n gbo kɩ yɑ̃m yɑ̃m tyilɛ

* 16:11 16.11 - Kèkõyő névye fnɛ̀-ò nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, sétɑ̃̀n yɔ̃̆tɛ̃ ye.

n yo, tɛ́ kèkõyɔ̃́ névye kɩ mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ sɔkɔ. Yé kɩ
mɛ yèkwɔrɩ sɔkɔ, ǹtɛ yé yèkwɔrɩ kɩ pɔ vi mɔ pɩ
nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ. 21 Sê-à pilɛ n dubi gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, yèvyãhrɩ
pɩ gbɩ̃́-á yĩni tɛ̃ ǹ tyí sɛ̃́, kè n nɛ yèkwɔrɩlɛ ǹ tyí.
Ǹtɛ wàh dubi tɛ, névi wɛ́ndubinmɔnɔlɛ kèkõyɔ̃́
ǹ tyí, kè n pɩ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ ǹgbɛ̃nɛ ǹ tyí. Ǹ dyɔ n fwɔ
ǹ yèvyãhrɩ pínsɔkɔnɔ tyílɛ. 22 Sɛ̃́ yé yépi tɔlɛ
yèkwɔrɩ sɔkɔ núkúnúkú yɔ̀. Ǹtɛ mé kɩ tɔ̃ pɔ n
yah n pi yé tyí. Képah sɔkɔ, kè kɩ pɩ nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ
yé tyí kègbɩ tɛ̃́nɛ, nɩ̀vɩ̀nɩ̀ nɛ̂-á nɛy náh fɛ̃ kè tɛ̃ n
syi n pi yé tyí. 23 Lésõ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀-à pɔ nɔ, yé náh
tɔ̃ ń piki n yah n pi tir yɔ́ ńtɛ̃ tyílɛ. Kègbɩgbɩ tɛ̃
yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, yâh kwáhdúkú nɛ̂ ni Sú
Liyel tyí ńmɔ yĩn yõ, à kɩ kélɛ yé kɔ̃. 24 Tɛ́ à pɔ
syɩ núkúnúkú tyí, yé náh tɔ̃́nɩ̀ mɛ kwâh yɔ́ ńtɛ̃ ni
ńmɔ yĩn yõ. Yé nɛ n ni, yé kɩ n wɛ n syi. Képah
sɔkɔ, yé nɩ̀vɩ̀nɩ̀ kɩ syɩ ké yɩ̃̀n tyí.»

Yesu tɛ̃ wɛ kèkõyɔ̃́ tyí

25 Képah náh, Yesu tɔ̃ nɛ: «Mé ye tyi nɔ́pi pól
yãh yé tyí sèmɩ̃̀rn sɔkɔ. Tɛ́ sõ yɔ́ mɛ n pi, mé náh
tɔ̃ n yãh n pi yé tyí sèmɩ̃̀rn sɔkɔ. Ǹtɛ mé kɩ Sú
Liyel tyí yo wah pallɛ yé tyí. 26 Lésõ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̃̀-à pɔ
nɔ, yé kɩ ǹnɛ n ni ńmɔ yĩn yõ. Tɛ́ mé náh yo yé
tyí nɛ ńmɔ-á kɩ n ni ǹnɛ yé tyí dɛ́. 27 Yé náh wɛ
di, yé tyí nɔ Sú Liyel tyí. Ńmɔ tyí-á nɔ yé tyí, tɛ́
yé sɛ̃ ké yõ nɛ máh wil ǹmɔ tyí, képah ye yé tyí
nɔ ǹ tyí. 28 Sú Liyel tyí ye mé wil à pɔ kèkõyɔ̃́.
Ǹtɛ núkúnúkú, mé kɩ tɔ̃ yal kèkõyɔ̃́ kɩ n yuku n
pi ǹmɔ tyí.»

29 Yesu-á yo sɛ̃́, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nɛ ɔ̃hɔ̃̂, núkúnúkú
tɛ̃̂nɛ, wǎh pyě mɛ tyilɛ n yo n wah pallɛ sèmı̀rn
mí-ńkɛ̃̂nɛ. 30 Pépi-á pĩ núkúnúkú nɛ, wǎh tyi
póllɛ n pnɛ. Pǎh nɛ à piki n yah n pi tir nɛ̂nɛ,
à n nɛ n mɛ kè pĩ n tɛ. Képah-á pépi sɛ̃ ké yõ nɛ,
wǎh wil Liyel tyí. 31 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Yé
sɛ̃ ńmɔ yõ núkúnúkú yé yo kɛ̀? 32 Ǹtɛ gbĩ yɔ́ mɛ
n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú ńtɛ̃nɛ yɔ̀, nɛ̂ sɔkɔ-á
yé pól kı to karkı, kı sɔkɔ yé wı̀l-ǹtɑ̃̀n sɔkɔ, tɛ́ kı
ńmɔ sah ń gblɔ̃̌y. Ǹtɛ Sú Liyel kı mɛ ńnɛ. Képah
ye mé náh kı n mɛ n pi ń gblɔ̃̌y. 33 Ńmɔ mɛ ké tyí
nɛ yé yèvını wɛ ńmɔ tyí, képah ye mé tyi nɔ́pi yo
yé tyí. Yé kı yèvyɑ̃hrı pı n pi kèkõyɔ̃́ sɔkɔ. Ǹtɛ
yé káh tíki pı, ńmɔ ye tɛ̃ wɛ kèkõyɔ̃́ tyí.»

17

Yesu nîrî pínɔ́lɛ

1 Yesu-á képah yo tɛ sɛ̃́, à ǹ yah yɔ̃ yĩ̂nyõ tɛ́
nɛ: «Bɔ̃̌, ké gbĩ́ ye nɔ núkúnúkú. Gbílkínɔ́ sah
ńmɔ yõ, ńmɔ tɔ mó gbílkínɔ́ sah á yõ. 2 Áwɔ ye
tɛ̃̂nwɛnɔlɛ ń kɔ̃ no pól yõ, nɛ mé tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ
pé pól kɔ̃, nónó-á á dahbı ń gbɔ̃̀. 3 Áwɔ nɛ̂-á
Liyel núkúníńɛ kègbı yõ, pàh áwɔ pĩ, tɛ́ ńmɔ Yesu
Krista pĩ, ńmɔ nɛ̂-á á tɛkı mɔ, képah ye tyɛ́-ńkɛ̃̂
minnɛ. 4 Wáh tɔ̃̀ nɛ̂ dahbı ń gbɔ̃̀ pı pı tɛ̃̂nɛ, mé ye
kè pı tɛ. Ńmɔ ye gbílkínɔ́ sah á yõ sétáh yõ sɔkɔ.
5 Núkúnúkú tɛ̃̂nɛ Bɔ̃̌, gbílkínɔ́ nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ ńmɔ yõ
á gbɔ̀pɔ kèkõyɔ̃́ mɔ́-ńkɛ̃̂ gbĩ́ dùkùlɛ, képahlɛ ńmɔ
kɔ̃ á gbɔ̀pɔ sɔkɔ ńtɔ̃.

6 Wáh nónó wilki kèkõyɔ̃́ névye sɔkɔ à ńmɔ kɔ̃,
mé ye á dùkùlɛ pè wɛ̃kɩ. Áwɔ tyí ye sɔ̃̀ pélɛ, tɛ́
á mɛ pélɛ ńmɔ gbɔ̃̀ dahbɩ, pè mɛ á wɛy fɛ̃ syi.
7-8 Wáh wɛlɔ nónó yo ń tyí, mé ye sè yo pé tyí,
pè mɛ sè fɛ̃ syi. Pè pĩ yĩ́ nɛ, máh wil áwɔ tyí, tɛ́ sɛ̃
ké yõ nɛ áwɔ-á tɛkɩ mɔ ńnɛ. Képah ye, núkúnúkú
tɛ̃̀nɛ, pè pĩ nɛ wáh yĩ̂ nónó póllɛ ńmɔ kɔ̃, săh wil
áwɔ tyí. 9 Păh pɩ áwɔ tyílɛ sɛ̃́, képah ye mé álɛ
n ni pépi tyí. Mé náh mɛ álɛ n ni kèkõyɔ̃́ névye
tɛ̃ wɔ tyí dɛ́! Wáh nónónɛ ń gbɔ̃̀ dahbɩ, pépi tyí
ye mé n ni álɛ. 10 Nónó pól-á áwɔ tyílɛ, ńmɔ
tɔ tyí ye pélɛ. Nónó pól-á ńmɔ tyílɛ, áwɔ tɔ tyí
ye pélɛ. Tɛ́ pépi gbɔ̃̀ yõ, gbílkínɔ́ mɛ n sah ńmɔ
yõ. 11 Ǹtɛ dǒ kwéy, ńmɔ kɩ n pɔ n pi áwɔ tyí.
Mé náh kɩ tɔ̃ n mɛ n pi kèkõyɔ̃́ sɔkɔ. Ǹtɛ pépi
wɔ kɩ mɛ kèkõyɔ̃́. Bɔ̌, áwɔ nɛ̂-á pèkè kɛ̃̀nɛ, pè
tɛ̃ n sah á tăhkɩ̀ gbɔ̃̀ yõ, képah nɛ̂-á á ńmɔ kɔ̃.
Képah sɔkɔ, pè kɩ pɩ núkúlɛ sɔ̃́-á áwɔ ànɛ̂ ńmɔlɛ
núkúlɛ. 12 Máh sɔ̃̀ mɛ pélɛ gbĩ́ nɛ̂nɛ, mé pè tɛ̃
sah á tăhkɩ̀ gbɔ̃̀ yõ, képah nɛ̂-á á ń kɔ̃. Mé pé yõ
syɩkɩ pallɛ, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ tyí náh yɩkɩ pé sɔkɔ, à wil
nɛ́núkù mɛ̀ tyí sɔkɔ, nɛ̂ tyí-á sɔ̃̀ yĩnɛ kè yɩkɩ, á
wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ tyi wã́rkínsàhnɔ́ kɔ̃ sè wɛ n wil.
13 Ǹtɛ núkúnúkú, ńmɔ-á n pi áwɔ tyí, képah ye
mé tyi nɔ́pilɛ n yo tɛ́ ń sah kèkõyɔ̃́ sɔkɔ, nónó-á
kɩ pè kɔ̃ pè kɩ mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ yèsyɩ̀kɩ̀ sɔkɔ ńmɔ tyí
kɔ̃lɛ. 14 Mé á wɛy yo pé tyí. Pè náh tɔ̃ pɩ kèkõyɔ̃́
tyílɛ, sɔ̃́-á ńmɔ náh pɩ kèkõyɔ̃́ tyílɛ. Képah ye,
kèkõyɔ̃́ névye pé dyɔlɛ n yɔ. 15 Mé náh mɛ álɛ n

ni nɛ, á pè tɛ̃ n yal kèkõyő dɛ́! Ǹtɛ nɛ n yah pé
yõ, pèkè pí-ò káh tɛ̃ wɛ pé tyí. 16 Sɔ̃-á kèkõyő tyí
náh ńmɔlɛ, sɛ̃́ ye kèkõyő tyí náh pépi tɔlɛ. 17 Pè
wilki n sah á tyí yõ á gbɩ gbȍ yõ. Á wɛynɛ, gbɩ
ye kélɛ. 18 Wáh ńmɔ tõ sɔ̃ kèkõyő sɔkɔ, sɛ̃́ ye mé
pé tɔlɛ n tõ kèkõyő sɔkɔ. 19 Ńmɔ ń gblɔ̌ynɛ álɛ n
kõ ń tɔ̂ɔ́ pépi yĩnnɛ, nɛ pé tɔ nɛ n mɛ áwɔ tyí yõ
gbɩ tɛ̃́ yõ.

20 Ǹtɛ mé náh mɛ álɛ n ni pépi ó yĩnnɛ dɛ́!
Nónó tɔ-á kɩ pɔ n sɛ̃ n pi ńmɔ yõ pépi tyíyónɔ́ gbȍ
yõ, pépi tɔ tyí ye mé n ni álɛ. 21 Mé álɛ n ni nɛ pé
pól pɩ núkúlɛ. Ǻwɔ nɛ̂-á Bɔ̌lɛ, áwɔ ànɛ̂ ńmɔ-á mɛ
núkúlɛ sɔ̃́, pépi ànɛ̂ ápi tɔ pɩ núkúlɛ sɛ̃́, kèkõyő
névye kõ pè pĩ nɛ áwɔ-á tɛkɩ mɔ ńnɛ. 22 Wáh
gbílkínɔ́ sah ńmɔ yõ sɔ̃, ńmɔ tɔ ye gbílkínɔ́ sah
pé yõ sɛ̃́, nɛ pè pɩ núkúlɛ sɔ̃-á áwɔ ànɛ̂ ńmɔlɛ
núkúlɛ. 23 Ńmɔ mɛ pélɛ, áwɔ mɛ ńmɔlɛ. Kǎh pɩ
sɛ̃́, pè kɩ pɩ yĩ̋ núkúlɛ. Képah sɔkɔ, kèkõyő névye
kɩ pĩ nɛ, áwɔ-á tõ ńmɔlɛ, ànɛ̂ no nɔ́pi tyí-á nɔ á
tyí, sɔ̃-á ńmɔ tyí nɔ á tyí. 24 Bɔ̌, wáh nónónɛ ń
gbȍ dahbɩ, mé mɛ ké tyí nɛ pépi tɔ nɛ n mɛ ńnɛ
máh kɩ n mɛ n pi ńyãh sɔkɔ, pè mó ń tɔ̃́rí wɛ.
Ńmɔ tyí-á mɛ nɔ́nɔ́lɛ á tyí kèkõyő mɔ́-ńkɛ̃́ gbĩ̋
dùkùlɛ sɛ̃́, képah ye á tɔ̃́rí mɛ̀nɛ ń kõ. 25 Bɔ̌, áwɔ
nɛ̂-á mɛ tómm, kèkõyő névye náh ǹ pĩ, ǹtɛ ńmɔ
wɔ ǹ pĩ. Tɛ́ no nɔ́pi tɛ̃ wɔ pĩ nɛ, áwɔ-á tõ ńnɛ.
26 Mé ye á dùkùlɛ pè wɛ̃kɩ, tɛ́ kɩ tɔ̃ á dùkùlɛ pè
wɛ̃kɩ n pi, nɛ ńmɔ tyí-á nɔ sɔ̃ á tyí, kénɛ tyínɔnɔ
dùkù nɛ n mɛ pé tɔ sɔkɔ, ànɛ̂ ńmɔ mó nɛ n mɛ
pélɛ.»

18

Yesu tɛ̃́nɔ́lɛ

1 Wɛlɔ nɔ́pi yóntɛnɔ náh, Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̀̃ sɑ̃́hpú
wil sɔkɔ à kyɩ de sésân swɑ̃h yɔ́ sɔkɔ Sedrɔ̃
nítókahnɩnɛ. 2 Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̀̃ sɑ̃́hpú sɔ̀̃ dar tɛ́
wɛ̃nɛ n tuke n mɔ n pɔ nɛ́npɔ́. Képah ye,
Nsyudasɩ nɛ̂-á sɔ̀̃ mɛ vɩ̀nɔ́ sɔkɔ Yesu náh, ǹ tɔ sɔ̀̃
nɛ́npɔ́ pĩ. 3 Képah sɔkɔ, sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̀̃tɑ̃m
ànɛ̂ Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú mɛ sràsyɩ́bɩ́ tɩ̃̀nkɩ̀ ànɛ̂ Liyel
nɩ́-ńsah gbô syɩ́kɩ́pú tɔ̃. Nsyudasɩ mɛ pépi yah
tɛ̃ à pɔ de pélɛ swɑ̃h mɛ̀ sɔkɔ. Nɩ̀ sɔ̀̃ mɛ pé tyɩ́
wóhntɛ̃nyɩ̃nnɔlɛ pé gbɑ̀̃n sɔkɔ, ànɛ̂ fɔ̀tnɔ̀nɔ́lɛ, à
tahlɩ mɛ́fwóyɩ̂ tyɩ́. 4 Ǹtɛ tir nɛ̂-á sɔ̀̃ nɛ n pɩ n pi,
Yesu-á sɔ̀̃ mɛ kè pĩ sɛ̃́, à nɔ de pé tnɔ̂ tɛ́ pè piki
yah nɛ, nɛ̂ se pè n yah n kɔ̃ nɩ? 5 Pè mɛ à syah nɛ,
Nasarɛtɩ kwil Yesu-á. À mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Ńmɔ
ye.» Tɛ́ Nsyudasɩ nɛ̂-á kɩ sɔ̀̃ à dahbɩ n pi pé gbɔ̀̃,
ǹmɔ sɔ̀̃ mɛ yɩ̃́nntɛ̃̀nɔ́lɛ gbɔ̀pɔlɛ. 6 Yesu-á fyɔ̀ yo
pé tyɩ́ nɛ péwɔ-á, pè pé syɩ náhsékǔrnnɛ à kyɩ
syɩkɩlɩ sétáh. 7 À mɛ tɔ̃ ǹ syɩ pè piki yah nɛ, nɛ̂
se pè n yah n kɔ̃ nɩ? Pè mɛ nɛ, Nasarɛtɩ Yesu-á.
8 Képah sɔkɔ, à mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Mé ye kè yo
tɛ yé tyɩ́ nɛ ńmɔ-á. Ǹmɔ-à kɩ nɛ̂ yé n yah n kɔ̃,
yé yɛ no nɔ́pi kɔ̃ pè nɛ n yuku.» 9 Képah-á pɩ sɛ̃́,
wǎh lésõ wɛy nɛ̂ yo sah, kè wil. À lésõ nɛ: «Bɔ̌,
wáh nónónɛ ń gbɔ̀̃ dahbɩ, mé náh yɛ pé sɔkɔ yɔ́
ńtɛ̃ tyɩ́ yɩkɩ.»

10 Tɛ́ dɩ̃́ yɔ́ tɔ lésõ mɛ pélɛ pè n ye Malkusilɛ.
Sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̀̃tɛ̃ ǹgbɛ̃ tɔ̀̃npɩ ye ǹnɛ. Tɛ́

Simo-Pyɛrɩ tyɩ́ kèkɩ́rkɩ̀ yɔ́ sɔ̃̀ mɛ. À mɛ kè yɔrɩ dɛ
à kénɛ dɩ̃́ gbɔ̃̀yɔ̃̀ sɔ̃̀ níkɩ́ kõ kãm. 11 Ǹtɛ Yesu mɛ
yo Pyɛrɩ tyɩ́ nɛ: «Á kèkɩ́rkɩ̀ dyɩ ké gbô sɔkɔ. Á se
mɛ n sõ nɛ, Sú Liyel-á yèvyãhrɩ nɛ̂ yah tɔkɔ sah
nɛ mé pɔ n pɩ, máh kɩ kè yahle?»

Tyi nónó-á pɩ sárká syɩ̂nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ An tɩ̃̀nnɛ

12 Képah náh, sràsyɩ́bí tɩ̃̀nkɩ̀ ànɛ̂ pé yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃,
ànɛ̂ Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah gbô syɩ́kɩ́pú mɛ Yesu
tɛ̃, tɛ́ à pukubi, 13 à yuku ǹnɛ An ǹgbò tyɩ́. Kayifi
nɛ̂-á sɔ̃̀ sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pú yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ léyɩ́lɛ,
ǹmɔ dɛ́ndɩ̃́ ye sɔ̃̀ An mɛ̀nɛ. 14 Tɛ́ kénɛ Kayifi mɛ̀
wɔ ye lésõ vi mɔ pé no Nsyifunɔ yɔ̃̀tãmnɛ nɛ ńkɛ̃́:
«Dɩ̃́ nɛ́núkù-à kɩ ku no pól yɩ̃nnɛ, képah kɩ nɛkɩ
kal álɛ.»

15 Simo-Pyɛrɩ ànɛ̂ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò yɔ́ sɔ̃̀ mɛ Yesu
sɔ̃̀ tɛ̃. Képah sɔkɔ, sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃-
á sɔ̃̀ mɛ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò mɛ̀nɛ n pnɛ sɛ̃́, ǹmɔ mɛ
de yuku Yesulɛ sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ gbô
sɔkɔ. 16 Ǹtɛ Pyɛrɩ wɔ sɔ̃̀ mɛ yɩ̃n tɛ̃ kégbɔ́, gbô yah
sɔkɔ. Tɛ́ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò nɛ̂-à sɔ̃̀ sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pu
yɔ̃̀tɛ̃ ǹgbɛ̃ nɛ́pɩ̃́nɩ́nɛ, ǹmɔ mɛ wil pɔ yo mɔ tɔ̃̀npɩ
pi tyɩ́ nɛ̂-á gbô syɩ́kɩ́-òlɛ, tɛ́ Pyɛrɩ kɔ̃ à de. 17 Tɛ́
Pyɛrɩ-á n de, kénɛ tɔ̃̀npɩ pi mɛ̀ mɛ à syah nɛ, ǹmɔ
tɔlɛ Yesu mɛ̀ tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò kó ǹnɛ nɩ? Pyɛrɩ mɛ à syah
nɛ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò náh péwɔlɛ dɛ́! 18 Ǹtɛ vɩrɩ sɔ̃̀ mɛ
n pɩ. Kăh pɩ sɛ̃́, tɔ̃̀npɩbɩ ànɛ̂ Liyel ní-ńsah gbô

syíkípú sɔ̀̃ mɛ nyàh mɔ sah n wnɛ, tɛ́ Pyɛrɩ tɔ
mɛ nyàhlɛ n wnɛ pélɛ.

19 Tɛ́ Yesu wɔlɛ, sárká syínwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̀̃tɛ̃ ǹgbɛ̃
mɛ tyah ǹmɔlɛ n piki n yah ǹ tɔ̀̃ sɑ̃́hpú ànɛ̂ ǹ
névye kwɔ́nɔ́ tyí sɔkɔ. 20 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ:
«Mé sɔ̀̃ mɛ ń wɛynɛ n yo n dal n mɔ no pól yɩ̃́
yah. Tɛ́ mɛ kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́ Liyel ní-ńtɑ̂n
vɩ̀ sɔkɔ, ànɛ̂ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, ńyɑ̃h sɔkɔ-á
Nsyifunɔ pól wɛ̃nɛ n tuke n mɔ. Mé náh tir yɔ́
ńtɛ̃ yo sètɩ̀n sɔ̀̃ sɔkɔ. 21 Tɛ́ kwâh nɛ̂ pɩ á ńnɛ n
piki n yah sɛ̃́? Nónó-á ń wɛy noh, pépi piki yah
nɛ̂-á mé yo. Máh nɛ̂ yo, pépi wɔ kè pɩ̃.» 22 Yesu-á
fyɔ̀ képah yo, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú sɔkɔ nɛ̂-
á sɔ̀̃ mɛ nɛ́npɔ́, ǹmɔ Yesu létáh mɩ tɛ́ nɛ, sárká
syínwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̀̃tɛ̃ ǹgbɛ̃ tyí se à n wɛkɩ sɛ̃ yɔ̀ nɩ?
23 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Máh kɩ mɛ wɛ̀ntùkù
wɛkɩ, kélɛ ń wɛ̃kɩ. Ǹtɛ máh kɩ mɛ wɛkɩ plɛ, kwâh
nɛ̂ pɩ tɛ́ á ń mɩ?» 24 Képah sɔkɔ, An mɛ Yesu
tɛkɩ mɔ sárká syínwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̀̃tɛ̃ ǹgbɛ̃ Kayifi tyí sɛ̃
púkúbínɔ́lɛ.

25 Légbɩ̃́nɛ, Simo-Pyɛrɩ sɔ̀̃ mɛ yɩ̃n tɛ̃ nyàhlɛ n
wnɛ sɛ̃. Pè mɛ à piki yah nɛ, ǹmɔ tɔlɛ, dɩ̃́ mè tɔ̀̃
sáh-ò kó ńnɛ nɩ? À mɛ ǹ vyɑ̃h kɔ̃lɩ nɛ, ǹ tɔ̀̃ sɑ̃́h-ò
náh péwɔlɛ dɛ́. 26 Pyɛrɩ-á lésɔ̃ dɩ̃́ nɛ̂ níkí kɔ̃ kɑ̃m,
ǹ tyí névi yɔ́ lésɔ̃ mɛ sárká syínwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̀̃tɛ̃ ǹgbɛ̃
tɔ̀̃npɩlɛ. Kénɛ tɔ̀̃npɩ-á Pyɛrɩ wɛ, à à syah nɛ, ǹmɔ-
á lésɔ̃ pé kyɩ wɛ ànɛ̂ Yesulɛ swɑ̃h sɔkɔ. 27 Pyɛrɩ
tɔ̃ ǹ vyɑ̃h kɔ̃lɩ. Nɛ́npɔ́ swɔ, sénpɛ gbo.

Pilati Yesu kònmɔnɔ wɛ̃̀kɩ̀ kɔ̃

28 Képah tɛ̃nɛ, pè Yesu tɛ̃ yal Kayifi tı̃nnɛ, tɛ́
yuku ǹnɛ Wrome gbɛ̃nyah yah tɛ̃-ò tı̃nnɛ. Séngbɔ̃
púpú ye sɔ̃ pè pı képahlɛ. Pǎh yı̃ni tɛ̃, Nsyifunɔ
yɔ̃tãm náh fɛ̃ syi de ǹ gbô sɔkɔ. Pè náh sɔ̃ mɛ ké
tyí nɛ pé pé gblɔ̌y silki, pé vyãh mó dɛ Nsyifunɔ
yɔ̃rı tyɛ́nɔ́ syáh yõke yɔ̃́nɔ́ sɔkɔ.* 29 Kǎh pı sɛ̃́,
Wrome gbɛ̃nyah yah tɛ̃-ò dı̃́ Pilati mɛ wil pɔ pé
tnɔ̂ kégbɔ́, à pɔ pè piki yah nɛ, tyítúkù nɛ̂ se dı̃́
mɛ̀ pı pè yo nı? 30 Pè mɛ à syah nɛ, dı̃́ mɛ̀-à sɔ̃ mɛ
tyítúkù pí-òlɛ ńkɛ̃nɛ, pépi se náhkı pɔ ǹnɛ ǹmɔ
tyí nı? 31 Képah tɛ̃nɛ, Pilati mó Nsyifunɔ syah
nɛ, pè nɛ n yuku ǹnɛ, pè kyı à tuke pé gblɔ̌y à
yı̃nɛ pé tyi kɔ̃nsàhnɔ́lɛ. Ǹtɛ pé tɔ mɛ à syah nɛ,
névi kònmɔnɔ gbàh náh dɛ mɔ pépi tyí. 32 Képah
sɔkɔ, Yesu-á lésõ nɛ̂ yo sah à ǹ gblɔ̌y ku dùkù tyí
yo wah, kè wil.†
33 Kǎh pı sɛ̃́, Pilati mɛ ǹ syı de ǹ gbô sɔkɔ,
tɛ́ Yesu ye pɔ piki yah nɛ ńkɛ̃́, ǹmɔ se Nsyifunɔ
yɔ̃tɛ̃nɛ nı? 34 À mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Áwɔ se sõ tɛ̃ n yo
kélɛ á gblɔ̌y, tı̂̃ ǹnî se yo ǹ syah kélɛ?» 35 Pilati mɛ
à syah nɛ, Nsyifu se yɔ́ péwɔ tɔlɛ nı? Ǹ yɛ̃́ngbɛ̃́
yı̃̀kı̃̀ névye ànɛ̂ pé sárká syínwı̃̀lkı̃̀pu yɔ̃tãm-á pɔ
ǹnɛ péwɔ tyí. Tir nɛ̂ se à pı nı? 36 À mɛ yo ǹ tyí
nɛ: «Kèkõyɔ̃́ mɛ̀ sɔkɔ náh ń tɔ̃rí n wil. Kàh sɔ̃

* **18:28** 18.28 - Nsyifunɔ nónó-à sɔ̃ pı soh névyelɛ nónó náh pı Nsyifunɔlɛ, Nsyifunɔ yɔ̃rı tyɛ́nɔ́ syáh déntɛnɔ sɔkɔ, pé vyãh n dɛ kénɛ syáh yõke yɔ̃́nɔ́ sɔkɔ. † **18:32** 18.32 - Yesu lésõ kè yo sah nɛ pǎh kı pé dɔkɔ mɔ dahnı yõ. Yah n tɛ Nsyɔ̃ 3.14. Sɛ̃ ye ńtyı̃́nɔ kè pɔ pı. Nsyifunɔ ńkɛ̃nɛ tyípêl pípúlɛ n minki n ko, ǹtɛ Wrome tãn wɔ n mó tyípêl pípúlɛ n syı dahnı yõ.

mɛ n wil kèkõyɔ̋ mɛ̀ sɔkɔ, ń tɔ̃̏npɩbɩ náhkɩ sɔ̃̏ ń
fwo syi, mé náh náhkɩ n de n pi Nsyifunɔ yɔ̃̏tãm
gbɔ̃̏. Ǹtɛ ɔ̃̋ɔ̃ dɛ́, ń tɔ̃̋rɩ́ náh wil ásɔ̂̏.» 37 Képah
tɛ̃̏nɛ, Pilati mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, yɔ̃̏tɛ̃̏-á ǹnɛ kɛ̀? Ȁ
mɛ nɛ: «Áwɔ ńtɛ̃ vyãh sɔkɔ ye kè wil nɛ yɔ̃̏tɛ̃̏-
á ńnɛ! Ǹmɔ pɔ́nɔ́lɛ kèkõyɔ̋ à pɔ dubi, gbɩ tyɩ́ yo
n wah yĩn ye. Nónó-á mɛ gblɔ névyelɛ, pépi kɩ ń
tyɩ́yónɔ́lɛ n noh n tɛ̃ yĩn.» 38 Pilati mɛ à piki yah
nɛ, kwâh nɛ̂ se gbɩlɛ nɩ?

Kénɛ wɛlɔ yóntɛnɔ náh, Pilati tɔ̃ ǹ syɩ wil à kyɩ
yo Nsyifunɔ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃̋: «Ńmɔ náh pílkɩ́-ńsah yɔ́
ńtɛ̃ wɛ dɩ̃́ mɛ̀ tyɩ́. 39 Tɛ́ à yĩnɛ máh dar tɛ́ kélɛ
n pɩ sɔ̃̋ yé tyɩ́, yimɛyɩ́ mé ńkɛ̃̋nɛ yé sɔkɔ yɔ́ wilki
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ ǹ fĩn n mɔ yé yɔ̃̋rɩ tyɛ́nɔ́ syáh
syah gbĩ̋nɛ. Kăh pɩ sɛ̃̋, yé se mɛ ké tyɩ́ nɛ mé yépi
Nsyifunɔ yɔ̃̏tɛ̃ dɩ̃́ fĩn n mɔ?» 40 Képah tɛ̃̏nɛ, pè
gbo mɔ tũ nɛ ńkɛ̃̋, ɔ̃̋ɔ̃, à ǹmɔ sah, à mó Barabasɩ
wɔ fĩn mɔ. Tɛ́ kèlékɛ̃ névi ye mó tɔ̃ sɔ̃̏ Barabasɩ
mɛ̀nɛ.

19

1 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ pè kɔ̃ pè Yesu tɛ̃ kyɩ
ko yèfõhlɛ. 2 Sràsyɩ́bɩ́ mɛ pǎ̃n yɔ̃̏kɔ̃ pɩ dyɩ à kɔ̃
yɔ̃̏tɔ̃rɩ́ yɔ̃̋kúrɩ́lɛ, tɛ́ mɛ fwɔ̀mɔ̀nsãh* ǹgbɛ̃ yɔ́ mɔ
à kɔ̃. 3 Képah tɛ̃̏nɛ, pè nɔ de ǹnɛ tɛ́ n yo ǹ tyɩ́
nɛ, Nsyifunɔ yɔ̃̏tɛ̃ dɩ̃́, páh n wɛkɩ ǹ tyɩ́! Tɛ́ mɛ
ǹ létáhlɔ́lɛ n kɔ̃lɩ. 4 Képah sɔkɔ, Pilati tɔ̃ ǹ syɩ
wil pɔ yo tɔ́wû tyɩ́ nɛ, pè yah yɔ̀, páh kɩ Yesu
wilki pɔ kégbɔ́ sɔkɔ, képah sɔkɔ pǎh kɩ pĩ nɛ pé

* **19:2** 19.2 - Yɔ̃̏tɔ̃rɩ́ fwɔ ye sɔ̃̏ fwɔ̀sãhlɛ.

náh pílkí-ńsah yɔ́ ńtɛ̃ wɛ ǹ tyí. 5 Yesu mɛ wil
pɔ kégbɔ́ pɛ̏n yɔ̃̏kɔ̃lɛ ǹ yɔ̃ sɔkɔ, ànɛ̂ fwɔ̀mɔ̀nsãh
ǹgbɛ̃nɛ mɔ́nɔ́lɛ ǹ tyí. Képah tɛ̃̀nɛ, Pilati mɛ yo pé
tyí nɛ, pè yah névi mɛ̀nɛ kɛ̀. 6 Sárká syínwȉlkȉpu
yɔ̃̀tãm ànɛ̂ Liyel ní-ńsah gbô syíkípú-á fyɔ̀ à wɛ,
pè gbo mɔ tũ nɛ, à à syı dahnı yɔ̃! À à syı dahnı
yɔ̃! Pilati mɛ yo pé tyí nɛ, péwɔ tɛ̃ wɔ náh pílkí-
ńsah yɔ́ ńtɛ̃ wɛ ǹ tyí. Pépi kyı à syı dahnı yɔ̃
sɔkɔ pé gblɔ̌y. 7 Wǎh yo sɛ̃́, Nsyifunɔ à syah nɛ, tir
kɔ̃̏nsàhnɔ́ yɔ́-á mɛ pépi tyí, ńkɛ̃́ à yĩnɛ képah sɔkɔ
wɛynɛ, ɗĩ́ mɛ̀-á yĩnɛ kònmɔnɔlɛ, wǎh sɔ̃́npílɛ ǹ
gblɔ̌ynɛ n pı Liyel Píɗĩ́nɛ.
8 Pilati-á kénɛ wɛy noh sɛ̃́, tíkí tɔ̃ à gbah tɛ̃. 9 À
mɛ ǹ syı de ǹ gbô sɔkɔ à kyı Yesu piki yah nɛ,
ńyãh se à n wil nı? Ǹtɛ Yesu náh dahbı wilki ǹ
tyí. 10 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ à syah nɛ, péwɔ tyí
se à yahle vȉnmɔnɔlɛ nı? À kó pĩ nɛ, tɛ̃́nwɛnɔ-
á mɛ péwɔ tyí kı fɛ̃ à fin mɔ, képah náh pı kı
fɛ̃ à syı dahnı yɔ̃ nı? 11 Ǹtɛ Yesu mɛ yo ǹ tyí
nɛ: «Tɛ̃́nwɛnɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh n wɛ n pi á tyí ńmɔ
yɔ̃ sɔkɔ, nɛ́ Liyel náh kélɛ ǹ kɔ̃. Képah ye, nɛ̂-á
dahbı ńmɔlɛ á gbɔ̏, ǹmɔ tyípékè kal áwɔ tyílɛ.»
12 Wǎh képah yo, Pilati sɔ̏ mɛ ǹ wɛ́nfinnmɔ-
ńsahlɛ n yah n kɔ̃. Ǹtɛ Nsyifunɔ sɔ̏ mɛ kah gbo
mɔ tũ nɛ, wàh kı à fin mɔ, Wrome kwíltãm yɔ̃̀tɛ̃
Sesar kóɗĩ́ tɛ̃ wɔ náh ǹnɛ dɛ́! Ǹkɛ̃́ névi nɛ̂-á
fyɔ̀ ǹ gblɔ̌ynɛ n pı yɔ̃̀tɛ̃̀nɛ, Sesar sépɛ-á tɛ̃̀nɛ dò.
13 Pilati-á fyɔ̀ wɛlɔ nɔ́pi noh, à pè kɔ̃ pè Yesu tɛ̃
wil kégbɔ́. Tɛ́ mɛ kɔ̃ tɛ̃ tukey tuke tuke kǒ yɔ̃ fĩ́
yɔ́ sɔkɔ, ńyãh-á mɛ mɔ́nɔ́lɛ dyêhlɛ. Pè nɛ́npɔ́lɛ

n ye Kabataleɛ[†] Yebre wɛy sɔkɔ. 14 Ké ɗĩndal kɩ
sɔ̃ n pɩ n pi Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáhlɛ. Tɛ́ gbĩ-á
mɛ yɔ̃̀tah sɩ́rr kénkɔ̃ sɔkɔ, Pilati mɛ yo Nsyifunɔ
tyɩ́ nɛ, pè yah pé yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ kɛ̀. 15 Ǹtɛ pè tɔ̃ kah gbo
mɔ tũ nɛ, à à ko mɔ! à à ko mɔ! À à syɩ dahnɩ
yõ! Pilati mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ pè nɛ pé syɩ dahnɩ
yõ lɛ́? Sárká syɩ́nwɩ̏lkɩ̏pu yɔ̃̀tãm mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ,
yɔ̃̀tɛ̃ yɔ́ ńtɛ̃ náh mɛ pépi tyɩ́, à wil Sesar tyɩ́ sɔkɔ.
16 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ ǹ gbàh dɛ mɔ nɛ à syɩ
dahnɩ yõ.

Yesu syɩ́nɔ́lɛ dahnɩ yõ

Sràsyɩ́bí mɛ Yesu tɛ̃ sɔkɔ. 17 Pǎh n sɔkɔ, pè à kɔ̃
à ǹ syɩ syɩ dahnɩ twah ǹ gblɔ̆y pè wil kwil sɔkɔ, à
yuku fɩ̋ yɔ́ sɔkɔ ńyãh-á pè n ye yɔ̃̀gbèkè tyahlɛ, tɛ́
pè kélɛ n ye Kɔlkotalɛ Yebre wɛy sɔkɔ. 18 Nɛ́npɔ́
sɔkɔ ye pè syɩ ǹnɛ dahnɩ yõ, tɛ́ mɛ nɛ́pȋ nɩ́mɩ́
yɩ́syɔ́ tɔ syɩ dahlɔ yõ ǹ gbɔ̀plɔlɛ, tɛ́ ǹmɔlɛ pé nɩyɔ̃̋.
19 Pilati mɛ wɛy yɔ́ wãrkɩ à syɩ Yesu syɩ syɩ dahnɩ
tyɩ́ ǹ yɔ̃̀tah, nɛ̂ yõ-á kè mɛ wãr̋kɩ́nsàhnɔ́lɛ nɛ ńkɛ̃̋:
«Nasarɛtɩ kwil Yesu, Nsyifunɔ yɔ̃̀tɛ̃.» 20 Pǎh Yesu
syɩ dahnɩ yõ, tɛ́ wɛy nɛ̂ wãrkɩ syɩ kénɛ dahnɩ
tyɩ́, ǹ yɔ̃̀tah, kè sɔ̃ mɛ Yebre wɛy sɔkɔ, ànɛ̂ Latɛ̃
wɛy sɔkɔ, ànɛ̂ Krɛkɩ wɛy sɔkɔ. Tɛ́ ńyãh sɔkɔ-á sɔ̃
pè syɩ ǹnɛ dahnɩ yõ, nɛ́npɔ́ sɔ̃ mɛ yúkɛy kwillɛ.
Kǎh pɩ sɛ̃, Nsyifunɔ náhnáh kè wɛ kar. 21 Képah
sɔkɔ, Nsyifunɔ sárká syɩ́nwɩ̏lkɩ̏pu yɔ̃̀tãm yo Pilati
tyɩ́ nɛ, à káh yɛ wãr̋kɩ́nɔ́ mɛ̀ tɛ̃ sɛ̃ nɛ, Nsyifunɔ

† **19:13** 19.13 - Kabata kɔ́r ye tyah kèyynɛ.

yɔ̏tɛ̃-á. Ǹkɛ̃ à kè wãrkɩ mɔ nɛ, dɩ̃́ mɛ̀-á yo nɛ ńkɛ̃,
Nsyifunɔ yɔ̏tɛ̃-á péwɔlɛ. 22 Ǹtɛ Pilati mɛ yo pé tyí
nɛ, páh fyɔ̀ nɛ̂ wãrkɩ tɛ, kăh kɩ tɛ̃ sɛ̃.

23 Képah tɛ̃nɛ, sràsyíbí-á Yesu syɩ tɛ dahnɩ yõ,
pè ǹ flɔ tɔkɔ à dibi‡ tȁntȁn ǹyɛ̂h à pɔ gbàh sah
ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ tyí. Pé nɛ́núkù núkú pól mɛ tɔkɔ
núkú núkúlɛ. Tɛ́ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ mɛ̀ sȍ mɛ kóhntel-
ńsah kɛ̃nɛ ké tyí. Kè sȍ mɛ fwɔ núkúlɛ à tɔkɔ ké
yɔ̏tah tyí, fɔ́ɔ́ à pɔ syɩ ké sètàhkì sȍ tyí. 24 Pè mɛ
yo wɛ̃ tyí nɛ, pé káh képah wɔ yɔrɩ n tɔkɩ. Pé ye
ǹdan mɔ n yah, kàh kɩ pɩ nɛ̂ tyílɛ. Tɛ́ nɛ̂-á lésõ
wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ ńkɛ̃: «Pè
ń flɔ dibi pé wɛ̃ wrɔ́, tɛ́ ǹdan mɔ à ń fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃
tɔkɔ.»§ Képah wil yĩn ye kè kõ kè pɩ sɛ̃ yɔ̀. Sɛ̃ ye
sȍ sràsyíbí pɩ.

25 Tɛ́ Yesu yṹ sȍ mɛ yɩ̃́nntɛ̃nɔ́lɛ Yesu syɩ syɩ
dahnɩ tnɔ̂, ànɛ̂ ǹ yṹ gbɛ̃nsêlɛ, ànɛ̂ Klopasɩ kyɩ
Marilɛ, à tahlɩ Makadala kwil Mari tyí. 26 Yesu tȍ
sɑ̃́h-ò nɛ̂ tyí-á nɔ yɩ̃́ɩ̃́ ǹ tyí, ǹmɔ tɔ sȍ mɛ yɩ̃́nnɔ́lɛ
Yesu yṹ tnɔ̂ sɔkɔ. Yesu-á pè wɛ, à yo ǹ yṹ tyí nɛ:
«Á pídɩ̃́ wɛ yɔ̀.» 27 Képah náh, tɛ́ yo ǹ tȍ sɑ̃́h-ò mɛ̀
tyí nɛ: «Á nɔ̂ wɛ yɔ̀.» À tɔkɔ légbɩ̃́ tyí, tȍ sɑ̃́h-ò
mɛ̀ mɛ Yesu yṹ tɛ̃ à kyɩ sah ǹ gblɔ̌y tyí.

Yesu kúnɔ́lɛ

28 Képah náh, Yesu-á pɩ̃ nɛ tyi pól-á pɩ dal mɔ
sɛ̃, à nɛ: «Níkì mɛ ń tɛ̃.» Képah sɔkɔ, nɛ̂-á wãrkɩ

---

‡ **19:23** 19.23 - Wrome tɑ̃n-à sȍ névilɛ n syɩ dahnɩ yõ, pě tɛ̃ flɔ dɛ. Pàh à syɩ tɛ, nónó-á syɩ ǹnɛ, pépi ǹ flɔ nɔ́pi tɔkɔ n dibi. § **19:24** 19.24 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 22.19.

sah Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, kè wil.* 29 Tɛ́ pɩ̃́n
yɔ́ sɔ̏ mɛ nɛ́npɔ́ yɔ̏yɔ̏kè ninɛ ké yɩ̃́ɩ̃́nɛ. Sràsyíbí
mɛ sènsúkúrí tɔkɔ à dahbɩ wilki kénɛ yɔ̏yɔ̏kè ni
sɔkɔ, à dyɩ yisɔpɩ ǹdan tyí, tɛ́ kè nɔ à sah Yesu
vyãh yah. 30 Wǎh kè wɔ, à nɛ: «Tyi pól ye wɛ pɩ
dal mɔ.» Wǎh fyɔ̀ képah yo, à ǹ yõ sĩnki tɛ́ ku.

31 Nsyifunɔ mɩ mɩ yòh kɩ sɔ̏ n tyah n pi lékâ̂h
mɔ́nɔ́ sɔkɔ.† Tɛ́ mɩ mɩ yòh mɛ̀ sɔ̏ kal sé no tɛ́lɔ́lɛ.
Képah ye, Nsyifunɔ yɔ̏tãm náh sɔ̏ mɛ ké tyí nɛ
nónó-á mɛ syínsàhnɔ́lɛ dahlɔ yõ, pé lékyî pɔ mɩ
mɩ yòh sõ nɔ dahlɔ yõ.‡ Kǎh pɩ sɛ̃́, pè kè yah
kɔ̃ Pilati tyí nɛ, à kénɛ no nɔ́pi gbyɛ̂̂h kwɔkɩ
pè kɔ̃ pè ku súú, pé lékyî mó tiki n mɔ n to
dahlɔ yõ. 32 Képah sɔkɔ, nɛ́pî̂ nímí nónó-á sɔ̏ pè
syɩ dahlɔ yõ ànɛ̂ Yesulɛ, sràsyíbí mɛ pɔ nɛ́gben
gbyɛ̂̂h kwɔkɩ tɛ́ ní-ò tɔ tyí kwɔkɩ. 33 Tɛ́ pǎh yĩni
tɛ̃ Yesu tyí, pè kè wɛ ǹmɔ mɛ ku tɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, pè
náh fwɔ̌tɛ̃ ǹmɔ gbyɛ̂̂h kwɔkɩ. 34 Ǹtɛ képah fyé yõ,
sràsyíbí nɔ́pi sɔkɔ yɔ́ Yesu gbɔ̀pɔ tũ mɛ̀mɛ̀kìlɛ.
Nɛ́npɔ́ swɔ, tɔ̃́ ànɛ̂ ni n fwɔ n wil nóré mɛ̀ sɔkɔ.
35 Névi nɛ̂-á n yo tyi nɔ́pilɛ, ǹ tɔ yĩ́ yah tɔ́tɔ́ sɔkɔ
ye sè pɩ. Gblɔ ye ǹ tyíyónɔ́lɛ. Ǹmɔ ńtɛ̃ tɔ pĩ nɛ
gblɔ-á pé n yo. À tyi nɔ́pi yo nɛ yépi tɔ sɛ̃ Yesu
yõ. 36 Ǹtɛ yah, tyi nɔ́pi pól ye pɩ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
sɔkɔ tir wɑ̃́rkínsàhnɔ́ mɛ̀ kɔ̃ kè wil. Kè lésõ mɛ
wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ nɛ ńkɛ̃́: «Ǹ gbèkè yɔ́ ńtɛ̃ náh n

* **19:28** 19.28 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 69.22. † **19:31** 19.31 - Nsyifunɔ
gbɩ̏yɩ̏kɩ̀ sɔ̏ n tyah tyah piri gbɩ̃́nɛ. ‡ **19:31** 19.31 - Yah n tɛ
Tɔ̃nyonɔ 21.23.

kwɔ n pi.»§ 37 Tɛ́ kè tɔ̃ mɛ wɑ̃́rkínsàhnɔ́lɛ Liyel
wɛy sɛ́bɛ́y fɩ̃́ yɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́: «Pǎh névi nɛ̂ tũ, pé
yɩ̃́plɔ́ pye kɩ tɛ̃ ǹ yõ.»*

Yesu lékó yɩ̃́nɔ́lɛ tɛkɩ diki sɔkɔ

38 Tɛ́ dɩ̃́ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye Nsyosɛfulɛ. Ȁ sɔ̃̀
n wil Arimatɩ kwil sɔkɔ. Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò yɔ́ ye sɔ̃̀
ǹ tɔlɛ. Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̃̀tɑ̃m tíkí-á sɔ̃̀ mɛ à tɛ̃ sɛ̃́,
képah ye à kè wɔ̃bɩ pélɛ. Kénɛ tyi pínsɔkɔntɛnɔ
náh, ǹmɔ mɛ pɔ Pilati ni nɛ, à yɛ pé kɔ̃ pé Yesu
lékó dɛ dahnɩ yõ pé kyɩ à yɩ̃. Ȁ mɛ ké wɛ̃kìlɛ à kɔ̃.
Képah sɔkɔ, à mɛ kyɩ ǹ lékó dɛ. 39 Tɛ́ Nikodɛmɩ
nɛ̂-á lésõ kyɩ wil Yesu tyí sõ yɔ́ lékɑ̂̂hnɛ, ǹ tɔ mɛ
pɔ pútúr pɑ̃n pènàl dukenɔ nínɔ́ fɛ̃kìnmɔnɔlɛ wɛ̃
sɔkɔ. Núkú yɩ̃n ye mirlɛ, ní-ò yɩ̃n mɛ alowɛsɩlɛ.
Pútúr mè sɔ̃̀ nɔ kílónɔ́ yõgbɑ̃m kénkɔ̃lɛ. 40 Pé
nímí mɛ ǹ lékó tɔkɔ, tɛ́ à plo fwɔ gbrólɛ. Pè pɑ̃n
pènàl yî nɔ́pi mɔ ǹ yõ, à yɩ̃nɛ Nsyifunɔ lékó yɩ̃
dùkùlɛ. 41 Pǎh Yesu syɩ dahnɩ yõ ńyɑ̃h sɔkɔ, swɑ̃h
yɔ́ lésõ mɛ nɛ́npɔ́ tnɔ̂ diki sɑ̃́n yɔ́lɛ ké sɔkɔ, diki
nɛ̂-á nɛy náh yɩ̃ yah ké sɔkɔ póllɛ. 42 Tɛ́ Nsyifunɔ
mɩ mɩ yòh-á kɩ sɔ̃̀ n tyah n pi lékɑ̂̂h mɔ́nɔ́ sɔkɔ sɛ̃́,
képah ye pè mɛ Yesu lékó yɩ̃ diki mè sɔkɔ, képah
nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ yúkɛy.

20

Yesu lékó yîlkînmɔnɔlɛ

§ **19:36** 19.36 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 34.21. * **19:37** 19.37 - Yah n
tɛ Nsakari 12.10.

[1] Dimansyi sõ séngbɔ̃́lɛ, Makadala kwil Mari
kwãh kyɩ diki yõ tósõ yɔ̃ gbɩ̃́nɛ. À kyɩ nɛ n yah
diki yah dáhkɩ̀ náh tõ mɛ ké yah. [2] Képah sɔkɔ,
à to sɔkɔ à kyɩ wil Simo-Pyɛrɩ ànɛ̂ ǹ ní-ò Yesu tɔ̃̀
sɑ̃́h-ò yɔ́ tyɩ́ nɛ̂ tyɩ́-á nɔ yɩ̃́ Yesu tyɩ́, tɛ́ yo pé tyɩ́
nɛ, pǎh Tɛ̃ ǹgbɛ̃ lékó wilki diki sɔkɔ. Tɛ́ pépi náh
pɩ̃ pǎh à sah ńyãh sɔkɔ. [3] Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ ànɛ̂ ǹ
ní-ò Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò mɛ̀ mɛ yuku à diki yõ nyáh sõ.
[4] Pé nímí sɔ̃̀ mɛ n to. Tɛ́ ǹmɔ-á sɔ̃̀ mɛ n to súú kal
Pyɛrɩlɛ, ǹmɔ kyɩ yɩ̃ni tɛ̃ gbennɛ diki yõ. [5] Wǎh kɔ
yah diki sɔkɔ, à fwɔ gbró wɛ sàhnɔ́lɛ ké sɔkɔ, tɛ́
à náh de. [6] Ǹtɛ Simo-Pyɛrɩ nɛ̂ wɔ-á sɔ̃̀ mɛ n pi ǹ
náhlɛ, ǹmɔ wɔ-á pɔ yɩ̃ni tɛ̃, à de diki sɔkɔ. Tɛ́ kyɩ
fwɔ gbró wɛ sàhnɔ́lɛ, [7] ànɛ̂ fwɔ yɔ́lɛ fikénsàhnɔ́lɛ
ké tyɩ́lɛ, pǎh sɔ̃̀ nɛ̂ mɔ ǹ yõ yõ. Képah náh sɔ̃̀ mɛ
fwɔ gbró tɛ́lɔ́lɛ fɩ̃́ núkú. [8] Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃̀
sɑ̃́h-ò nɛ̂-á sɔ̃̀ pɔ de diki yõ gbennɛ, ǹ tɔ mɛ de
diki sɔkɔ. Wǎh kè wɛ, à sɛ̃ ké yõ. [9] Tɛ́ à pɔ nɔ
légbɩ̃́ tyɩ́, wɛy nɛ̂-á wãrkɩ sah Liyel wɛy sɔkɔ nɛ,
Yesu lékó-á yɩ̃nɛ à pɔ n yilki mɔ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú náh
tɔ̃́nɩ̀ sɔ̃̀ mɛ képah dùkù pɩ̃. [10] Képah náh, Yesu tɔ̃̀
sɑ̃́hpú nɛ́pɩ̃̂ nímí nɔ́pi pé syɩ to yuku pé tɩ̃̀nnɛ.

Yesu ǹ gblɔ̃̌ynɛ Makadala kwil Mari wɛ̃kɩ

[11] Légbɩ̃́nɛ, Mari sɔ̃̀ mɛ yɩ̃́nntɛ̃̀nɔ́lɛ kégbɔ́ sɔkɔ
diki tnɔ̂ mɛ n gbo. Wǎh mɛ gbní sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ
tɛ́ kɔ yah diki sɔkɔ, [12] à yɩ̃̂nyõ tɔ̃̀npɩbɩ nɛ́pɩ̃̂ nímí
wɛ fwɔ̀pikinɔ sɔkɔ diki sɔkɔ. Pè sɔ̃̀ mɛ kɔ̃́ntɛ̃̀nɔ́lɛ
Yesu lékó snɛ́kɩ́nmɔ-ńsah sɔkɔ. Núkú sɔ̃̀ mɛ tɛ̃ ǹ

yõ mɔ́-ńsah tı̏nnɛ, tɛ́ ní-ò mɛ tɛ̃ ǹ gbyȇh mɔ́-ńsah
tı̏nnɛ. 13 Pè mɛ nɛ, pi, kwâh nɛ̂ se pı tɛ́ à n gbo
nı? À mɛ nɛ pǎh pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃ lékó wilki. Ǹtɛ́ pé
náh pĩ pǎh à sah ńyãh sɔkɔ, képah-á pé kɔ̃ pé n
gbo. 14 Wǎh mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ tɛ́ ǹ yah vi, à
Yesu wɛ yı̋nnɔ́lɛ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ à náh sȍ mɛ pĩ nɛ
ǹmɔ-á. 15 Yesu mɛ à piki yah nɛ, pi, kwâh nɛ̂ se
pı tɛ́ à n gbo nı? Nɛ̂ se à n yah n kɔ̃ nı? Ǹtɛ
Mari wɔ sȍ mɛ n sõ nɛ sètɛ̃ dı̋-á, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ,
pé yȍtɛ̃, ǹmɔ-à kı nɛ̂ wilki ǹnɛ, à ǹ sàh-ǹsahlɛ
pé wɛ̃kı pé kyı à tɔkɔ. 16 Képah tɛ̃nɛ, Yesu mɛ à
ye nɛ, Mari! Mari mɛ ǹ yah vi ǹ tı̏nnɛ tɛ́ yo ǹ
tyí Yebre wɛy sɔkɔ nɛ, Wrabuni, nɛ̂ kɔ́r-á kwɔ́-ò
dı̋nɛ. 17 Ǹtɛ Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Mé náh tɔ̃nì
mɛ dɔkɔ yuku Sú Liyel tnɔ̂, képah ye, káh ń tɛ̃
n sah. Tɛ́ kyı n yo ńmɔ yű̃npyé tyí nɛ,* máh kı
dɔkɔ yuku ń Sú tyí, nɛ̂-á yépi tɔ Súlɛ. Ǹmɔ nɛ̂-á
ń Liyellɛ ànɛ̂ yépi tɔ Liyellɛ, máh kı dɔkɔ yuku ǹ
tyí.» 18 Képah sɔkɔ, Makadala kwil Mari mɛ kyı
kè yo Yesu tȍ sɑ̃́hpú tyí nɛ, páh Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛ. Tɛ́
wǎh tyi nónó yo ǹ tyí, à mɛ sè yãh pè tyí.

Yesu ǹ gblɔ̌ynɛ ǹ tȍ sɑ̃́hpú wɛ̃kı

19 Kénɛ dimansyi mɛ̀ ó sõ ńvı̋nɛ, Yesu tȍ
sɑ̃́hpú sȍ mɛ tùkènmɔntɛ̃nɔ́lɛ wɔ̀kɔ̀ yɔ́ sɔkɔ. Tɛ́
Nsyifunɔ yȍtãm yah tíkí tɛ̃ tyí, pè sȍ mɛ ké vì
yey tɛ̃ n mɔ sah. Ǹtɛ dǒ, Yesu núkú pɔ n yĩn
pé nıyő, tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Yé nɛ n mɛ yèvını

* **20:17** 20.17 - Yesu yű̃npyé nónó tyí-á à n yo ásȍ sɔkɔ yɔ̀, ǹ yõ sɛ̃pú ye à n ye.

sɔkɔ.» 20 Képah yóntɛnɔ náh, à ǹ gbɑ̃̏n táhlɔ́ ànɛ̂
ǹ gbɔ̀pɔlɛ pè wɛ̃kɩ. Pǎh Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ wɛ sɛ̃́, kè pɩ yɩ̃́ɩ̃́
nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ pé tyɩ́. 21 À mɛ tɔ̃ yo pé tyɩ́ nɛ: «Yé nɛ n
mɛ yèvɩnɩ sɔkɔ. Sú Liyel-á ńmɔ tɔ̃ sɔ̃́, sɛ̃́ ye ńmɔ
tɔ yélɛ n tɔ̃.» 22 Kénɛ wɛlɔ yóntɛnɔ náh, à fɩ̃bɩ mɔ
pé yɔ̃ tɛ́ nɛ: «Liyel Mirki ye mé yélɛ n kɔ̃. 23 Yâh
nóno tyɩ́pêl yɔ̃ mɔ pè kɔ̃, sè kɩ yɔ̃ mɔ pé tyɩ́. Tɛ́
yâh nóno tyɩ́ yɔ̃̌nmɔ-ńkɛ̃̏nɛ, sè náh n yɔ̃ n mɔ n
pi pé tyɩ́.»

Yesu nɛ Toma yal mɔ tɔ̀tɔ̀ pɩ́nɔ́lɛ

24 Ǹtɛ Yesu-á pɔ ǹ tɔ̃̏ sɑ̃́hpú tnɔ̂ sõ nɛ̂nɛ, Toma
nɛ̂-á pè yɩ̃n dyɩ à kɔ̃ kènɩ̀nɩ̀nɛ, ǹmɔ wɔ náh sɔ̃̏
mɛ. Yesu tɔ̃̏ sɑ̃́hpú nɛ́pɩ̃̂ gbɔ̃nimɩ́ sɔkɔ yɔ́ ye sɔ̃̏ ǹ
tɔlɛ. 25 Kǎh pɩ sɛ̃́, pé no tɛ́lɔ́ mɛ pɔ kè yo ǹ tyɩ́
nɛ, pépi-á Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ Yesu wɛ. Ǹtɛ à mɛ pè syah nɛ
ńkɛ̃́, nɛ́ péwɔ tɛ̃ náh kwèrkè nɩ́y wɛ ǹ gbɑ̃̏n táhlɔ́
sɔkɔ, tɛ́ pé kèngbɔ dyɩ yah sé sɔkɔ, ànɛ̂ nɛ́ pé náh
pé gbɔ̃̏ dyɩ yah ǹ gbɔ̀pɔ tũ̏-ǹsah sɔkɔ, pé náh n
sɛ̃ n yah n pi ké yõ póllɛ.

26 Képah náh, ké dimansyi kèyâhlɛ ńtɔ̃, Yesu tɔ̃̏
sɑ̃́hpú sɔ̃̏ mɛ wɛ̃ tuke mɔ tɛ̃ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ mɛ ké
vɩ̀ yey pól tɛ̃ mɔ. Képah wɔ sɔkɔ, Toma tɔ sɔ̃̏ mɛ
pélɛ. Dǒ, Yesu núkú pɔ n yɩ̃n pé nɩyɔ̃́, tɛ́ yo pé tyɩ́
nɛ: «Yé nɛ n mɛ yèvɩnɩ sɔkɔ.» 27 Képah yóntɛnɔ
náh, à yo Toma tyɩ́ nɛ: «Á kèngbɔlɛ pɔ ásɔ̃̂ sɔkɔ
yɔ̀, ǹ tɛ́ n yah ń gbɑ̃̏n táhlɔ́lɛ. Ǻ gbɔ̃̏ nɔ n dyɩ ń
gbɔ̀pɔ sɔkɔ. Yal n mɔ tɔ̀tɔ̀ pɩ́nɔ́lɛ, ǹ tɛ́ n sɛ̃ ké
yõ.» 28 Képah tɛ̃̆nɛ, Toma nɛ ńkɛ̃́, ǹmɔ-á pé Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃ ànɛ̂ pé Liyel tɔlɛ. 29 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ

à syah nɛ: «Wáh ń wɛ, képah ye á sɛ̃ ń yõ kè.
Ǹtɛ nónó-à sɛ̃ ńmɔ yõ ń wɛ́nyah-ńkɛ̃̂nɛ, pè kɩ mɛ
nɩ̀vɩ̀nɩ̀ sɔkɔ.»
30 À wil képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ gbɩ̌l tyi náhnáh pɩ
ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú yɩ̃́ yah, nónó-á sè náh wãrkɩ sɛ́bɛ́y mè
sɔkɔ. 31 Ǹtɛ nónó-á wãrkɩ ké sɔkɔ, sè ye wãrkɩ
nɛ sépi gbɔ̏ yõ, yé sɛ̃ ké yõ nɛ Yesu-á Liyel Pɩ́ɗɩ̃́nɛ,
ànɛ̂ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. Tɛ́ yáh kɩ sɛ̃ ǹmɔ yõ,
yé mó tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ.

21

Yesu ǹ gblɔ̌ynɛ ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pɩ̃̂ kwǎrnimi wɛ̃kɩ

1 Képah náh, sõ yɔ́lɛ, Yesu tɔ̃ ǹ gblɔ̌ynɛ ǹ tɔ̏
sɑ̋hpú wɛ̃kɩ Tiberiyadɩ yɔ́-ǹgbɛ̃ gbɔ̀pɔ. Kǎh pɩ
dùkù nɛ̂nɛ, kè wɛ yɔ̀: 2 Simo-Pyɛrɩ sɔ̏ mɛ wɛ̃
tyɩ́ ànɛ̂ Toma nɛ̂-à pè yɩ̃n dyɩ à kɔ̃ kènɩ̀nɩ̀nɛ,
ànɛ̂ Natanayɛlɩ nɛ̂-á n wil Kana kwil sɔkɔ, Kalile
gbɛ̌nyah, ànɛ̂ Nsebede ɗɩ̃́npɩ̀lɛ, à tahlɩ pé no Yesu
tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pɩ̃̂ nɩ́mɩ́ yɩ́syɔ́ tyɩ́. 3 Képah tɛ̌nɛ, Simo-
Pyɛrɩ mɛ yo pé tyɩ́ nɛ péwɔ-á n sɔkɔ yɛ̃́nkyɔ tɛ̃́-
ńsah. Pé no tɛ́lɔ́ mɛ nɛ, pépi tɔ-á kɩ sɔkɔ ǹnɛ.
Pè mɛ wil sɔkɔ à kyɩ de krótókè sɔkɔ, tɛ́ pè náh
kwâh yɔ́ wɛ tɛ̃ lésõ lékɑ̂hnɛ. 4 Tyah syɩkɩ gbɩ̃́nɛ,
Yesu sɔ̏ mɛ yɩ̃́nnɔ́lɛ yɔ vyãh yah, tɛ́ ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú
náh sɔ̏ mɛ pɩ̃ nɛ ǹmɔ-á. 5 À mɛ yo mɔ pé tyɩ́ nɛ,
pé kódíbí, pè kó yɛ̃́nkyɔ yɩ́syɔ́ wɛ tɛ̃ nɩ? Pè mɛ
nɛ, ɔ̃̀ɔ̃-á. 6 À mɛ nɛ, pè pé yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ min
n dah n mɔ krótókè gbɔ̏yɔ̏ sɔ̏lɛ, pǎh kɩ wɛ tɛ̃. Pè
mɛ sè min dah mɔ, tɛ́ yɛ̃́nkyɔ wɛ tɛ̃ tnɔ́nɔ́lɛ, fɔ́ɔ́

pè tɛ̃ sè yɔrɩ wilki kwlɔ.
7 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̏ sɑ̋h-ò nɛ̂ tyí-á nɔ yɩ̃́ ǹ tyí, ǹmɔ mɛ yo Pyɛrɩ tyí nɛ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á. Té Pyɛrɩ sɔ̏ mɛ ǹ fwɔ̀mɔnɩ dɛ sah. Wǎh noh nɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á ńyɑ̃h sɔkɔ, à kè tɔkɔ mɔ tɛ́ yɔkɔ de yɔ sɔkɔ.
8 Tɔ̏ sɑ̋hpú tɛ́lɔ́ wɔ mɔ́ n pi krótókè sɔkɔ, tɛ́ mɛ pé yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔlɛ n yɔrɩ n pi, yɛ̃́nkyɔlɛ sé yɩ̃́nɛ. Pè náh sɔ̏ mɛ gbɛ mɔ kah yɔ vyɑ̃hlɛ. Kè sɔ̏ mɛ mɛ́tɛ́rnɔ́ lèkwɛ̌ kénkɔ̃lɛ.
9 Pǎh pɔ yɩ̃ni tɛ̃ kènkwɑ̏h yɔ̃ sɔkɔ, pè nyàhségbnɔ yísyɔ́ wɛ yɛ̃́nkyɔlɛ sé yɔ̃, tɛ́ búrn tɔ mɛ.
10 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, yɛ̃́nkyɔ nónó-á pè wɛ tɛ̃ yɔ̀, pè pɔ sé yísyɔ́lɛ.
11 Wǎh yo sɛ̃́, Simo-Pyɛrɩ mɛ yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ nɔ́pi yɔrɩ wilki kènkwɑ̏h yɔ̃. Sè sɔ̏ mɛ yúkúnɔ́lɛ yɛ̃́nkyɔ ǹgbɑ̏l plɔ́ lèkwɛ̌ tikininí pɔ́ gbɑ̃m pɔ́ tɔ̃́nɔ́lɛ (153). Ǹtɛ yɛ̃́nkyɔ́pèl nɔ́pi wɛ́ntɛ̃nɔ fyé yɔ̃, pé yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ náh kɔ̃lɩ.
12 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, pè pɔ yɔ̃ke yɔ̃. Tɛ́ ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú-á sɔ̏ pɩ̃ nɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á sɛ̃́, képah ye ǹ píkínyahnɔ tah pé tyí nɛ, nɛ̂ se ǹnɛ nɩ?
13 À mɛ nɔ de pélɛ, tɛ́ búrn tɔkɔ à dibi pé tyí, tɛ́ yɛ̃́nkyɔ tɔ dibi pé tyí sɛ̃́ntɛ̃̀ ólɛ.
14 Yesu lékó yílkínmɔntɛnɔ náh, ké kɛ tɔ̃́-ò ye à ǹ gblɔ̌ynɛ ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú wɛ̃kɩ yɔ̀.

Yesu ànɛ̂ Pyɛrɩ wɛ̃ wɛ́nɔ́lɛ

15 Yɔ̃ke yɔ̃́ntɛnɔ náh, Yesu mɛ Simo-Pyɛrɩ piki yah nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃* pídɩ̃́ Simo, ń tyí-á nɔ no nɔ́pi tyí sɔ̃́, ń tyí se mɛ nɔ áwɔ tyí à kal pépilɛ?» À mɛ

* **21:15** 21.15 - Nsyɔ̃ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù ǹnɛ n ye Nsyonasɩlɛ.

yo ǹ tyí nɛ, àwe Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, ǹmɔ ńtɛ̃-á pĩ nɛ ǹ tyí-á
nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ń képɔ́pî tɛ̃́nɔ́
plɛ.» 16 Tɛ́ tɔ̃ à piki yah kɛ ní-òlɛ nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃
pídĩ́ Simo, ń tyí se mɛ nɔ á tyí?» À mɛ yo ǹ tyí
nɛ, àwe Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, ǹmɔ ńtɛ̃-á pĩ nɛ ǹ tyí-á nɔ pé
tyí. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Pı ń képyɛ́nì fɛ̃̀-òlɛ.»
17 Képah náh, Yesu tɔ̃ ǹ syı à piki yah kɛ tɔ̃́-òlɛ
nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃ pídĩ́ Simo, ń tyí se mɛ nɔ á tyí?»
Képah sɔkɔ, kè Pyɛrı yah kwɔ, Yesu-á sɔ̃́npílɛ à
piki yah kɛ tɔ̃́nɔ́ póllɛ nɛ, pé tyí se mɛ nɔ ǹ tyí
nı? Képah tɛ̃̀nɛ, à mɛ yo Yesu tyí nɛ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃,
ǹmɔ-á tyi póllɛ n pnɛ. Wăh kè pĩ yĩ́ nɛ, ǹ tyí-á
mɛ nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ń képyɛ́nì
tɛ̃́nɔ́ plɛ. 18 Kègbıgbı tɛ̃ yɔ̃, mé kélɛ n yo á tyí,
áwɔ kètɛ̃̀npìkì gbĩ́nɛ sɔ̃̀, ńyãh-à á dyɔ, ň á kɔ̃ toh
á fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ yɔ̃ ǹ sɔkɔ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ wâh pɔ dye,
á kı á gbɑ̃̀n yɔ̃ ǹnî yɔ́ kɔ̃ à kı á kɔ̃ toh ǹ kɔ̃, tɛ́ kı
sɔkɔ álɛ fĩ́ yɔ́ sɔkɔ, ńyãh tyí náh mɛ á tyí.» 19 Tɛ́
Pyɛrı-á nɛ n ku n pi dùkù nɛ̂nɛ, tɛ́ kè kı Liyel yĩn
gbilki n pi, képah tyí ye Yesu n yo sɛ̃́ yɔ̀. Képah
yɔ́ntɛnɔ náh, à tɔ̃ yo Pyɛrı tyí nɛ: «Ń sɔ̃̀ tɛ̃.»

20 Képah sɔkɔ, Pyɛrı-á ǹ yah vi, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò
nɛ̂ tyí-á nɔ yĩ́ Yesu tyí, à à wɛ pé náhlɛ. Ǹmɔ ye
lésɔ̃ ǹ gbalı kɛ̃kı Yesu tĩ̀nnɛ, tɛ́ à piki yah nɛ, Tɛ̃̀
ǹgbɛ̃, nɛ̂ tɛ̃ ó se kı n vi n pi ǹ náh nı? 21 Pyɛrı-á
à wɛ, à Yesu piki yah ǹ tyí sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́, tɛ́ ǹmɔ-á
dò, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, tir nɛ̂ se kı ǹmɔ nɔ n pi nı? 22 À mɛ
yo ǹ tyí nɛ, páh kı mɛ ké tyí nɛ ǹmɔ tɛ̃ min sɔkɔ,
fɔ́ɔ́ kè pɔ n nɔ pé syínpɔnɔ tyí, ǹ vyãh nɛ̂ se mɛ
ké sɔkɔ nı? Ǹmɔ tɛ̃ wɔ pé sɔ̃̀ tɛ̃ sɔ̃! 23 Képah tɛ̃̀nɛ,

kè wil wùù Yesu yõ sɛ̃́pú tyí nɛ, Yesu tɔ̃̀ sã́h-ò mɛ̀
náh n ku n pi. Ǹtɛ Yesu náh se mó tɔ̃ sɔ̃̀ ǹ kú-ńkɛ̃́
tyí yo Pyɛrı tyí. À sɔ̃̀ nɛ ńkɛ̃́, páh kı mɛ ké tyí nɛ
ǹmɔ tɛ̃ min sɔkɔ, fɔ́ɔ́ kè pɔ nɔ pé syínpɔnɔ tyí, ǹ
vyãh nɛ̂ se mɛ ké sɔkɔ nı?
24 Yesu tɔ̃̀ sã́h-ò mɛ̀ ye n yo tyi nɔ́pilɛ, tɛ́ sè
wãrkı. Tɛ́ ápi pĩ nɛ gblɔ-á ǹ tyíyónɔlɛ.
25 Tyi náhnáh túkù mɛ Yesu pı ńtɔ̃. Ǹtɛ sé pól-à
sɔ̃̀ mɛ n wãrkı núkú núkúlɛ, ńmɔ sõnɔ sɔkɔ, sé
sɛ́bɛ́ynɔ́ sàh-ǹsah náh náhkı n wɛ n pi kèkõyɔ̃́
sɔkɔ.

wĩn nìvìnì tirlɛ
toussian du sud: wĩn nìvìnì tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Toussian, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7